

Uvodnik

Manjšina ne gre na počitnice!

Res je, manjšina si ne more privoščiti trenutka premora ali počitka, niti časa za premislek, saj si dogodki sledijo z neusmiljenim ritmom, kateremu ne bi bili kos niti v normalnih razmerah. Zadnje čase si alarmi in preizkušnje v našem manjšinskem taboru sledijo kot po tekočem traku. So različne narave in so večinoma osnovani na nenormalnih oziroma neurejenih odnosih med javno upravo in manjšino. Mislimo na neuresničevanje starih obljub in obveznosti nekdanjih politikov in upraviteljev, ki jih nove uprave in sodna oblast imajo za navaden papir. To je prišlo jasno na dan ob načrtih za širitev objektov v notranjosti področja sinhrotrona na Bazovici. Potegnili smo na dan dogovor, star več kot deset let, in ugotovili, da ni bil uresničen ne samo v načelih, ampak niti v tistih točkah, ki so predvidevale protivrednost v obliki finančnih posegov preko Kraške gorske skupnosti. Te ustanove zdaj ni več in baje tudi denarja ni več. Jasno je, da so vse dolgoročne rešitve za nas pogubne, ker nam potem isto stvar dvakrat prodajajo. Podobno tudi ob zaplembi slovenske društvene imovine v bivšem begunskem taborišču na Padričah. Krivi so neurejeni odnosi med javnimi upravami in manjšinskimi organizacijami. Sum, da gre za načrtno zavlačevanje, je vedno utemeljen. Težave in problemi pa prihajajo tudi iz naše notranjosti, predvsem zaradi pretekle prakse, ki je veljala v nekaterih, zdaj skupnih ustanovah, pa kateri so se sredstva vendarle našla, ko je voda tekla v grlo. Razne krize so s to prakso počistile, problemi pa so se namnožili. Smo vedno odgovorili pravilno in učinkovito? Po začetnem obotavljanju smo v nekaterih primerih reagirali res ustrezno novim razmeram, v drugih manj. Tako smo na primer v Stalnem slovenskem gledališču (ki je naša, po Radju Trst, najbolj javna ustanova) skušali najti odgovore, sledeč neki rutini, ki ji je že zdavnaj odzvonilo. Ko je bilo treba odkriti karte na mizi, smo ugotovili, da je vse slonelo na upanju, da bomo v roke dobili (kot v preteklosti) zmagovite adute, a teh ni bilo. Blagajna se je žalostno praznila. Razumljivo, da je tri ali štiri mesece pred začetkom nove sezone nastopila panika. Govori se celo o komisarski upravi. Zalogaj je prehud, da bi ga lahko reševali sami. Žrtve in odpovedi na drugih področjih bi bile nesprejemljive, ker bi spravile v nepopravljivo krizo druge ustanove. Izogniti se bo treba komisarju, vendar pa ravnati, kot bi šlo za prisilno upravo. Zdaj se bo treba potruditi in najti političen izhod iz nerodnega položaja ter seveda poiskati in najti tudi izhodišča za novo vlogo, ki naj jo v naši skupnosti igra SSG (kriza te ustanove ni samo finančne narave, toda tu ni mesto za taka razmišljanja). Ne, manjšina res ne more na počitnice!

**"V oazi miru in sredi čudovite narave človek lahko občuti, kako plodna je tišina, vrednota, ki je danes vse bolj redka."
(Janez Pavel II.)**

V teh dneh veliko ljudi odhaja na dopust, na počitnice, nekateri na morje in zopet drugi v gore in na planine, marsikdo pa tudi ostane doma, ker si pravih počitnic ne more privoščiti ali pa je bolan, ostareel in osamel. Prav je, da se med počitniškim časom spomnimo tudi vseh tistih, ki na dopust ne morejo, nekateri med njimi tudi niso šli nikdar in nikamor na počitnice. Tudi v naših vrstah so taki ljudje; še kako so potrebni našega razumevanja in tople človečnosti. Velikokrat ni potrebno veliko stvari, da se ljudem, ki čez poletje ostanejo doma, polepša počitniški čas. Včasih je dovolj že prijazen pozdrav, nevsiljivo vprašanje, ali morda kaj potrebujejo, vljudnostni obisk pri bolniku. Tudi veliko družin je, ki si zaradi splošne draginje ne more privoščiti resničnega letovanja ne na morju ne v hribih. Ni potrebno, da jih pomilujemo, če jim že pomagati ne moremo, saj je včasih že dovolj razumevanje, ki ga vsi tako pogrešamo v naši družbi! Sveti oče Janez Pavel II. je minuli teden nagovoril vse ljudi, ki se odpravljajo na počitnice, in jim svetoval, naj si privoščijo nekaj miru in

tišine, v kateri naj razmislijo o sebi. V ta namen radi objavljamo lepo molitev, ki jo je pred več kot 28 leti sestavil takrat mladi duhovnik iz naše srede. Preberite jo, je lepa molitev, razmislite o dopustu in sebi, tudi o tistih, ki ne morejo na dopust! "Dopust", je rekel družinski oče, "je tisto kratko časovno obdobje v letu, ko morem bolj spoznati svojo ženo in otroke. Šele na dopustu, ko je moja glava prosta vseh tistih skrbi, ki me morijo vse leto, vidim, kako je moj najmlajši sin zrastel, da je moja hčerka postala že cela dama in da je moja žena kljub nekaterim sivim lasem, ki so se ji vpredli v teh sedemnajstih letih najinega zakona, še vedno prav prikupna." "Dopust", je rekla gospodinja in mati, "dopust so zame tisti dnevi, ko imam za dva ali tri tedne svojo družino spet okoli sebe. To so dnevi, ko smo res vsi skupaj pri mizi, kar se med letom, žal, tako redko dogaja. Ko smo tako skupaj starši in otroci, delamo načrte, kako bomo preživeli posamezne dneve, skupaj se smejemo in se veselimo življenja. Takrat res vem in čutim, kaj je družina, in se Bogu zahvaljujem, da smem biti, žena in mati."

"Dopust", so rekli otroci, "je čas, ko so naši starši drugačni kot ponavadi. To je čas, ko ima oče za nas nenavadno veliko časa, ko se z nami igra in divja okoli, ko se lahko enkrat z njim lepo pogovorimo, ko nas je pripravljen poslušati. V teh dneh nam ne uide, kako je mama vesela, da smo ob njej, in nam streže, kar najbolje zmore, in je vsaka stvar izvrstna, ker je zabeljena z ljubeznijo. Večkrat opazimo, da kar sami od sebe vzamemo v roke krpo za brisanje posode in priskočimo mami na pomoč. Ob medsebojni pomoči in razumevanju smo vsi veseli in vidimo, kako čudovito je imeti starše." "Dopust", pravi družina, "mora biti za nas tudi čas, ko bomo pomislili na Tistega, ki nas je povezal med seboj, ki vedno znova pomlajuje našo ljubezen in po katerem smo mogli preživeti te čudovite dneve. Ta misel nam narekuje hvaležnost, ki jo pokažemo s tem, da tudi na dopustu skupaj molimo - če imamo svoje prostore -, da znamo v veselih trenutkih dopusta pomisliti Nanj, predvsem pa, da se ob nedeljah v času dopusta udeležimo maše, ki je evharistična daritev, to je daritev zahvale." Gospod, hvala za dopust!

Pomagajmo potresencem v Posočju!

V našem uredništvu smo se odločili, da bomo zbirali denarna sredstva za pomoč preizkušenim ljudem na področju Posočja, ki jih je ponovno prizadel potres, o čemer za naš časopis podrobno poroča naš dopisnik Miran Mihelič iz Bovca. Posočje je obiskal tudi koprski škof msgr. Metod Pirih, ki je daroval sv. mašo

za prizadete ljudi. Med potresom je bilo poškodovanih tudi več cerkva in zvonikov, največja nesreča pa je seveda prizadetost oškodovanih ljudi, ki ne vedo, kdaj, kako in s čim bodo lahko popravili svoje domove. Slovenska vlada je obljubila pomoč, na potresno območje pa je poslala tudi skupino psihologov, ki nudijo pomoč. Jožica Ličen, predstavnica Karitas, nam sporoča, da zbirajo denarno pomoč za potresence na račun št. TRR: 24500 - 9004155438, pripis: Posočje 2004.

Umrli goriški upokojeni nadškof

V ponedeljek, 19. julija, so goriški verniki pokopali nadškofa p. Antona Vitala Bommarca

7

Pogovor

Umetniški vodja SNG Nova Gorica Primož Bebler o minuli sezoni in nadaljnjem gledališkem ustvarjanju

3

Sv. Mohor in Fortunat

Kardinal Špidlik na velikem slavu v Ogleju ob praznovanju zavetnikov goriške nadškofije

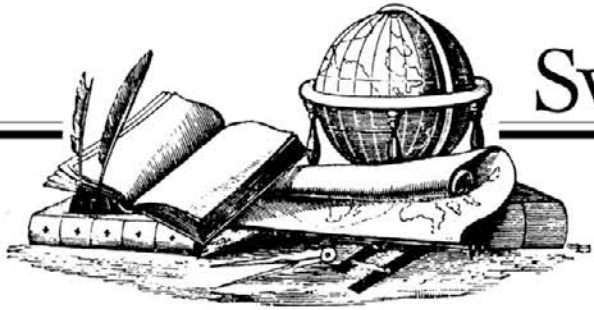
4

Za novi deželni statut

Slovenski člani konvencije so predstavili načela, ki bi jih moral vsebovati novi deželni statut F-Jk

10

Zasedanje deželne komisije

Za višjo podporo slovenskemu tisku

V petek, 16. julija, se je na novem sedežu v UL del Lavatoio v Trstu sestala deželna komisija za kulturne in umetniške dejavnosti slovenske manjšine. Obravnavala je finančne podpore slovenskemu tisku na podlagi deželnega zakona št. 23, ki razpolaga z državnimi sredstvi zaščitnega zakona. V odsotnosti deželnega odbornika Roberta Antona je delo komisije vodil Marij

Laurenčič.

Komisija se je zavzela za višje finančne podpore časopisom in slovenskim založbam, ki imajo za seboj večletno tradicijo. Začela je tudi širšo razpravo glede kriterijev, na podlagi katerih se državna sredstva namenijo slovenskim kulturnim in drugim ustanovam. Delo bo nadaljevala na seji, ki bo prve dni meseca septembra.

Člani komisije so se istega dne

sestali tudi s slovenskimi deželnimi svetovalci, s katerimi so obravnavali nekatera ključna vprašanja naše skupnosti. Zavzeli so se za izglasovanje deželnega zakona, ki naj bi uredil odnose med deželno upravo in slovensko skupnostjo. Soglašali so tudi, da je treba poenostaviti postopke glede izplačevanja prispevkov slovenskim organizacijam in skrajšati roke za njihovo izplačevanje. Sedanje stanje je večkrat nevdružno, saj Dežela zamuja pri dodeljevanju sredstev in s tem spravlja v težave slovenske ustanove. Srečanja z deželnimi svetovalci Tamaro Blažino, Igorjem Cancianijem, Mirkom Spazzapanom in Bruno Zorzini Spetič sta se udeležila tudi predsednika SSO Sergio Pahor in SKGZ Rudi Pavšič.

Za Španijo sporno področje

Gibraltar - tristo let britanska "kolonija"

S krajni južni del Iberskega polotoka, kjer je razdalja med Evropo in Afriko najkrajša (4 kilometre), se že od 8. stoletja dalje imenuje Gibraltar, potem ko ga je leta 711 po Kr. zasedel arabski vojskovodja Tarik in s tem odprl pot arabskemu osvajanju Španije. Ime je torej arabskega izvora in dobesedno pomeni Tarikova skala (Džebel al Tarik). Ta kopanski pomol ima že od nekdanjega velikega pomena, saj leži na pomorski poti iz Sredozemlja v Atlantski ocean. Stari Grki so to morskno ožino imenovali Herkulova vrata, kjer naj bi se končala naša zemeljska ploskev. Leta 1462 so se trdnjave ob Gibraltarju polastili

španski vojaki in jo ohranili v svojih rokah do začetka 18. stoletja, točneje do leta 1704, ko so jo v času španske nasledstvene vojne zasegli Angleži in je odlej niso več izpustili iz rok. Leta 1713 je to angleško posest potrdil utrechtski mir, sklenjen ob koncu omenjene španske nasledstvene vojne. Španija je potem dvakrat poskusila ponovno osvojiti gibraltarsko trdnjavo, a brez uspeha. Anglija pa je to področje stalno spopolnjevala z dodatnimi obrambnimi utrdbami in sčasoma se je tu poleg vojaštva naselilo tudi civilno prebivalstvo, zlasti trgovski posredovalci. Izredno vojaško-strateško vlogo je Gibraltar odigral v obeh sve-

tovnih vojnah kot varuh pomorske poti iz Sredozemskega morja v Atlantski ocean.

Danes živi tu skoro trideset tisoč ljudi in kraj je tako postal živahnogo poslovno središče z davčnimi ugodnostmi. Poročajo, da je danes v Gibraltarju registriranih sedemdeset tisoč podjetij in ga letno obišče do pet milijonov turistov. V ekonomskem pogledu se torej prebivalstvu dobro godi, zato ne marajo slišati, da bi se njihov pravni in politični položaj spremenil. Gibraltar je namreč formalno še vedno kronska britanska kolonija oziroma dominion. V času Francove vladavine je Španija zahtevala njegovo priključitev in OZN je z resolucijo leta 1967 zahtevala njegovo dekolonizacijo po predhodnih dogovorih med Madridom in Londonom. Na posvetovalnem referendumu istega leta se je 90% od trinajst tisoč volivcev izreklo za to, da ostanejo pod Veliko Britanijo. Vprašanje se je spet odprlo z vstopom Španije in Velike Britanije v Evropsko unijo. Na vrhu evropskih voditeljev je bilo pred leti v Barceloni poudarjeno, da na območju Unije ne more obstajati področje s statusom kolonije, zato je potrebno, da se ustrezno uredi sedanje anahronistično stanje. London in Madrid se že dalj časa dogovarjata o skupni suvereniteti nad področjem, a zaradi odločnega odpora prebivalstva po kakršnikoli spremembi sedanjega položaja je dogovarjanje zamrlo. Kaže pa, da diplomacija deluje v ozadju, da bi se našla zadovoljiva rešitev za vse, vključno za krajevno prebivalstvo. Letos poteka tristo let, odkar Gibraltar pripada Veliki Britaniji, zato očitno ni najbolj primeren čas za pogrevanje vprašanja. Vsekakor pa bo moralo prejšnje ali slej priti do prilagoditve stanja novim pravnopolitičnim okvirom Evropske unije na tem območju šestih kvadratnih kilometrov. Naj povemo še to, da je prebivalstvo v Gibraltarju zelo pisano tako po rasnem in krvnem kot jezikovnem izvoru in verski pripadnosti. Tri četrtine prebivalstva se prišteva k rimskokatoliški veri, potem so tu še protestanti, muslimani in judje. Čeprav je uradni jezik angleščina, na ulicah prevladuje španski pogovorni jezik. Precej prebivalstva je italijanskega izvora. Mladi odhajajo študirat večinoma na angleške univerze, ki jim ob pomoči države nudijo velike ugodnosti za študij. Leta 2000 sta Španija in Velika Britanija sklenili dogovor, ki prebivalce Gibraltarja izenaka je s prebivalci Evropske unije. Poleg domače lire sta v Gibraltarju plačilno sredstvo še angleški funt sterling in evro.

Alojz Tul

Furlanija-Juljska krajina

Ob prizadevanjih za nov deželni statut

S starejši se še spominjamo, kako so si politični predstavniki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji prizadevali, da bi italijanski parlament pri oblikovanju posebnega statuta Furlanije-Juljske krajine posvetil ustrezno pozornost slovenski manjšinski problematiki. Znano je namreč bilo, da je ustavodajna zbornica vključila Furlanijo-Juljsko krajino med petero dežel s posebnim statutom prav zaradi prisotnosti slovenske manjšine, kar črno na belem izhaja iz parlamentarnih razprav. Še se zelo živo spominjam, kako si je takratna edina slovenska poslanka v rimskem parlamentu Marina Bernetič, izvoljena na listi KPI, na sejah slovenskih manjšinskih sogovornikov vestno in marljivo zapisovala predloge ali samo sugestije posameznih udeležencev z zagotovitvijo, da jih bo upoštevala pri svojih posegih v Rimu. Kako se je zadeva končala, je znano. Posebni statut Furlanije-Juljske krajine, ki je v

veljavi že nad 40 let, naše slovenske manjšine ne omenja niti z eno besedo. Znano je, da so nas kvečjemu prištevali med "nosilce posebnih interesov", kar pomeni, da nismo bili vredni niti svojega imena! Se časi zdaj spreminjajo? Slovenski člani deželne konzulte za pripravo besedila posebnega statuta naše dežele (deželna svetovalca Bruna Zorzini Spetič in Igor Canciani, zgoniški župan Sardoč in izvedenec za manjšinske zadeve Bojan Brezigar) so posredovali pristojnim deželnim oblastem dokument, ki v 16 točkah navaja, kako naj novi posebni statut uredi problematiko slovenske jezikovne skupnosti. Novost njihovega pristopa pa je gotovo v tem, da se slovenski manjšinski predstavniki ne omejujejo le na problematiko svojih sonarodnjakov, temveč posvečajo, kot je razumljivo, enako pozornost sodeželanom furlanskega in nemškega jezika. Novost pa po našem predstavlja predlog, naj bi novi posebni statut nala-

gal deželi dolžnosti in pristojnosti tudi za urejanje problemov italijanske narodne manjšine v Sloveniji in Hrvaški ter celo skrb za ohranjanje "beneško-istrskih tradicij in kulture" nekdanjih optantov in beguncev, ki že več kot pol stoletja bivajo v naši deželi. Zakaj so predlagatelji ubrali takšno pot? Vprašanje se nam zdi upravičeno, ker menimo, da je za svoje rojake v tujini dolžna skrbeti predvsem država, torej vsi njeni davkoplačevalci. Vprašljivo in tudi kočljivo pa je vprašanje beneškoistrskih tradicij in kulture, zlasti pri tistih ljudeh, ki so jih nastanili v naselja na slovenskem narodnostnem območju z očitnim raznarodovalnim namenom. Kako naj se s takim gledanjem strinjamo, ko vemo, da prišliki odločno odklanjajo samo misel, da bi pred njihovimi naselji stala tabla z dvojezičnim napisom naselja? To se na primer dogaja v občini Devin-Nabrežina in brk občinskemu statusu, ki določa dvojezične table pred vhomom in vsako vas ali naselje. Ali naj davkoplačevalci to podpiramo?

Drago Legiša

Notranja politika v Italiji vse bolj vroča

Siniscalco minister, Bossi pa je odstopil

Generalni direktor v italijanskem ministru za zakladnico Domenico Siniscalco je minuli teden prav na svoj petdeseti rojstni dan postal novi italijanski minister za gospodarstvo. Siniscalco je veljal za naslednika Giulia Tremontija takoj po odstopu letga. 50-letni Siniscalco, ki je med drugim docent na univerzi v Turinu, se že vrsto let ukvarja z gospodarskim razvojem, ki je prijazen do okolja. Je ne-strankarski strokovnjak, ki je v preteklih letih tesno sodeloval s Tremontijem; s tem naj bi Berlusconi pokazal, da gre za kon-

tinuiteto Tremontijevega dela. Italijanski minister za reforme in znani vodja Severne lige Umberto Bossi (na sliki) pa je v

začetku tedna odstopil s položaja ministra v vladi Silvia Berlusconi in tudi kot poslanec v parlamentu. Bossi bo sleslej le poslanec v Evropskem parlamentu. Po mnenju političnih analitikov bi lahko ta odstop ogrozil Berlusconijevo vlado, čemur pa ne gre verjeti, ker se vsi zavezniki Berlusconijeve vlade zavedajo, da bi lahko vladna kriza pomenila tudi predčasne volitve. 62-letni Bossi se sooča z zelo hudimi zdravstvenimi težavami. Nazadnje je po tednu dni minuli petek zapustil oddelek za intenzivno nego v bolnišnici v Luganu v Švici, kamor so ga konec minulega tedna prepeljali zaradi ponovnih težav s srcem. Bossi je namreč v začetku marca preživel hud infarkt, zaradi česar je bil več časa v komi.

Povejmo na glas

Politika vse dlje od ljudi?

Ob dejstvu, da se je Berlusconijeva vlada čez noč znašla v pravi pravcati krizi, ki ji po mnenju nekaterih še ni videti konca, se je mogoče vprašati več stvari. Na primer, ali je res, da desna sredina izgublja sivo in se nemara ne bo mogla izogniti predčasnim volitvam? Ali je res, da so se Berlusconijevi zavezniki vendarle zavedali, kako so od volitev sem reševali le probleme svojega vodje, pri tem pa zanemarili lastne programe in pričakovanja svojih volilcev? In ne nazadnje, kako je mogoče, da je razmeroma majhna Follinijeva stranka v največji meri povzročila vladno napetost in pričela pogojevati samega vladnega predsednika? Še in še bi lahko naštevali takšna in podobna vprašanja, toda v vseh teh tednih je daleč najbolj vznemirljivo to, da najvišja politika govori o vsem, razen o resničnih problemih ljudi. O tako imenovanih socialni državi tudi to pot tako rekoč nič, se pravi o vse dražjem zdravstvu, o stiskah šolstva, o vse višjih cenah. Drugo pa, kar vznemirja, je način, kako se politika do ljudi obrača in jih nagovarja. V bistvu se nanje sploh ne obrača, govori neki svoj jezik, kar ima za posledico, da je splošna situacija nejasna, da se nešteto objavljenih stvari meša po nelogičnem ključu, ki le še stopnjuje nejasnost in s tem vzbuja občutek negotovosti, predvsem pa odrinjenosti od bistvenih stvari in odločanja o njih. V tej točki se je mogoče z vsi možno nostalgijo spomniti Romana Prodi, ki je prej mogel prav to, kar se zdi dandanes neobsto-

no; namreč odkrit nagovor ljudi, odkrit prikaz trenutnega stanja, toliko bolj odkrit, kolikor težja je bila situacija. In prav gotovo ni slučaj, da so ljudje takšne nagovore cenili ter prav zato med drugim mirno sprejeli vse ukrepe, ki so bili potrebni za popolno vključitev Italije v osrčje Evropske zveze. Meglitev resnice s strani politike torej ni koristna, čeprav ima v trenutni krizi lahko tudi dodatne povzročitelje. Berlusconi očitno ni več gospodar položaja, seveda to niso niti Follini niti Fini in niti Bossi, pritiski slej ko prej prihajajo iz ozadja. Je to velika industrija, ki se - kar je zelo pomenljivo - pričena pogovarjati s sindikati? Je to zakulisje italijanskega Juga? Ali pa je osrednji razlog, ki je sprožil akcijo odločilnih zakritih silnic, vse slabši gospodarski položaj, ki se bo še slabšal in bo pričlenjal povzročati socialne napetosti in s tem premike v celotni družbi? V kolikor namreč dobro premislimo, je edina stvar, ki je v sedanji vladni krizi zares otipljiva, dejstvo, da je skočil na površje finančni primanjkljaj, skočil kot strela z jasnega, brez primerne in tehtne napovedi in brez prave pojasnitve, zakaj in od kod se je pojavil. In ponovno se je država pokazala kot kaj slaba varuhinja, ki se sicer ves čas trka po prsih, češ kako zagotavlja vsakršno trdnost in zanesljivost, toda v trenutku, ko ne gre vse, kot bi bilo treba, državljansom preprosto izstavi račun in se potem neznanško čudi ugovorom in protestom.

Janez Povše

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredišvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredišvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65
evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo
osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne
podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letnih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 20. julija, ob 14. uri.

Pogovor Primož Bebler, umetniški vodja Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica

Pozitiven obračun sezone 2003/04 in optimističen vpogled v prihodnje ustvarjanje

Primožu Beblerju so letos, po zaključenem petletnem obdobju ustvarjalnega vodenja Slovenskega narodnega gledališča, do nedavno Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica, spet zaukali mesto umetniškega vodje za nadaljnje razdobje petih let. Z njegovim prihodom v novogoriško gledališče, l. 1998, so se temu teatru, na katerega smo tudi mi zmeraj bolj navezani in s katerim imajo naše kulturne ustanove mnogo plodnih stikov, razprle nove, drznejše poetične raziskovalne usmeritve, ki so prinesle igralskemu ansamblu vrsto prestižnih nagrad in priznanj, gledališču pa nov razcvet.

Bebler se kot umetniški vodja v raznih kulturnih hramih že petindvajset let posveča gledališki muzi. Preden je prišel v naše kraje, je bil tri leta v Celju, še prej v Beogradu. Njegov rojstni kraj je New York - oče je bil namreč diplomat in zato zmeraj po svetu - več let je preživel v Parizu, kjer je tudi začel šolanje. Bil je celo v Aziji, v Indoneziji, potem pa si je mladostne izkušnje nabiral med Beogradom in Ankaranom, kamor se sedaj za teka domov. Čeprav je imel ob koncu sezone vrsto obveznosti, je sredi junija prijazno sprejel povabilo na pogovor, za kar se mu pristrčno zahvaljujem.

Gledališka sezona 2003/04, ki ste jo poimenovali "usodne igre ali igre usode", je že za nami; kaj bo v kroniki ostalo zapisano o njej?

Moram reči, da mi je zelo žal, ker je prav sredi sezone izpadla pomembna predstava, Zeleni ptiček Carla Gozzija. To je izreden projekt z izrednim besedilom, ki ga izbrani režiser, zaradi slabega zdravja, žal ni mogel izvesti. Veseli me pa, da ga bomo uresničili v prihodnji sezoni, saj se za tekst zanimajo nekateri izredni režiserji.

Minula sezona se je krasno začela s Pirandellovim Seminčevim in Beckettovim Čakajoč Godota; škoda le, da je zmanjkalo ta centralni dogodek, prej omenjeno Gozzijevo delo, ki je bilo na programu v januarju. Namesto tega smo izbrali relativno komorno komedijo Kokoš ruskoga avtorja Nikolaja Koljade, ki je bila predvidena kot dodatek, novoletno presenečenje, potem pa je vskočila v redni program sezone. Le-ta se je sklenila z dvema zanimivima pro-

jektoma. Najprej smo postavili na oder politično igro Davida Edgarja Oblika mize, ki smo jo pripravili v okviru sodelovanja s teatrom Evropske konvencije. Gran finale pa je bil seveda s Cankarjevimi Pohujšanjem v dolini šentflorjanski, ki je bilo prava pika na i; po smislu in stilu je bil to moderen teater mladega režiserja Diega de Bree. S tem epilogom sezone smo bili res veseli.

Ansambel je sicer utrpel in zagnal izgubo omenjenega velika projekta sredi sezone, bodisi zaradi zanimivih vlog kot zaradi žanra. Nekaj je pač zmanjkalo, vendar se je vse kar dobro zaokrožilo z omenjenim markantnim koncem. Zato sem s potekom sezone kar zadovoljen. Že sam uspeh našega gledališča s predstavo Čakajoč Godota na tretjem festivalu komornega gledališča SKUP na Ptujju je za blestel kot svetla točka naše sezone.

No, kar se tiče nagrad, moram reči, da smo jih nabrali kar precej. Na Borštnikovem srečanju, na katerem smo sodelovali z dvema predstavama, s Shakespeareovim delom Sen kresne noči in s svojsko igro Arabska noč Roland Schimmelpfenniga v režiji Diega de Bree, smo prejeli tri nagrade. Režiser J. Kica je bil nagrajen za režijo Shakespeareovega dela Sen kresne noči, v isti predstavi Alida Bevk za mlado igralko, v Arabski noči pa avtor glasbe Aldo Kumar. Lani smo si tudi prisluzili tri nagrade z dvema predstavama. Velik dogodek je bila seveda nagrada iz Prešernovega sklada, ki so jo prisodili Radošu Bolčini za kar tri vloge (Sen kresne noči, Don Juan in Čakajoč Godota). Primož Pirnat je pa dobil nagrado Združenja dramskih umetnikov Slovenije.

Kako pa je publika spremljala sezono? Je bila zadovoljna z izbiro repertoarja?

Čeprav ni bilo takih predstav, ki bi imele uspeh pri najširši publiki, kot je bila pred časom Tistega lepega dne ali pa Kobalovo kabaretno delo Dragi Kučan, ti pišem, ki se je vrtele še celo sezono po raznih odrih, mislim, da je bil program za normalno gledališko publiko zelo zanimiv. Menim, da ni bilo nobene take predstave, ki je ne bi sprejeli ali bi jo odklonili, češ da je dolgočasna in nepomembna. Sezona je bila dokaj pestra, predstave so bile zelo različne

in vse kvalitetne, zato mislim, da nismo nič zgrešili pri izboru. Bistveno je, da predstave delajo tisti režiserji, ki jim je določena tematika blizu in da so zasedbe dobre, tj. da so igralci tako raz-

porejeni, da dobijo tisto vlogo, ki jo znajo najbolje izpeljati.

Kakšne vtise in občutke ste pa imeli ob koncu mednarodnega festivala MEJ(N)IFE-ST?

Nekateri so doživeli nekakšno razočaranje, ker med festivalom dvorane niso bile polnozasedene. Tudi sam sem morda pričakoval nekoliko več publike, vendar glede na to, da je Nova Gorica majhno mesto, in glede na to, da je bil program zelo resen, v njem namreč skoraj ni bilo komercialne predstave, se je festival dobro iztek. Prirediti namreč tematski festival na resno, politično temo in pričakovati polne dvorane ni realistično. Vsekakor sem bil z njim izredno zadovoljen, ker se je Gorica s štirinajstimi gledališkimi dnevi in več kot petnajstimi predstavami res izkazala.

Se bo morda tak festival še kdaj ponovil?

V taki strogo usmerjeni, nekako politični obliki morda ne, tokrat je bil pač usklajen s političnim trenutkom vstopa Slovenije v EU. Mislim, da je bilo prav, da smo ga tako izpeljali, ker je bil zgodovinski dogodek zelo pomemben. Pravzaprav nikjer drugje po Sloveniji ni bilo podobne prireditve, ki bi

tako zabeležila vstop Slovenije v EU.

V prihodnje pa bi morda organizirali bienalni festival, ki bi imel širšo, bolj odprto tematiko in s tem bi priklical več publike.

Odkod pa geslo prihodnje sezone "peklenske zgodbe"?

Rekel bi, da je to nekaka bodica; to bo prva sezona, zaznamovana z vstopom Slovenije v EU. Toliko govorijo, kako je to pomembno za našo varnost in blaginjo, da je to absolutno najboljše in skoraj "rajsko". Mi pa smo malo podvomili in to "rajsko dobroto" vstopa v EU, ker gre pa vendarle tudi v Evropi za borbo interesov, zato ne verjamem, da je EU nekakšna Caritas. Mislim, da bo ta borba bolj hudičevska, kot se zdi na prvi pogled. Prav v tem smislu začenjamo sezono z delom Bena Jonsona Volpone ali Lisjak, o krepkem prevarantu, ki je znal izpuliti marsikaj in se igrati s pohlepom drugih in na ta način bogateti. Že prva predstava bo dala jasno sporočilo in kar precej peklensko z malo satiričnega pridihom. Tudi teatsko je ta igra zelo zanimiva, ker v njej nimajo živali človeške podobe, kot v otroških igrah, ampak imajo ljudje živalske podobe. So pa tudi resnično peklenske zgodbe, recimo, Premirje po Primu Leviju, ki pripoveduje o poti, ki so jo morali prehoditi preživeli iz nacističnih taborišč. To je bil res izhod iz pekla in neskončno potovanje po celem vzhodnem delu evropskega kontinenta. Izraz "peklenski" zveni morda nekoliko hudo, a hudič je zabaven, ima dosti humorja, je zbadljiv, dramatičen, ima neko dinamiko, zato se za teater spodobi, da je malce peklenski.

Boste morda pripravili novo predstavo tudi za otroke?

Za otroke imamo lanskoletno predstavo Mehurčki po stihih O. Župančiča, ki je še zelo uporabna za šole in jo bomo še igrali. Za mlade pa bo gotovo prišla v poštev Instrukcija Eugena Ionesca, ki je nekakšna mladinska predstava, namenjena predvsem višjim razredom osnovne šole in srednjim šolam. Sicer bo tudi ta v abonmaju za odrasle. To bo trojezična predstava, koprodukcija z romunskim gledališčem Teatrul National Craiova in z romunsko režiserko Anco Mario Colteanu. Premiera bo v mestu Craiova, mi bomo poslali eno igralko in scenografa, naša igralka bo igrala v romunščini, njihov igralec se bo pa naučil slovensko. Oba bosta igrala tudi v angleščini, tako da bo predstava lahko potovala po svetu. Tako smo si zamislili to uprizoritev.

Če se povrneva za trenutek k Mehurčkom in vašemu živahnemu, izredno dognanemu režijskemu posegu, bi vas rada vprašala, ali boste spet kdaj segli po režijski paličici?

Pravzaprav sem na koncu lanske sezone mislil, da se poslavljam od novogoriškega gledališča, ker se je moj mandat iztekel. Ker nisem vedel, kako bo z mano, sem se odločil, da pred odhodom postavim na oder eno predstavo kot režiser, in tako so nastali Mehurčki, ki sem si jih že v letih 1991-1992 zamislil za Lutkovno gledališče Ljubljana. Moje priredbe niso sprejeli, ker je bila preveč bogata. Želeli so si bolj majhno, komorno predstavo. Zato je vse ostalo le na papirju do lanskoletne inačice za igralski ansambel. Morda bom naredil še kakšno predstavo, ko se bom ponovno poslavljal.

Za konec pa še vprašanje, ali se bo v prihodnji sezoni kaj spremenilo v igralskem ansamblu?

Zdi se, da bomo v velikem projektu Carla Gozzija Zeleni ptiček potrebovali kar skupino petih ali celo šestih študentov z Akademije, več fantov kot deklet. To bo tudi priložnost, da spoznamo nekaj ambolventov AGRFT. Morda bomo tako našli tudi kakšnega bodočega kandidata za vstop v naše gledališče. Mislim, da je dobro za naš ansambel, da pridobi neki nov vzgib mladostne energije. Imamo sicer že cel krog mladih igralcev (Danijel Malalan, Vojko Belšak, Rafael Vončina), ki jih radi povabimo k nam v goste. Če ne zapolnimo za stalno vsa delovna mesta v ansamblu, imamo pač možnost imeti več igralcev-gostov, zato tudi ta varianta prevetritve ansambla ni slaba.

Belšaka bomo imeli v gosteh v delu Bena Jonsona Volpone, ki bo v režiji Vita Tauferja doživel premiero pred dokončnim prptjem letošnje sezone na Primorskem poletnem festivalu v Izoli (premiera je bila 9. t.m.). Predstava bo imela dve različici; ambientalna verzija bo bolj renesančna, bolj zgodovinska, uglasena bolj na Commedio dell'arte. V jeseni pa bo na odru zaživel v neki sodobni preobleki, v sodobnem finančnem svetu z drugačno sceno, drugimi kostumi. Tudi predstava Čakajoč Godota bo spet na Primorskem poletnem festivalu, pa tudi na festivalu v Ohridu in Splitu oz. v Ohridskem letu v Makedoniji in Splitskem letu na dalmatinski obali. Pred počitnicami bodo morali naši fantje še garati, čeprav so že pošteno utrujeni.

Iva Koršič

Na dnu...

SI SLIŠAL, DA BO SINJI SKALP,
ALI KAKO SE ŽE IMENUJE,
NOV MINISTER ZA DAVKE?

SE SPRAŠUJEM,
KAJ NAJ TO
POMENI!

GRUDINA

V soboto, 17. t.m., se je s slovesnim odprtjem v Čedadu pričel 13. Mittelfest, "kulturni festival proze, glasbe, plesa, poezije, lutk, filma in vizualnih umetnosti držav iz Srednje Evrope", kot ga je predstavil letošnji umetniški vodja Moni Ovadia.

Sobotne otvoritve se je udeležilo veliko ljudi, predvsem pa sam vrh naše Dežele, v imenu katerega je spregovoril predsednik Riccardo Illy, ki je poudaril večjezični in večnarodni pomen čedajske prireditve, podiranje mej in vzpostavljane novih razmer v srednjeevropskem prostoru, ki je velikega pomena za vso Evropsko unijo. Slovenijo je na otvoritvi v Čedadu zastopal konzul RS v Trstu Zorko Pelikan. Mittelfest bo trajal do 25. julija, vsak dan bo v Čedadu na različnih prizoriščih več kulturnih

V Čedadu se je začel 13. Mittelfest

V znamenju časa in človeških glasov

prireditve. Predsednik srednjeevropskega kulturnega festivala Mittelfest je letos Dimitrij Volčič.

Moni Ovadia, znani židovski umetnik, umetniški direktor letošnjega Mittelfesta, si je letošnje prireditve zamislil pod naslovom "Čas. Glasovi." in povedal, da bo skušal letošnji Mittelfest pokazati, "kako je prav čas pogojeval človeško avanturo skozi zgodovino, in to s človeškimi glasovi. Prav čas je namreč tisti, ki najbolj vsebuje in tudi najlepše izraža resnično naravo in pravo bistvo človeka... Prostor namreč tega ne zmore,

ker ustvarja meje, postavlja ovire in ograje in izpostavlja vse tisto tragično dogajanje, ki so ga te meje v človeški zgodovini s seboj prinesle. Prav zato hočemo na letošnjem Mittelfestu pokazati, kako se je Evropa razširila najprej v času in se je šele kasneje začela širiti v prostoru." Moni Ovadia je povabil na Mittelfest najbolj izrazite, sodobne in med seboj tudi zelo različne gledališke in glasbene doprinese in najbolj inovativne umetnike zadnjih let iz Srednje Evrope, saj bodo na Mittelfestu nastopili umetniki iz Italije, Albanije, Avstrije, Belorusije, Bosne

in Hercegovine, Bolgarije, Češke, Hrvaške, Makedonije, Moldavije, Poljske, Romunije, Srbije in Črne Gore, Slovaške, Ukrajine, Madžarske in seveda Slovenije.

Tomaž Pandur je s svojim gledališčem iz Ljubljane in s priredbo Dostojevskega Bratov Karamazov, ki nosi naslov Sto minut, nastopil minuli tork. Umetniški vodja Mittelfesta Moni Ovadia je Pandurja predstavil "kot enega najbolj provokativnih in vizionarnih režiserjev na evropski gledališki sceni". Pričakujemo še nastop slovenskih lutkarjev iz Pirana (Svinčnik teater), medtem ko je EU podprla poseben projekt, ki bo trajal ves čas Mittelfesta, ko bodo lutkarji skušali poglobiti znanje o lutkah iz Nadiških dolin.

ZUT

Oglej Razmišljanje ob proslavitvi zavetnikov dežele Furlanije-Juljske krajine

Odgovor laični Evropi je Kristus

V trenutku, ko zbiram in pišem te misli, sem v kraju Saluzzo pod Monvizom, nekaj kilometrov daleč od izvira reke Pad. V tem kraju živi ustanoviteljica sester skupnosti Cenacolo, t.j. s. Elvira, poznana v Piemontu in po svetu kot italijanska mati Terezija. Tu sem zaradi posvečenja dveh mladih fantov, ki sta ob njeni pomoči spremenila svoje življenje; bila sta odvisna od mamil, spet sta postala zdrava fanta, ki bosta danes (17. julija, op.p.) prešla mašniško posvečenje po polaganju rok saluškega škofa Guerrinija. S. Elvira mi je prišepetala na uho: "Bog kliče zadnje, majhne, zapostavljene..." In res je to način, kako Bog govori svetu, ki stremi po bogastvu, učinkovitosti, slavi in zdravju. On kliče mamilaše, zadnje v družinah, navidezno nesposobne, samo da bi lahko postali kamen spotevke in družbi, ki od vekomaj gradi svojo srečo na sebi, ne pa na Božji ljubezni... oz. na Bogu. On je poklical prestrašenega Mojzeza, ki se je bal spregovoriti ljudem, ali Davida, ki je bil zadnji nebojli otrok v družini, ali nepoštenega Jakoba itd.

Te misli mi prihajajo, ker sem te dni razmišljal na splošno o dogodkih v naši mirni Gorici. Posvečenja, nova maša, sveta Mohor in Fortunat 12. julija v Ogleju. Duhovništvo temelji na Bogu in od Njega prejema vse, kar je potrebno, ne nazadnje moč križa in vstajenja. Ni odvisno od socialnega statusa neke osebe, ki naj bi imela vse "dokumente" v redu, da je lahko poklicana. Ni idealnega položaja. Poglej naše poklice v Gorici, nikjer ni idealne situacije, toda Bog se je sklonil in blagoslovil naše ljudstvo ne zato, ker bi si to zaslužili, ampak po svoji milosti. V mojem srcu je ta dva bogata tedna pri nas še posebno zaznamoval kardinal Špidlik tudi zato, ker sem se po dolgem času osebno lahko pogovarjal z njim. Vsak, ki ga je videl na posvečenju v Ogleju odetega v škrlat, si je o visokem gostu lahko mislil svojo, a Bog je poklical zadnjega med zadnjimi, kmečkega fanta iz moravskih Boškovcih, za enega izmed največjih teologov današnjega časa. Starček, ki težko hodi, je - po ocenah najuglednejših pravoslavnih teologov - duhovni oče, čigar duhovno de-

lo nosi v sebi preroškost za čase, v katerih živimo. P. Marko Rupnik je duhovni sin te preroškosti, utelešene v njegovem umetniškem zagonu in kljeni besedi. Tudi sestra Elvira je preroška, ker posreduje mladim, ki so izkusili votlost življenja, polnost blagovesti in življenje v Kristusu. Če vzamem Tomaža Špidlika, Marka Rupnika in sestro Elviro, imam pred sabo tri kamenčke mozaika, ki mi govorijo o tem, kako Kristusov duh lahko prežema kulturo in postane prava kultura življenja. Srce te preroškosti je vračati se k življenju, k izviro, od koder prihajamo polnost življenjske sreče. Krščanstvo ni sklop visoko moralnih zakonov ali visokodonečih idej. Krščanstvo je živi Kristus, v usmiljenju katerega lahko najde uteho vsak človek... Oglej

Foto Andrian

vital! Govori se, da evropska civilizacija temelji na treh stebrih: grški kulturi, rimskem pravu in bibličnem razodetju. In upati je bilo, da bo Evropa zmogla narediti harmonično sintezo med tremi komponentami. Danes prav v evropski ustavi ni sledu o Bogu in krščanstvu. Zakaj? Ker je s t.i.

in ohranili evropsko kulturo v dekadenci po propadu zahodnega cesarstva in tako snovali novo srednjeveško Evropo. V moderni družbi je vera tako ošibela, da se vračamo v družbo s staro ideološko juridično miselnostjo: človekove pravice, Združeni narodi itd. Krščanstvo pa tvega izbris iz javnega življenja. Družba ga želi potisniti v zasebno sfero. Človekovo dostojanstvo obstaja v njegovi svobodi in ta mora biti popolna. Popolno svobodo lahko dosežemo samo v Kristusu. Veliko spoznavanje je sad velike ljubezni. Človeka spoznamo, samo če ga vzljubimo. Zato je tudi za kulturo značilno, da obstanejo, če vstopijo v Kristusa, ker stopijo v ljubezen. In Oglej nam želi spregovoriti o tem, da samo v ljubezni, ki je od Gospoda, se svobodno ohranijo v življenju kulturni zakladi narodov z vsemi priseljenci, ob demografskem in kulturnem propadanju zahodne civilizacije. A ni od nas odvisno, da se ponovno odločimo za ljubezen in svobodo, ki sta Kristusovi? Čas, v katerem živimo, je podoben Konstantinovu, čeprav je po svoje drugačen...

600 kilometrov oddaljen od naših krajev, se pripravljam na mašniško posvečenje dveh fantov, ki sta prešla iz sveta odvisnosti od mamil do svetlobe novega življenja. Odgovor laični Evropi je Kristus, ko naj bi vsaka razsežnost življenja vstopila v Kristusa. Tu v Saluzzu se dogaja nekaj podobnega: mladi fantje in dekleta, nekoč daleč od Kristusa, vstopajo z vso lastno bedo življenja v svetlobo Kristusove ljubezni. Lastnemu grehu in življenju so dali krščanski pomen, ker so srečali živega Boga Očeta v Kristusu. Evropa mora po Špidlikovih in Wojtylovih besedah narediti isti korak, če se hoče ohraniti; drugače bo ostala - kot mezopotamska, stara kitajska ali azteška kultura - le muzej. Takrat bi bila stara Evropa le spomin.

Mirko Pelicon

Foto JMP

je postal 12. julija, na praznik svetih Mohorja in Fortunata, za našo ne samo goriško zemljo pomembna iztočnica za ponovno razmišljanje o Kristusu v novi Evropi. P. Špidlik, ki je vodil somaševanje vseh nadškofov in škofov iz Furlanije, Slovenije in Veneta, je čudovito orisal pot, ki jo ima Evropa pred sabo. Preteklost nas uči, je prava magistra

"pax romana" rimsko cesarstvo sprejelo univerzalne zakone, ki so veljali za vse. Kdor ni spoštoval teh zakonov, je bil kriminalc. To je veljalo tudi na verskem področju! Zato je cesarstvo preganjalo kristjane, ker njihov Bog, osebni Bog, je bil za Rimljane primitiv in moteč. Vendar prav ta Bog je pod Konstantinom "zmagal". Celu Barbari so se spreobrnil

Založba Branko / p. Bruno J. Korošak

Esej o Svetem Duhu

Poimenovanje Svetega Duha se je skozi mogoča stoletja močno spreminilo.

P. Bruno Korošak, avtor dela *Esej o Svetem Duhu*, našteje kar osem slovenskih prevodov oziroma pomenov, med katerimi najbolj obsodi simboliko Svetega Duha kot tolažnika. "Kdorkoli je vsaj bežno prebral ta esej, se je lahko prepričal, da je prevod tolažnik za parakletos, kot bistveni prilastek za Svetega Duha, popolnoma neustrezen in zgrešen, in da ga je treba nadomestiti z izrazom posrednik ne samo v teoloških razpravah, ampak tudi v bogoslužnih obredih in cerkvenih pesmih," kot v zaključku svojega dela poudarja p. Bruno Korošak. Na približno petdesetih straneh se upokojeni prof. dr. Korošak posveča pravilnejšemu poimenovanju tretje Božje osebe in, kot je v uradni oceni knjige zapisal p. Viktor Papež, o Svetem Duhu, navzočem in delujočem v Kristusovem telesu Cerkvi, razmišlja na lasten, a precej izviren način. Kot glavno iztočnico poimenovanja vpelje vlogo Svetega Duha kot posrednika, ki naj bi na zemlji opravljal nalogo Kristusovega namestnika. Navzočnost tretje Božje osebe se po mnenju franciškana Korošaka razodeva na treh področjih: Sveti Duh kot posrednik Božjega razodetja, kot posrednik Kristusove vladarske

ZALOŽBA BRANKO

oblasti in nazadnje še v vlogi posredovanja pri zakramentalnem posvečevanju. Ravno zadnji temi avtor namenja največ prostora, skoraj dve tretjini kratkega, a vendar poglobljenega eseja in se z njo podaja na še ne raziskano področje slovenskega teološkega prostora.

Knjiga je po besedah avtorja nastala na pobudo njegovih prijateljev, ki so ga nagovorili, naj svoje teze, izražene v "Teoloških spodbujanjih", poda tudi v samostojnem delu. Delo, kot pravi pisatelj, naj bi koristilo kot bežni teološki vpogled v sedmero zakramentov, ki nam razkrivajo skoraj nepoznano vlogo Svetega Duha kot posvečevalca.

Obširen esej je izšel pri novogoriški založbi Branko.

Marko Premrl

Sveti oče končal počitnice

Po dvanajstih dneh v hribih Aoste se je Janez Pavel II. med vikendom vrnil v italijansko prestolnico. "Vrača se srečen," je povedal Joaquin Navarro Valls, odgovoren za stike z javnostjo, in dodal, da so počitnice popolnoma uspele. Poleg branja in krajših sprehodov se je sveti oče posvetil otrokom in prebivalcem okoliških naselij. V vasi Introd je obiskal vse novorojence zadnjega leta, blagoslovljal je tudi mlade, ki so ga pričakovali ob večernem vračanju v počitniško rezidenco. Takoj po vrnitvi v Castelgandolfo bo sveti oče ponovno začel s svojim delom, saj ga v bližnji prihodnosti čakata dve potovanji. Najprej se bo 14. in 15. avgusta ob stopetdeseti obletnici razglasitve dogme Brezmadežnega spočetja mudil v Lurdu, 5. septembra pa v Loretu na državnem shodu Katoliške akcije. Koledar potovanj naj bi vseboval tudi Irsko in Turčijo, od koder je že dobil povabilo, vendar se bo, predvsem zaradi njegovega nestabilnega zdravja, o teh dveh potovanjih odločalo tik pred morebitnim odhodom.

17. NAVADNA NEDELJA

12 Mz 18,20-32; Ps 138; Kol 2,12-14; Lk 11,1-13

Prvo današnje berilo poudarja, da je molitev najpogostejše prošnja. Abraham dobesedno berači pri Bogu za življenje Sodomčanov. S tem priznava, da so pozabili ali zavrgli češčenje, ki ga Bogu dolgujemo. Tako spoznavamo, da je molitev najprej češčenje, slava, hvala in zahvala ter pošteno življenje. Slediti bi ji morala molitev kot kesanje, kot spreobrnjenje k Bogu, saj priznavamo, da smo grešniki.

Sem spada tudi zadoščanje, vsaj delno, za žalitev Boga in človeka.

Molitev se mora spremeniti v sinovski pogovor z Očetom. To je molitev v Svetem Duhu (Rim 8,26-27). Zato je silno dinamična. Duh namreč veje, koder hoče (Jn 3,8). Molitev je raznolika. Ljudje pa uporabljamo zelo pogosto molitev samo delno, t.j. kot prošnjo ali priprošnjo.

Molitve se je treba naučiti ne kot suhopar-

nega obrazca, čeprav bi morali nekatere molitve znati tudi na pamet.

Molitev je dihanje z Bogom, kot za otroka z materjo v njenem telesu.

Molitev pomeni najprej poslušanje Boga, ki nam govori po Svetem pismu. Govori tudi v srcu, v vesti. Pri krstu je poseben obred, ki se imenuje "Efeta" ("Odprsi se!"). Ni namreč dovolj molitev na skrivnem, v srcu. Krstitelj se dotakne ušes krščenca zato, da bi mogel kmalu poslušati Božjo besedo v skupnosti verujočih, pri nedeljski sv. maši. Dotakne se tudi ust, da bi mogel kot kristjan izpovedovati vero na glas z drugimi in ne samo pri sv. maši, marveč v vsem življenju. Saj vera ni zasebna, čeprav mora biti globoko osebna.

Poslušanje in izpovedovanje vere in ljubezni do Boga in do človeka naj preideta v življenje. Kajti to je naša pravica in obenem dolžnost, je čudovit dar.

Molitev ni nikoli v oblakih, ker se nanaša na celega človeka, na duhovno in telesno stran obenem.

Molitev naj bo zbrana. Jezus nas sviri pred blebetanjem, češ naj ne mislimo, da bomo uslišani, če bomo veliko govorili (Mt 6,7).

Zato se prave molitve učimo pri njem, ki je cele noči prečul v molitvi, v pogovoru z Očetom, še posebej pred pomembnimi odločitvami, kot je izbiranje apostolov (Lk 6,12-16). Mi gotovo ne zmoredemo, vsaj ne toliko kot on, zato bodimo kratki, a stvarni. Jezus pravi, da molitev izžene hudobnega duha (Mr 9,29). Molitev je namreč moč, ki človeka osvobaja.

Gane nas Jezusova molitev, ki nam jo posreduje list Hebrejcem: "On je v dneh svojega mesa daroval molitve in prošnje z močnim vpijem in solzami njemu, ki bi ga mogel rešiti smrti, in bil je uslišan zaradi spoštovanja do Boga" (Heb 5,7). Drug prevod se glasi takole: "In bil je uslišan in rešen svoje stiske. Čeprav je bil Božji Sin, se je naučil poslušnosti v šoli trpljenja. Dosegel je popolnost in postal vsem, ki so mu poslušni, počelo večnega odrešenja, ko ga je Bog razglasil za velikega duhovnika po Melkizedekovem redu" (Heb 5,7-10).

Jezus je zato zgled molitve za vernike vseh časov. V vrtu Getsemani moli na kolenih in na obrazu, poti krvavi pot, doživlja grozno trpljenje, ki ga že ovija v svoje mreže, a zna reči, naj se zgodi Božja volja (Lk 22,42).

Tako uči tudi nas v Očenašu, kako naj molimo: "Zgodi se tvoja volja" (Mt 6,10). Svetniki so bili vsi veliki molivci, tudi ti, ki te dni godujejo: Marija Magdalena, Brigita, sozavetnica Evrope, Joahim in Ana, Gorazd, Kliment in drugi učenci Cirila in Metoda. O apostolu Jakobu, ki danes goduje, poročajo, da je imel kolena iznakaženi od klečanja, podobni kameljemu kolenu.

Bog usliši vsako molitev, ki je po Božji volji, čeprav večkrat drugače, kakor bi mi želeli, kajti ljubeče skrbi za nas. Zavzema se namreč za lilije, za ptice, za vse materialno stvarstvo (Mt 6,25-34), a toliko bolj smo mu pri srcu ljudje.

Poudarja pa se molitev za vero, za brezmejno zaupanje Vanj, da bi Njega in vsakega človeka ljubili.

List Hebrejcem nas vabi, naj gremo ven iz šotorišča, ki pomeni trpljenje, samota, zato da lahko doživimo z Jezusom njegovo zavrnjenost, njegovo sramoto (Heb 13,13).

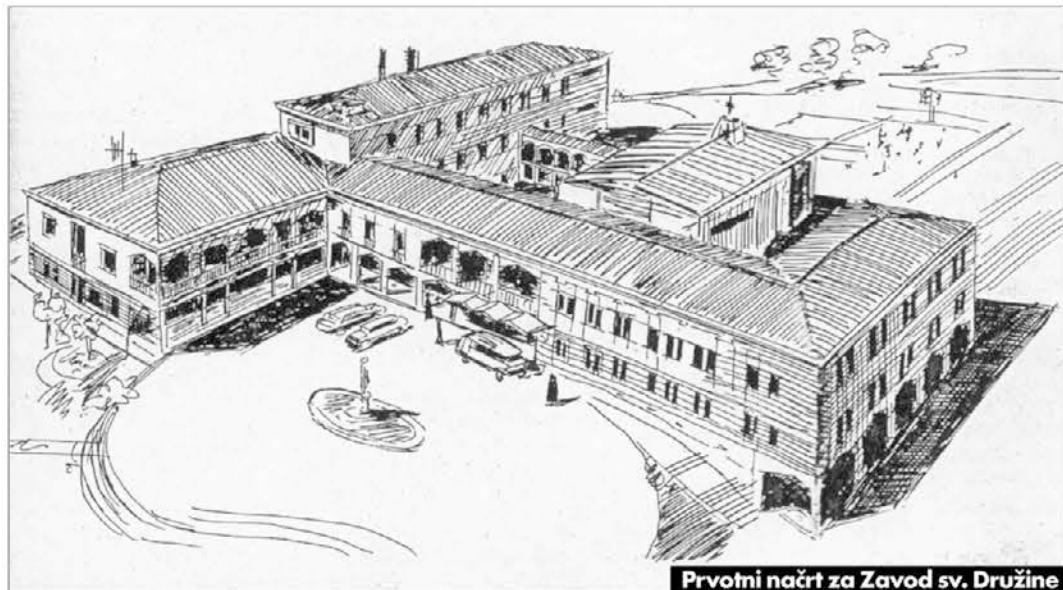
Jezus nam zagotavlja, da nas bo uslišal, če bomo vztrajno prosili, iskali in trkali (Lk 11,5-13).

Ponavljamo: "Gospod, nauči nas moliti!" (Lk 11,1).

Pomembna obletnica v Gorici

Trideset let Zavoda svete Družine

1944. Spremenili so ga v zavod pa je priključitev in v Gorico so za gluhone in nato za novi se zatekli novi begunci, ki jih je

Prvotni načrt za Zavod sv. Družine

Meseca junija je tiho šla mimo nas 30. obletnica blagoslovitve in slovesnega odprtja Zavoda sv. Družine v Gorici. V svoji zgodovini je postal zgovoren spomenik slovenske darežljivosti. Pred njim je bilo na tem kraju Slovensko sirotišče, ki ga je ustanovil dr. Andrej Pavlica. Kot velik človekoljub je z žalostjo gledal, kako potujejo slovenske sirote po italijanskih zavodih. Zato je leta 1898 na Katarinijevem trgu sklical shod Katoliškega delavskega društva in zbranim navdušeno govoril o potrebi lastnega zavoda za slovenske sirote. Poslušalci so se navdušili za njegovo zamisel in leta 1904 je bilo ustanovljeno društvo "Slovensko sirotišče", ki je imelo namen, da bi zavod vodilo in vzdrževalo. Napisali so pravila, ki jih je potrdilo tržaško Namest-

ciat sester Božje Previdnosti. Stanovanjski zavod nastal v Po padcu fašizma je takoj zopet sirotišče. Sestre so s težavo oh-

Postavljanje temeljev za sodobni zavod

Začetek gradnje Zavoda sv. Družine

ništvo. Prvi predsednik je bil prelat dr. Josip Gabrijevčič, podpredsednik in blagajnik pa dr. Andrej Pavlica. Hišo in posestvo so kupili od baronice Klimburgove v sedanji Don Boscovi ulici in leta 1910 so zavod slovesno odprli. Že takrat so zaupali vzgojo in gospodinjstvo šolskim sestram iz Maribora. Med prvo vojno so otroke poslali po različnih zavodih na Kranjsko in Štajersko. Novi dobrotniki so poskrbeli, da je po vojni sirotišče zopet delovalo do 1930. Takrat pa je fašistična oblast uknila tudi Slovensko sirotišče kot vse slovenske ustanove na Goriškem in Tržaškem. Razgnali so sestre, sirote pa razdelili po različnih italijanskih zavodih. Tako je ostalo Slovensko sirotišče v tujih rokah do leta

prejšnjim lastnikom. Novi prelat grof Pace je priznal krivico, ki je bila storjena sirotišču, in 26. junija 1944 vrnil zavod pravi lastnikom. Ko pa so prišli Nemci, so zavod zasedli kozaki in begunci iz Ukrajine. Cesar niso odnesli ti stanovanjci, so po njihovem odhodu ljudje, ki so naskočili zavod in ga popolnoma izropali. Dr. Pavlica pa ni obupal. Od zavezniške vlade je po vojni dosegel, da so začeli popravljati hišo na račun vojne škode. In v maju 1947 so se vrnile v zavod šolske sestre iz Tomaja. Prišla

ranile nekaj sob za otroke in v tej stisnjenosti delovale do 1953, ko so se begunci izselili. Zavod je potem služil za sirote in tudi za dekleta, ki so v Gorici obiskovale srednje šole. Spremenil je svoje ime in postal Zavod sv. Družine. Sestre so s posebno daritveno pogodbo postale lastnice hiše in večjega dela posestva. Na staro zidovje so dozidavale, toda postalo je nevarno, da se to zruši. Zato so se odločile, da zgradijo nov zavod in se stara stavba poruši.

20. avgusta 1969 je bil osnovan "Odbor za zidanje novega Zavoda sv. Družine". Staro poslopje ni bilo več sodobno. Ni imelo centralne kurjave, manj-

kali so higijenski prostori, igrišča in telovadnice. Zaradi nesodobnosti so nastajale težave. Zavod je izgubil nekaj otrok, ker so se izselili v sodobnejše zavode. Sestre so sprejele nase vse težave, ki so nastale z zidanjem novega zavoda. Zaupale so Božji Previdnosti in dobrotnikom, ki so se vedno izkazali velikodušni, ko je bilo treba podpreti slovenske ustanove. Morale pa so najeti tudi krediti. Zato so zaprosile za posojilo pri deželni vladi. Načrte je izdelal arhitekt dr. Viljem Riavis. Prodale so hišo v ulici Contavalle in izkupiček je bil skromna začetna vsota za to veliko delo. Po dveh letih načrtovanja in čakanja na odobritev kreditov so začeli z gradnjo. Prvi delavci so prišli 16. avgusta 1971 in začeli s kopianjem temeljev za starim poslopjem Slovenskega sirotišča. Dr. Klincec, ki je živo spremljal to delo, je že septembra zapisal v Katoliški glas: "V Gorici vstaja nov Zavod sv. Družine." Decembra 1971 pa: "Zrastli so temelji Zavoda sv. Družine, pomagajmo graditi Zavod sv. Družine!" Odbor "Prijateljev Zavoda sv.

Družine" se je večkrat sestajal med letom 1972. Na teh sestankih so govorili o preteklosti Slovenskega sirotišča in o poslanstvu novega zavoda, ki se je dvigal iz tal. Konec junija 1972. je bil zavod pod streho. Z veliko vnemo so nadaljevali z delom in proti koncu avgusta 1973 so se sestre že preselile iz starega Slovenskega sirotišča v novo poslopje Zavoda sv. Družine. V dneh od 10. do 13. septembra 1973 je bilo porušeno staro poslopje in 1. oktobra je novi zavod že začel svoje vzgojno poslanstvo. Ob koncu šolskega leta 1973/74 se je 16. maja zopet sestajal odbor "Prijateljev Zavoda sv. Družine", ki so določili dan za slovesno odprtje in blagoslovitev novega zavoda. Ob sklepu šolskega leta je nadškof Cocolin 15. junija 1974 je goriški župan De Simone prerezal trak, dr. Močnik pa je v svojem govoru orisal pot do Slovenskega sirotišča do novega Zavoda sv. Družine. Po tridesetih letih delovanja tega slovenskega zavoda pa bi moral kdo, ki je bil sam deležen vzgoje in srečanj v zavodu, opisati in orisati vse, kar se je v teh letih v njem zvrstilo. Ne bi pa smel pozabiti sestre, ki so skrbele in skrbijo za otroke in ostarele. Zlasti ne sestre Rafaela, ki je žrtvovala vse svoje moči in spremljala rast zavoda od temeljev do njegovega bogatega poslanstva.

Jožko Kragelj

Pogled na današnji vhod v Zavod sv. Družine

Kratke

Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenkih duhovnikov vabita na letošnje Romanje treh Slovenij na Sv. Višarje, ki bo v nedeljo, 1. avgusta. Spored: ob 8. uri začetek križevga pota za tiste, ki bodo šli peš od vznožja nad Žabnicami; ob 10.30 predavanje dr. Jerneja Zupančiča na temo Slovenska identiteta v evropski multikulturni družbi; ob 12. uri

bo mašo vodil koprski škof Metod Pirih; ob 13. uri odkritje in blagoslov spominske plošče prof. Lambertu Ehrlichu (na sliki), ki so jo pripravili nekdanji člani akademskega kluba Straža; ob 13.30 družabno srečanje na ploščadi za cerkvijo. Višarska Gospa, Kraljica Evrope - prosji za nas!

Pomoč prizadetim v potresu

Nedavni potres, ki je prizadel severozahodni del Slovenije, je poleg preplaha povzročil tudi veliko gnotne škode. O točnih številkah se sicer še ne govori in bo verjetno minilo še nekaj časa, preden bodo znane. Gospodarstvo na tem delu Slovenije je že tako ali tako v slabem položaju, nekateri sploh še niso poravnali dolgov prejšnjega potresa in so v hudi denarni stiski. Škofijska Karitas Koper že od leta 1998 pomaga prizadetim. Lani so v ta namen darovali 6 milijonov tolarjev, skupno so jih do sedaj namenili 77, pakete hrane pa prejema 42 družin. Ob vnovični katastrofi pozivajo vse, pripravljene pomagati prizadetim ob potresu, naj poleg molitve nudijo tudi denarno pomoč. V ta namen je bil odprt tekoči račun, na katerega bo pritekal darovan denar (24500-9004155438 s pripisom: Posočje 2004). K čim večji velikodušnosti so prejšnjo nedeljo pozivali tudi duhovniki, ki so v oznanilih prebrali kratko odprto pismo Mateja Kobala, ravnatelja Škofijske Karitas Koper.

Vračanje gozdov v Zgornji Savinjski dolini slovenski Cerkvi

V moziški upravni enoti so po poročanju Slovenske tiskovne agencije minuli konec tedna razpravljali o pritožbi Gozdnega gospodarstva Nazarje zoper njihov sklep, da ljubljanski nadškofiji začasno vrne nekaj več kot 8000 hektarov gozdov in kmetijskih površin.

Mozirska upravna enota je namreč s sklepom prenesla na ljubljansko nadškofijo več kot 8000 hektarov gozdov in kmetijskih površin v začasno uporabo. Hkrati pa je tudi zavrnila zahtevek nadškofije, da bi do pravnomočnosti odločbe o denacionalizaciji prepovedali vsakršno razpolaganje s temi površinami. Na ta sklep se je pritožilo Gozdno gospodarstvo Nazarje. Sicer pa se reševanje denacionalizacijskega zahtevka ljubljanske nadškofije na moziški upravni enoti vleče že ves čas, odkar je bil sprejet zakon o denacionalizaciji. Nadškofija je imela v Zgornji Savinjski dolini veliko posestev, vložila je zahtevek za vračilo 11.257 hektarov gozdov in kmetijskih površin, a so bili postopki do sedaj zapleteni.

Novo provincialno vodstvo šolskih sester v Trstu

Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja so imele svoj redni provincialni kapitelj, na katerem so 2. julija izvolile novo provincialno vodstvo za naslednje šestletje. Izvoljene so bile: provincialna predstojnica Suzana Masten, njena vikarica s. Dominika Ferjančič in svetovalka s. Jedrt Lokar, s. Stanislava Rotovnik in s. Leonarda Curk. Novemu vodstvu želijo sosesre obilo Božjega blagoslova.

Obletnica smrti p. Franca Husuja

Pred letom dni, 18. julija, je v Rimu umrl pater Franc Husu. Bil je član klaretinskega reda in je kot mnogi redovniki iz naših krajev opravljal svoje poslanstvo po različnih italijanskih mestih. Še zlasti na jugu in v Rim. Navezan na materin jezik, je gojil neizrecno ljubezen za slovenščino in slovensko kulturo. Odpor do kratenja osnovnih narodnostnih pravic v časih njegove mladosti in oddaljenost od domačih krajev sta ga spodbudila k zavzetosti za odkrivanje slovenske zakladnice s prevajanjem v italijanščino. V letih suhih krav pri posredovanju slovenske kulture je sam poskrbel za prevode Gregorčiča, Prešerna in Cankarja. Bil je veliko let urednik osrednjega redovnega glasila v Italiji. Poleg prevodov je seveda tudi veliko pisal v italijanščini. Tako je objavil obsežno knjigo o ustanovitelju klaretinskega reda in pa knjigo o sedaj blaženih sobratih, umorjenih med špansko državljansko vojno. Pater Husu počiva na domačem prosekem pokopališču.

Škandal tudi med britanskimi duhovniki

Katoliško Cerkev v Veliki Britaniji je te dni pretresel pedofilski škandal. Kot je poročala nemška tiskovna agencija dpa, so britanske oblasti v preteklem letu spolne zlorabe otrok osumile kar 52 katoliških duhovnikov iz Anglije in Walesa. Te številke je javnosti in britanskim medijem sporočila sama Cerkev v Veliki Britaniji, kar kaže na to, da se tudi britanska Cerkev dosledno drži navodil svetega očeta Janeza Pavla II., ki je večkrat podobna gnusna dejanja ostro obsodil in tudi izrecno zahteval jasnost in prozornost v Cerkvi, predvsem pa takojšnje razčiščenje, ko gre za podobne skandale, morebitne duhovnike, ki bi se zares pregrešili, pa mora Cerkev izločiti iz svojih vrst.

Brda postajajo vse bolj vabljiva za turiste od vsepovsod

Gostilna Vogrič v Števerjanu širi svojo ponudbo

V sončnem Števerjanu je lepo! Tam živijo veseli, dobri in delavni ljudje, ki znajo s podjetnostjo in iznajdljivostjo vrednotiti darove, ki jih je Bog bogato raztresel po briški zemlji.

Zadnje dni junija so lastniki znane restavracije Vogrič v zaseлку Valerišče predali namenu izredno lepo bližnjo stavbo, kjer nudijo obiskovalcem "kraljice briških vasi", Števerjana, šest sob z vsemi udobnostmi.

V vročem julijskem jutru smo obiskali gospodarja Romana Vogriča, ki smo ga seveda našli na delu. S ponosom nam je razkazal hišo in povedal, da jo je delal cela tri leta. Gospod Roman, ki upravlja gostinski objekt skupaj z ženo Jožico, hčerka Mojca in Kristino ter dragocenim osebjem, je lahko upravičeno zadovoljen s končnim rezultatom, saj je nova stavba že navzven zelo prikupna in polna takih detajlov, ki jo delajo še bolj vabljivo: lesena, sveže lakirana ograja ob stopnicah in na balkonih, nov, 10 metrov globok vodnjak z lesenim barvnim petelinčkom na vrhu, med skrbno urejenim cvetjem kleno raste brhka oljka, na pročelju

stavbe, tik pod streho, pa krasi stavbo nekak grb iz kovanega železa, na katerem sta stilizirana

na - pozlačena - grozd in postelja, spodaj pa - na rdeči pod-

lagi - napis Vogrič.

Nove sobe je prišel blagosloviti domači župnik Anton Lazar, nam je povedal gospodar Roman; "prišel je tudi družinski

prijatelj," furlanski duhovnik don Ercole, "s katerim se poznamo že vrsto let; skupaj smo leta 2000 poromali v Rim". V prvem nadstropju so štiri sobe, v pritličju pa dve, ki ju zaradi njune posebne opreme lahko uporabljajo tudi prizadete osebe na vozičkih. Vse, seveda, strogo po zakonskih predpisih. Skupno je v sobah na razpolago vsaj dvanajst ležišč, poleg tega je nekaj pogradov za otroke.

"Delali smo sami, počasi. Pomagal mi je brat Štefan, izkušen mizar," je povedal gospodar Roman. Za gradnjo novega objekta so se odločili, ker je povpraševanje veliko. "V naše kraje prihajajo Nemci in Avstrijci, pa tudi drugi. V gostilni zajtrkujejo, po želji se lahko ustavijo tudi na kosilu in večerji. Mi delamo tudi ob sobotah in nedeljah, zaprto imamo ob torkih in sredah; zato računam, da lahko med tednom delamo kaj več, če nudimo tudi sobe."

Ob vstopu v hišo je vzdignjen kamen z imenom gospodarja in letnico 2004; na gornji strani kamna pa je umetnik s slovenskega Krasa izklesal trto in grozd. Že omenjeni grb iz kovanega železa je naredil prijatelj iz Nemčije po vzorcu in v

Foto DPD

Foto DPD

slogu nemških znamenj pred gostilnami. "V kratkem bomo poskrbeli, da bo grb razsvetljen tudi ponoči." Poleg tega bodo postavili tudi tablo z napisom v angleščini, nemščini, italijanščini in slovenščini, tako da bo vsem mimoidočim jasno, da so pri Vogriču - poleg odlične kuhinje - na razpolago tudi sobe. Doslej so turisti v Števerjanu lahko prenočevali samo pri Lorkentiniju, nam je povedal gospodar Roman in do-

dal, da so tudi že drugi, npr. Danilo Štekar, stopili na to pot, tako da se bo v nekaj letih sektor v tem predelu goriške pokrajine znatno ojačil. "Čim več ljudi obiše našo vas, tem več bomo od tega odnesli vsi!" V Števerjan prihajajo tudi iz bolj oddaljenih krajev številni kupci vina; možnost prenočitve je tudi zanje gotovo dobrodošla. "Pri nas je mirno, vse naokoli je veliko zelenja. Podnevi vozijo mimo kvečjemu traktorji in redki avtomobili, ki pa res ne motijo."

Gospod Roman se rad pohvali tudi s tem, da je že dal v najem sobe ob števerjanskem festivalu. Gostje so bili zadovoljni tudi zato, ker so sobe klimatizirane, saj so poletja vedno toplejša. Vsaka soba ima dostop do lastnega balkona, sodobno opremljeno kopalnico in televizijo. Za hišo je dvorišče, na katerem se bodo gostje lahko zadrževali na stilih in ob mizicah pod latnikom.

Investicija je bila kar velika, dežela pa je odvrnila prošnjo po posojilu, ker ne gre za kmečki turizem, je potožil naš sogovornik. Zato se je moral obrniti na banko. Kot skrben gospodar razmišlja tudi o promociji svoje dejavnosti: "Z drugimi gostinci in kmeti se menimo, da bi postavili šest metrov široke in ponoči razsvetljene lepake z označbami kmetij in drugih objektov, ki bi vabili ljudi v naše kraje. Eden bo postavljen v Grojni, drugi na Jazbinah, tretji pa na trgu v Števerjanu. Vas bomo dali poslikati s helikopterja. Pripravili bomo tudi kakšno brošuro, mi pa se že menimo tudi za to, da bi bili bolj vidni tudi na internetu."

V drugi polovici julija je gostilna zaprta, s prvim avgustom dalje pa si bodo gospodar Roman z družino in uslužbenci zavihali rokave in delali - o tem smo prepričani - s polno paro!

Danijel Devetak

Stotica Maji Zavadlav iz Jamelj Plesalka, ki bi rada postala odvetnik

Maja, ki je z najboljšo oceno zaključila klasični licej Primož Trubar, se ni pet let šole samo učila. Igrala je namreč dvanajst let klavir, njena ljubezen pa so že dolgo časa latinsko-ameriški plesi.

Sama se opisuje kot zelo iskreno dekle, morda celo preveč, kajti pogosto jo ta iskrenost spravi v kako nevšečno situacijo.

Je zate ta stotica pomembna? Seveda je, saj sem se za ta rezultat zelo trudila. Poleg tega je pomembna tudi zato, ker bom zaradi nje verjetno plačala manjšo vpisnino na univerzo.

Imaš namen na univerzo torej. Katero fakulteto si si izbrala?

Izbrala sem si pravo, saj je moja skrita želja bila vedno ta, da postanem odvetnik. Študirala bom v Vidmu.

Boš zato še dolgo odvisna od staršev.

Ja, nedvomno, saj bom stanovala doma. Vsak dan bom hodila (seveda ne v pravem pomenu besede) v Videm in nazaj.

Kaj ti bo od višje šole ostalo najbolj v spominu?

Vzdušje, mislim. Zelo smo bili povezani med sabo in nasploh med razredi. Naša šola je bila, kako bi rekla, nekoliko ločena od drugih. To je seveda pripomoglo k temu, da smo bili tako

Foto DPD

združeni.

To šolo si končno zaključila. Zdaj lahko opravljaš, kar, kogar in kolikor hočeš.

Nimam kaj opravljati. Imela sem odlične profesorje, ki so mi dali zares ogromno tako z učnega kot osebnega vidika.

Zelo si pogovor, Maja. No, pa še zadnje vprašanje. Kam in s kom nameravaš na počitnice, če sploh nameravaš, seveda?

Gotovo je za zdaj samo to, da grem s svojim fantom. Kam, pa se nisva še odločila. Kdo ve, morda v Prago.

Hvala za pogovor, Maja. Želim ti dosti zabave pri plesu in, da postaneš pošten odvetnik. In pa lepe počitnice!

Meti

Medja vas praznuje stotico Simona Leghisse "V življenju dajem vedno svoj maksimum"

Simon je z odliko zaključil tehnični zavod Jurij Vega na smeri informatika, saj je prav ta njegova velika ljubezen. Razvidno je iz dejstva, da se je vseh pet let šole ukvarjal izključno s študijem. Najvažnejša je zanj družina, za njo pride idealna punca, ki pa je ni še srečal, nazadnje pa prijatelji. Rad spremlja dirke avtomobilizma in motociklizma.

Kako to, da si izbral šolo v Gorici?

Ker imajo v Trstu smer informatike samo na italijanskih šolah, jaz pa sem hotel študirati v slovenščini.

Kaj ti pomeni stotica?

Dosti, ker mislim, da sem si jo zaslužil. Vso energijo sem pač vložil v študij informatike. To pa je nekaj, kar na splošno velja v mojem življenju, vedno dam vse iz sebe.

Dovoli mi, da uganem. Vpisal se boš na univerzo, in sicer na informatiko.

Saj si prava coprnica! (smeh) Ja, v Trst, saj je moja največja želja ta, da postanem programer informatike.

Si boš najel stanovanje v Trstu ali boš "tekal gor in dol"?

Vsak dan se bom vozil v Trst in nazaj, verjetno kar z avtobusom.

Foto JMP

Se misliš kmalu osamosvojitvi ali boš še dolgo pod družinskim okriljem?

Gotovo bom še dolgo let odvisen od staršev. Informatika je namreč zelo zahtevna, ne dopušča ti časa, da bi tudi kaj delal.

Kaj ti bo ostalo najbolj v spominu iz višješolskih let?

Kolegialnost med sošolci in dobri profesorji, čeprav mislim, da bi ti na to vprašanje odgovoril boljše čez nekaj let.

Kam pa na počitnice?

Morda s prijatelji na hrvaško obalo.

Voščim ti študij, poln zadoščanj in srčno upam, da boš čimprej diplomiral in postal programer.

Meti

Ana Domenis in njena stotica V Goriških Brdih lahko tudi tokrat nazdravljajo

Ana sploh ni vedela, da obstaja v Italiji slovenski družboslovni licej Simon Gregorčič. Predstavljala si je, da je to posebna šola, namenjena le zamejcem. Potem pa se je bolje pozanimala in se odločila, da se vpiše, saj so jo predmeti te učne smeri zares zanimali.

No, Ana, si vesela te stotice? Seveda, saj upam, da mi bo odprla vrata fakultete, ki sem si jo izbrala.

Razloži nam nekoliko bolje.

Stvar je pač taka. Odločila sem, da grem v Ljubljano na psihologijo. Vstopnega izpita sicer ni, študente namreč izbirajo na podlagi šolskega uspeha. Mislim, da zdaj razumeš, zakaj mi ta stotica toliko pomeni.

Si že pomislila na kako specializacijo?

Ne, ne. Usmerila se bom kasneje, ko bom točno vedela, kaj hočem.

Ti si iz Slovenije in zdi se mi posebno zanimivo to vprašanje. Kako bi ti ocenila zamejski učni kader v primerjavi s slovenskim?

Zamejcev je seveda manj, to pomeni, da je v vsakem razredu manj dijakov. Profesorji se ti lahko zato bolje posvetijo in so ti lahko celo prijatelji. V

Foto JMP

Sloveniji je popolnoma drugače. V vsakem razredu je kar trideset ljudi ali več, zato je praktično nemogoče, da bi se profesorji obnašali na isti način kot pri vas zamejcih.

Se misliš kmalu osamosvojitvi ali boš še dolgo odvisna od staršev?

Finančno ne, fizično pa ja, saj sem si z dvema prijateljicama najela stanovanje v Ljubljani.

Zdaj pa imaš še celo poletje, da se sprostiš. Nameravaš na počitnice?

Seveda. Na Pag s svojim fantom.

Upam, da se boš v Ljubljani dobro učila, pa tudi zabavala. Hvala za pogovor in dobre počitnice!

Meti

Umrl upokojeni goriški nadškof msgr. Anton Vital Bommarco

Slovo od nadškofa p. A.V. Bommarca

Prejšnji teden je vso Goriško prizadela vest o smrti 81-letnega upokojenega nadškofa msgr. Antona Vitala Bommarca. Zaradi težav z dihanjem se je dalj časa zdravil v univerzitetni kliniki v Padovi, naposled pa je bil na oddihu v samostanu S. Pietro di Barbozza vse do 16. julija, ko se je poslovil od tega sveta. P. Bommarco OFM se je rodil 21. septembra 1923 na otoku Cres; nanj in na njegove ljudi je ostal navezan do zadnjega. Še zelo mlad, oktobra 1934, je stopil v semenišče v kraju Camposampiero v padovski pokrajini, kjer je opravil gimnazijske in nato duhovniške študije od liceja do filozofije in teologije. Obiskoval je semenišče v Bresciji in Padovi; prav v mestu sv. Antona je bil 8. decembra 1949 posvečen v duhovnika. Leta 1952-1961 je preživel v samostanu S. Pietro di Barbozza. Nekaj časa je urejal tudi verski list *Message* ro do sant'Antonio; pokojnik nosi velike zasluge, da je prišlo do velikega tiskarskega središča, kjer se še danes izdaja verski tisk iz številnih italijanskih dežel. Znotraj franciškankega reda je imel več odgovornih funkcij; leta 1964 je bil imenovan za provincialnega padovske minoritske province, leta 1970 pa za generalnega patrona konventualcev. To funkcijo je opravljal vse do prihoda v Goriško. Za škofa je bil imenovan 11. novembra 1982, posvečen pa v Rimu 6. januarja naslednjega leta. Na čelu goriške nadškofije je bil od februarja 1983 do novembra 1999. Za goriško Cerkev je na pastoralnem področju naredil res veliko: poskrbel je, da bi vsaka župnija imela pastoralni svet, organiziral je posebno sveto leto 1983, v škofiji vodil priprave na jubilejno leto 2000; ena njegovih največjih zaslug je gotovo dru-

ga škofijska sinoda, ki je dala novega pastoralnega zagona goriški Cerкви (delno je potekala tudi v slovenščini) in se končala na Bindihi v samostanu leta 1998. Po značaju energičen in odločen, je spodbujal misijonsko delovanje, v mestu odprl samostan klaris, nanovo ovenotil oglejsko baziliko in bil sploh aktiven na številnih drugih področjih, čeprav njegove izbire niso bile vedno deležne soglasnega odobravanja. Čas pa bo pokazal, ali je znal ubirati prava pota ali ne.

Leta 1998, ob dopolnjenem 75. letu starosti, je p. Bommarco prosil za ostavko, ki jo je sv. oče sprejel julija 1999. Novembra istega leta je nastopil njegov naslednik msgr. Dino De Antoni. Po upokojitvi pred petimi leti je p. Bommarco živel pri goriških sestrah, nato pa v samostanu v Trstu. Vedno je ostal povezan z goriško Cerkvijo in se občasno rad udeleževal verskih ter kulturnih prireditvev. Kot zanimivost povejmo, da je pok. p. Bommarco predlagal sv. očetu, da bi bil sv. p. Maksimilijan Kolbe imenovan za "Kristusovega mučenca"; prav tako je veliko naredil tudi za to, da je stekel postopek za kanonizacijo rojaka s Cresca Placida Corteseja, ki so ga esecovci usmrtili v Trstu leta 1944.

V Ogleju
Od nadškofa Bommarca se je velika množica vernikov poslovila v ponedeljek, 19. t.m., ob 18. uri v oglejski baziliki, kjer je

težki izgubi, "poklanjam tolažilni apostolski blagoslov". V pridigi je goriški nadškof opisal svojega predhodnika kot gorečega pastirja z močnim značajem, ki sedaj zre Božje obličje. Znal je razmišljati dolgoročno, pustil nam je bogato dediščino, ki jo moramo mi še naprej uresničevati. Gradil je na skali, je povedal msgr. Dino De Antoni, zato bodo njegova dela obstala. Naša naloga je v prvi vrsti krepiti in širiti oglejski duh, ki združuje slovenski in latinski svet, saj ima naša dežela posebno poslan-

stvo prav v posredovanju med zahodno in vzhodno Evropo. Nadalje nas pokojni uči, da moramo graditi mostove na družbeno-karitativnem področju, vzgajati mlade, skrbeti za misijonarje in njihovo dragoceno delo. Osmi dan po praznovanju zavetnikov goriške nadškofije sveta Mohor in Fortunat sprejemata pokojnika v svoji baziliki, je še povedal nadškof. "Kdor je z Bogom, je tudi z ljudmi, je navzoč ob oltarju."
V goriški stolnici
Ob 20. uri so številni goriški verniki sprejeli pokojnega nadpastirja v polni stolni cerkvi, kjer so se od njega poslovili tudi svojci in predstavniki oblasti. Po nekaj mislih nadškofa De Antonija in zadnji molitvi so p. Bommarca, petnajstega goriškega nadškofa, položili v škofovsko grobnico pod oltarjem. O tem še kaj prihodnjic.

z nadškofom De Antonijem so maševalo več kot 15 škofov iz naše dežele, Slovenije in Veneta. Prisotni so bili tudi minoritska predstojnika padovske in slovenske province ter predstavniki civilnih oblasti; med njimi kvestor Marangoni, predsednik goriške pokrajine Brandolin, goriški in oglejski župan, Brancati in Scarel. Goriški nadškof je med homilijo najprej prebral telegram, s katerim je sv. oče Janez Pavel II. "izrazil občuteno sožalje in svojo živo prisotnost v žalosti goriškega občestva, ki ga je (Bommarco) dolga leta vodil kot goreč pastir. S hvaležnim spominom na njegovo službo in na evanđeljski zanos, ki sta označevala njegovo plodovito škofovsko službo, dvigam k Bogu gorečo molitev, da bi ga sprejel kot dobrega in zvestega služabnika v večno veselje." Msgr. De Antoniju in vsem, ki delijo žalost ob

Darovi

Za števerjansko cerkev: v spomin na očeta hčerki Aurora in Loretta 100,00; N.N. 100,00; N.N. 50,00; N.N. 50,00; N.N. 20,00; botri ob krstu Ivana, Mire in Valentine 100,00; Danila Hlede 35,00; zlatoporočenca Vida in Slavko Klanjšček za ozvočenje 50,00; v spomin na Ildo Rojc sestre Stanič 50,00; hči Orietta 50,00; starši in botri ob krstu Ivana, Mateja in Simona 80,00 evrov.

Za števerjanski cerkveni pevski zbor: v spomin na Ildo Rojc sestre Stanič 30,00, Martina in Filip Hlede 50,00; sin Nevio 50,00 evrov.

Obvestila

Krajevna skupnost Pevmaštmaver-Oslavje organizira v sklopu praznovanja sv. Ane v osnovni šoli v Pevmi v petek, 23. t.m., ob 21. uri Rock koncert s skupinami Last Chance Revisited-Maff Show in Overture. Dne 24. t.m. bo ob 20.30 baklada v dobrodelne namene, ob 22.30 veseloliga Povsem navaden dež Dramske družine SKPD Sedej.

Ob koncu tečaja za solopevce, ki ga na SCGV Komel vodi argentinski pedagog Victor Srušo, bodo udeleženci nastopili v soboto, 24. t.m., ob 20.30 v dvorani pokrajinskih muzejev v grajskem naselju.

Goriška knjižnica F. Bevka Nova Gorica sporoča, da je razstava o Ivanu Trinku odprta do konca avgusta po tem urniku: ponedeljek, torek od 12. do 19. ure, sredo, četrtek, petek od 8. do 15. ure, sobota zaprto.

Čestitka

V petek, 16. julija 2004, je na tržaškem konservatoriju Tartini diplomirala iz solo petja gđc. **Mirjam Pahor** iz Rupe, in sicer z odličnim uspehom. Čestitajo ji MePZ Rupa-Peč, celotni vaški

skupnosti Rupa in Peč ter tudi druge vasi skupaj z župnikom ter vsi, ki jo poznamo in radi imamo, saj z veseljem in ponosom prisluhnemo njenemu lepemu petju. Naj jo spremljajo naše najboljše želje, zlasti ves Božji in Marijini blagoslov!

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 23. julija do 29. julija 2004)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:
Petek, 23. julija (v studiu Andrej Baucon): Iz domače skrinje: domače popevke, polke in valčki. Utrinki iz zgodovine narodnozabavne in lahke glasbe.
Ponedeljek, 26. julija (v studiu Andrej Baucon): 103 TIME - poletje z Andrejem: pop glasba, zanimivosti.
Torek, 27. julija (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 28. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Predrzni klatež - planinska kavka. - Izbor melodij.
Četrtek, 29. julija (v studiu Niko Klanjšček): Glasba iz studia 2.

Umrl Albin Šuligoj

V noči na ponedeljek je v 78. letu starosti zaradi neozdravljive bolezni umrl Albin Šuligoj. Bil je učitelj, najprej na italijanskih, nato na slovenskih šolah na Tržaškem in Goriškem. Bil je tudi vsestransko aktiven družbenopolitični delavec, med drugim občinski svetovalec, izvoljen na listi Lipove vejice. Več prihodnjic.

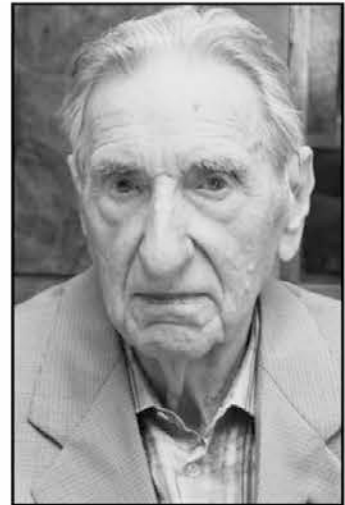
Slovenska skupnost - sekcija Sovodnje ob Soči
Analiza junijskih volitev

Sovodnjska sekcija stranke Slovenska skupnost je na sestanku prejšnji teden opravila analizo junijskih občinskih volitev ter nakazala smernice za nadaljnje delovanje. Sestanka se je udeležil tudi pokrajinski tajnik SSK in deželni svetovalec Mirko Spazzapan. Sekcija je pozitivno ocenila ustanovitev koalicije Združeni skupaj z občansko listo Skupaj za Sovodnje. Volilni rezultat je vsekakor dober, čeprav je bil cilj koalicije zmaga. Koalicijo je skupno podprlo 47,77% volivcev v občini Sovodnje ob Soči. Posebno zadovoljstvo vzbuja dejstvo, da je koalicija zmagala v 2. volilni sekciji, to je v zaselkih občine, medtem ko je bil volilni rezultat v 1. volilni sekciji, se pravi v vasi Sovodnje ob Soči, nekoliko pod pričakovanjem. Sovodnjska sekcija SSK nadalje ocenjuje kot dobro in strokovno podkovano skupino svetnikov koalicije Združeni, ki so bili izvoljeni v občinski svet, kar bo seveda pripomoglo k boljšemu upravljanju občine. Občni zbor sekcije naj bi bil

septembra, zato so se člani sekcije še dogovorili glede smernic nadaljnje delovanja. V prvi vrsti je potrebno nadaljevati na poti skupnega nastopa, ki temelji na tistih vrednotah, ki izhajajo iz osnovnih življenjskih, kulturnih in družbenih razsežnosti, pri katerih je seveda narodnost v prvi vrsti. Te vrednote je treba razvijati še posebno na lokalni ravni, s polno podporo delovanju institucij, organizacij, društev, ipd., ki jih upravlja slovenska manjšina v Italiji. Čim bolj učinkovito izvajanje zakonov 83/01, o globalni zaščiti slovenske narodne skupnosti, in 482/99, o zaščiti jezikovnih skupnosti, naj postane temeljna opora v tem delovanju.

In memoriam
Maks Komac

Našo skupnost je zapustil Maks Komac, znani prosvetni delavec in ena pomembnejših osebnosti goriškega kulturnega življenja v drugi polovici preteklega stoletja. Rodil se je leta 1907 v Bovcu. Med njegovimi petimi brati je bil duhovnik Vlado, med drugim župnik v Sovodnjah in v Devinu. Po končanem učiteljsku v Tolminu je Maks Komac od leta 1930 živel v Gorici, kjer si je ustvaril družino. Sprva je bil prefekt v Alojzjevišči, nato uradnik pri Centralni posojilnici in upravnik

Kmečke posojilnice v Grgarju. Tu je skrbel tudi za cerkveni pevski zbor. Od leta 1946 je služboval v šolstvu, najprej kot tajnik na didaktičnem ravnateljstvu za slovenske osnovne šole in nato do upokojitve

kot tajnik na goriškem učiteljsku. Tu je treba omeniti njegovo skrb za šolske prireditve. V letih 1944-45 se je začelo Komacovo razvejano kulturno delovanje. Veliko svojega časa je posvetil dramski dejavnosti, kot režiser in igralec. Bil je med ustanovitelji Slovenskega katoliškega prosvetnega društva in Zveze slovenske katoliške prosvete. V prosveti je bil ožji sodelavec prof. M. Fileja. Z njim, z dr. K. Humarjem in V. Prašnikom je obiskoval Koroško in zelo zgodaj navezoval kulturne stike s koroškimi rojaki. Zelo delaven je bil pri Goriški Mohorjevi družbi. Od 1961 do 1975 je bil urednik njenih Koledarjev. Skrbel je za njihovo opremo, zbiral sodelavce in tudi sam veliki pisal. Njegova poročila s področja prosvete in njegovi prispevki o pomembnih osebnostih so dragocen vir za poznavanje našega kulturnega življenja v polpretekli dobi. Bil je dober poznavalec likovne umetnosti (članki o Jakopiču, Michelangelu, Tomincu in drugih) in je tudi sam slikal. Pisal je še o literaturi, jezikoslovcih in drugih. Njegova ljubezen do knjig se kaže tudi v opremi prve pisanjske zbirke L. Šorli, ki je izšla v samozaložbi leta 1957 z naslovom Venec spominčič možu na grob. Pomemben je njegov delež pri gradnji Katoliškega doma. Skupaj z dr. A. Kacinom, dr. K. Humarjem in prof. M. Filejem je bil med

njegovimi pobudniki, član delovnega odbora in vodstva. Za številne zasluge in poštvovalno delo na kulturnem področju je prejel priznanje Zveze slovenske katoliške prosvete in nagrado iz Černetovega sklada. V sedemdesetih letih je bil Komac član upravnega odbora goriške splošne bolnišnice, in sicer na predlog tedanje Slovenske demokratske zveze. Maksa Komaca smo poznali kot navdušenega pevca, tako v prosveti - tudi kot solista - kot pri cerkvenem petju. Celih 68 let je pel na koru pri sv. Ignaciju, kjer je dolga leta na oltarnejem vodil izvedbo Kimovčevega Pasijona. Na Travniku je prepeval še nekaj let potem, ko je dopolnil 90 let, dokler so mu moči dopuščale. O njegovi živahnosti priča tudi dejstvo, da je pred leti objavljaj spomine v beneškem Domu. Bil je vseskozi razgledan in je še v poznih letih veliko bral ter se zanimal za domače in splošno dogajanje. O vsem je znal povedati pametno, včasih tudi kritično misel. Med raznimi življenjskimi preizkušnjami ga je leta 1999 najhuje prizadela izguba sina Petra, znanega goriškega psihologa. Ta bolečina, ki jo je sicer vdano prenašal, je zaznamovala zadnja leta njegovega življenja. Pokojnika se bomo hvaležno spominjali kot človeka, ki je v nelahkih časih prispeval h kulturni rasti naše skupnosti.

Dne 13. julija 2004 nas je v 97. letu starosti zapustil naš predragi
MAKS KOMAC

Od njega smo se poslovili s pogrebno mašo v cerkvi sv. Ignacija, od koder smo ga pospremili na goriško pokopališče.

Zahvaljujemo se vsem, ki so z nami sočustvovali. Hvaležni smo g. S. Jericiju, msgr. C. Žbogarju, msgr. O. Simičiču in g. G. Baggiju za mašni obred in za občutene besede, ki so jih posvetili dragemu pokojniku, prav tako travniškemu župniku L. Comellatu za prisotnost in molitve. Iskrena hvala pevcem mešanega in moškega zbora, solistki in organistoma.

Njegovi: Jadvi, Lučka s Stelliom, Emanuela z Marto in Valerio, brat Tonči z družino
Gorica, 15. julija 2004

OD 10. JULIJA DO 15. AVGUSTA
TRGOVINA IL BOTTONE
SOŠOL NADJA
GORICA - TRAVNIK 26
prireja **SEZONSKO ZNIŽANJE**
ženskega in moškega perila, pižam in nogavic
Z 10-50% POPUSTOM
Izredni 20% popust na vse artikli OBIŠČITE NASI

GOSTILNA KORŠIČ
Zaprto ob torkih in sredah
ŠTEVERJAN - Sovenca 7, tel. 0481 884248

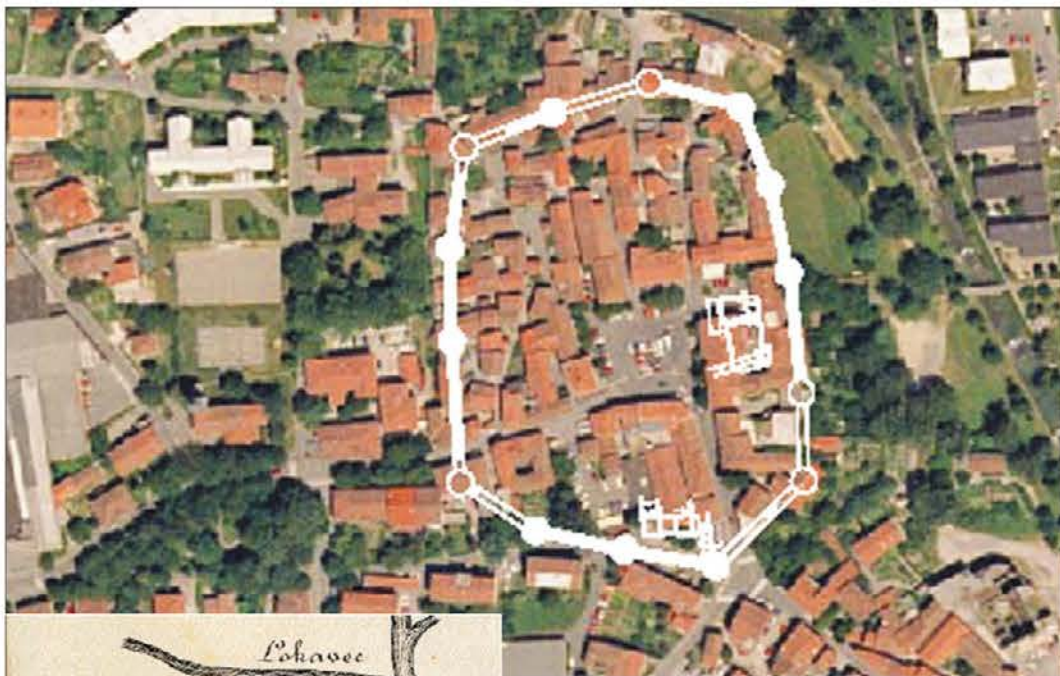
Fluvio Frigido - Castra - Flovio - Ajdovščina

Poselitev Ajdovščine od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka

V Ajdovščini je Goriški muzej septembra 2003 odprl stalno arheološko

strateških vzpetinah po obrobju doline nastajala utrjena naselja. Na ožjem območju Aj-

vino imperija, državljskim vojniam, premikom armad vzdolž cestne povezave in predv-

dovščine je bila taka vas Gradišče. To okolje je bilo zelo primerno za naselitev, lega doline je nudila dobre prometne povezave in možnosti trgovanja. Zgornja Vipavska dolina je v zadnjem tisoč-

sem vdorom barbarov v 3. in 4. stoletju. Na tem območju so bili v 4. stol. tudi najbolj pogosto boji med vzhodnim in zahodnim delom cesarstva. Najpomembnejši spopad je znan pod imenom bitka "pri Frigidu" (Vi-pava-Hubelj), ko je leta 394 cesar Teodozij premagal poganskega zahodnega proticesarja Evgenija in še zadnjič združil cesarstvo. V antičnih virih je ta dogodek omenjen v petnajstih

razstavo, ki pripoveduje o poselitvi tega kraja od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka. Pripravili so jo vodja projekta Beatrice Žbona-Trkman in sodelavca Nada Osmuk in Drago Svobljak. V ta namen je občina Ajdovščina obnovila hišo pri starem mlinu, projekt je zaupala arhitektki Eviti Lukež. Oris se začneja s prazgodovino, poudarek pa je na obdobju, ko je bila Ajdovščina rimski tabor in je dobila obrambno obzidje s stolpi, ki s svojimi ostanki še sedaj vidno zaznamujejo staro mestno jedro.

V tej stavbi sta na ogled pravzaprav dve razstavi, ki se smiselno povezujeja v celoto. V pritličju so postavljeni fosili, iz zbirke ajdovskega ljubiteljskega zbiratelja, Stanislava Bačarja. Izbor se osredotoča predvsem na območje Primorske, nekaj primerkov je tudi iz drugih delov Slovenije. Začenja se z obdobjem Karbona, pred 355 milijoni let, do Kvartara, ki se je zaključil pred 1,6 milijoni let. Zgodovina Ajdovščine se odpira s panoji v pritličju, ki obiskovalca uvedejo v prazgodovinsko in rimsko obdobje Vipavske doline. Nadaljuje se v prvem nadstropju s podatki o samem kraju v rimski dobi, z omembami v antičnih virih, zgodovini raziskovanj in tlorisu tabora z njegovimi ostanki. Po doslej znanih podatkih pričajo arheološke najdbe, da je bila Vipavska dolina naseljena že ob koncu starejše kamene dobe, okoli 10.000 let pr. Kr. Medtem ko raziskave nudijo boljše vpogled v poselitev od 2. tisočletja pr. Kr. (srednja in pozna bronasta doba), ko so na

letju pr. Kr. ozemseljsko in etnično pripadala posoškim železnodobnim kulturam, starejši svetolucijski s središčem na Mostu na Soči, in mlajši idrijski, z glavnim najdiščem v Idriji pri Bači. Pod rimski vpliv pa je prišla v 2. stol. pr. Kr. Rimljani so z ustanovitvijo Akvileje, leta 181 pr. Kr., utrdili svojo oblast v severovzhodni Italiji in jo ohranili do propada zahodnega cesarstva leta 476. Zgornja Vipavska dolina je pripadala 10. regiji cesarstva, nato pa provinci Beneške z Istro, s središčem v Ogleju. Antično predhodnico Ajdovščine so Rimljani ustanovili v času cesarja Avgusta (27. pr. Kr. - 14. po. Kr.) in jo poimenovali Fluvio Frigido, po mrzlih vodah Hublja-Vipave. Ko je naselje ob koncu 3. stol. (okoli 270) dobilo trdnjavsko obzidje, so mu Rimljani spremenili ime v Castra, kar pomeni močno utrjen kraj. Bila je strateška postojanka na cesti iz Akvileje v srednje Podonavje in na Balkan, zaradi tega je bila priča pomembnih dogodkov za zgodov-

ino imperija, državljskim vojniam, premikom armad vzdolž cestne povezave in predv-

dov, opisuje kot bitko "pri Floviu". Tu se pojavi še tretje poimenovanje za ta kraj, izpeljano iz imena reke Fluvius Frigidus. Po teh dogodkih pa je naselje neznan kdaj in iz neznanih vzrokov zamrlo. V Vipavsko dolino so se začeli naseljevati Slovani. Našli so obzidje rimske trdnjave in ga z občudovanjem šteli za delo Ajdov, mitoloških velikanov, zato so ga krstili za Ajdovščino. Antični viri, ki pričajo o zgodovini Ajdovščine, so na razstavi razdeljeni na neposredne in posredne. Neposredni sporočajo ime kraja, posredni pa opozarjajo na dogodke in vpetost

lišč, znotraj obzidja pa so arheologi odkrili temelje kopaljšča - term, ostanke svetišča in atrijsko hišo (imenovano po notranjem pokritem dvorišču - atriju), ki je služila raznim javnim namenom. Razstava jasno in dinamično prikaže nastanek naselja s potekom njegovega obzidja, to pa je dobra podlaga za ogled samega starega jedra z zanimivo predstavljeno ostanki. Za svoje delo so raziskovalci prejeli Valvazorjevo priznanje leta 2004, ki ga podeljuje Slovensko muzejsko društvo za uspehe s področja razstavne dejavnosti.

Katarina Brešan

Kratke

Literarni natečaj "MLADIKE"

1. Revija Mladika razpisuje XXXIII. nagradni literarni natečaj za izvorno še neobjavljeno črtno, novelo ali ciklus pesmi.

2. Na razpolago so te nagrade:

PROZA

prva nagrada 300 evrov

druga nagrada 200 evrov

tretja nagrada 150 evrov

PESMI

prva nagrada 150 evrov

druga nagrada 100 evrov

tretja nagrada 70 evrov

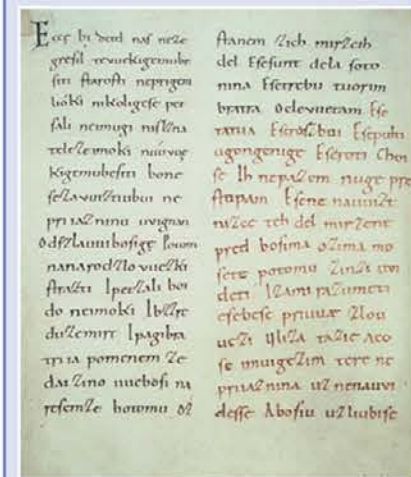
3. Rokopise je treba poslati v dveh čitljivih pretipkanih izvodih (format A4) na naslov MLADIKA, ulica Donizetti 3, 34133 Trst, do 1. decembra 2004. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v pravi naj ne presegajo deset tipkanih strani, ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset).

4. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: pisatelj Alojz Rebuta, prevajalka prof. Diomira Fabjan-Bajc, pisateljica Evelina Umek, prof. Marija Cenda ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.

5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku - Prešernovem dnevu - na javni prireditvi in v medijih. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrada dela bodo objavljena v letniku 2005. Objavljena bodo lahko tudi nenagradjena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo. Rokopisov ne vračamo!

Brižinski spomeniki - zdaj še faksimile

Ob velikem zanimanju, ki ga je nedavno zbudila razstava Rojstni list slovenske kulture v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, je založba Slovenska knjiga odločila, da izda posebno izdajo faksimila prvega dokumenta slovenskega - Brižinski spomeniki. Razstavo Rojstni list slovenske kulture je videlo skoraj 27.000 ljudi, kar je več, kot jih obišče vsako leto Slovenski knjižni sejem. Obiskovalci so pokazali tudi veliko zanimanje za raznolike izdaje spomenikov in zato so se pri založbi odločili, da izdajo faksimile Brižinskih spomenikov.

Leta 1992 je založba Slovenska knjiga v sodelovanju s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti izdala prvo izdajo popolnega faksimila Brižinskih spomenikov in obsežen znanstveni zbornik, v katerem je bilo zajeto vse dosedanje vedenje o tem dokumentu. Brižinski spomeniki so takrat izšli v 1999 oštevilčenih izvodih, ki so pošli čez dve leti.

Z drugo izdajo faksimila Brižinskih spomenikov želi založba ta prvi zapis v slovenskem in kateremkoli slovenskem jeziku v latinici približati širšemu krogu zainteresiranih kulturnih porabnikov. Kot je dejal glavni urednik na predstaviti faksimilirane izdaje, zato ta izdaja ni znanstvena, priloženo besedilo pa je tanjšje od tiste iz leta 1992. Tekst, ki osvetljuje zgodovino in pomen Brižinskih spomenikov, je napisal dr. Mihael Glavan, ki je bil v veliki meri tudi odgovoren za pripravo razstave. Faksimilirani izdaji je dodan prevod vseh treh spomenikov v sodobno slovensčino. Urednik Žnidaršič pa je priobčil še krajši zapis o faksimiliranju. Glavan je poudaril, da je njegov zapis res krajši in poljudnejši, vseeno pa je v njem upošteval vse temeljne vidike Brižinskih spomenikov.

Faksimile Brižinskih spomenikov, ki so shranjeni v ročno izdelani šatulji, imajo vse lastnosti izvornika, ki datira v 10. stoletje, hrani pa ga Bavarska državna knjižnica v Münchnu. Listi so posamezno in nepravilno obrezani, tako kot so ohranjeni v kodeksu. Žnidaršič je po poročanju Slovenske tiskovne agencije na predstaviti dejal, da faksimile Brižinskih spomenikov ustrezajo vsem mednarodno določenim pravilom, zato so natisnjeni tudi vsi kasnejši zigi, madeži ali kasnejši vpisi. Reproducirati niso mogli le drobnih luknjic v pergamentnem papirju - najverjetneje delo črvov -, ki so jih nadomestili z belimi pikicami. Faksimilirana izdaja Brižinskih spomenikov je tokrat izšla v 1000 izvodih.

Kiparstvo v umetniški izbirki Nove Ljubljanske banke

Na deseti razstavi umetniške zbirke Nove Ljubljanske banke (NLB) v Ljubljani je prvič predstavljen izbor kiparskih del. Razstavo Kiparstvo v umetniški zbirki NLB so v likovni galeriji Avla NLB na Trgu republike 2 odprli minul teden. Večina kipov je v banki že desetletja, nekaj pridobitev za opremo novih bančnih prostorov pa je iz zadnjih petih let. Najstarejša kipa iz leta 1926. Sejalca in Zanjica, deli Lojzeta Dolinarja, sta postavljena v Mestni hranilnici ljubljanski in sta tipična predstavnik določanja v kiparstvu na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. Razstava bo odprta do 24. septembra.

Kipi iz likovnega fonda NLB so predvsem t.i. mala plastika in nekaj kiparskih del priložnostnega značaja z vidno poudarjeno dekorativno vlogo, kar je tudi razumljivo. Izbrani kipi, ki so na razstavi, kažejo, da je zbirka pridobila več značilnih kakovostnih del pomembnih slovenskih kiparjev. S tem je bančna zbirka slovenske likovne umetnosti preteklega stoletja pomembno dopolnjena. Poleg omenjenih Dolinarjevih kipov so v zbirki tipološko in izrazno pestri kipi nekaterih vodilnih kiparjev različnih generacij - Zdenka Kalina (1911-1990), Draga Tršarja (1927), Franceta Rotarja (1933-2001), Janeza Boljke (1931), Petra Černeta (1931), Dušana Tršarja (1937), Luja Vodopivca (1951), Mojce Smerdu (1951), Mirsada Begiča (1953), Jiržija Bezljaja (1959), Tomaža Kolariča (1952), kipi-slike Bořisa Zaplatila (1957) in stekli oblikovalke Tanje Pak (1971). Selektor razstave je predsednik strokovne komisije umetniške zbirke NLB prof. Stane Bernik.

Ko se dotakneš osebe

Prijateljstvo med
moškim in žensko

O prijateljstvu med moškim in žensko se je vedno veliko razpravljalo. Je sploh možno? Se lahko dve osebi različnega spola srečujeta, si izmenjuje ta utrinke iz svojega življenja ali sta si v določeni meri v oporo v različnih ključnih, pa tudi banalnih in obrobni trenutkih na poti, po kateri stopamo? Ne da bi pri tem igrala nikakršne vloge določena mera, tudi nezavestne, erotične privlačnosti? Ali lahko obstaja določena vez, neki svojstven skupni imenovalac kot tudi cel kup takih in drugačnih razhajanj, ki sestavljajo to, karti dve osebi naravno nazivata "prijateljstvo"?

In: ali se take vrste prijateljstvo lahko vije v letih, ne da bi klobčič postajal vse okomejši in bi se s svojim kotaljenjem motal pod nogami partnerjev?

S svojim edinim pravim moškim prijateljem se pozna več kot dvajset let, redno se druživa verjetno deset. In v tistih dolgih pogovorih vsake tri ali štiri mesece kontrolirava pulz najinih dveh življenj, večkrat tako različnih, vedno pa tako sorodnih in v nekem večnem iskanju. Ne bom tajila, da je nemalokrat čudno in težko, biti se moraš z nešteto predsodki, čuvati nekaj, kar nikakor ni erotika, kar ni čustvena vznesenost in ne želja po nečem več. Dve osebi - moški in ženska -, ki si v pogovoru delita delčke svoje Biti, popolnoma brez naknadnih pričakovanj. Dolgoletni prijatelj mi je nešteto krat podkrepil nemalo prepričan, ki sem jih spoznala v partnerskih odnosih, včasih me postavil pred ogledalo in ponazoril zorni kot moškega, skušal z

mano analizirati vse pro in kontra nešteti poklicni odločitvi in vedno že vnaprej vedel, v katero smer bom krenila. Jaz sem mu bila v letih vedno tisti nemirni sprašujoči jeziček, ki mu je večkrat postavjal vprašanja, ki si jih je sam v svoji notranjosti vedno prikri-val.

In vendar to nikakor ni ljubezen. Ker ta oseba predstavlja mogoče nekaj dobrega, kar je v tebi, neko večno čistost in gledanje na svet z otroškimi očmi, kljub letom. Zato pa tudi ne more priti do nobe-globlje čustvene vezi, ker menim, da lahko tako globino dosežeš samo z nekom, ki pride Potem. Po določenih odločitvah v življenju, padcih in vzponih, ki te vidi in doživlja tako, kakršna si zdaj, in lahko otroška leta, najstniške obrate, odrasle

solze in željo po nečem več, ki je vedno tla v tebi, samo sluti in jih prvič odkriva in želi odkrivati v tebi kot ženski.

Prijatelj je pa tisto nekaj drugega, za katerega veš, da je vedno bil in da vedno bo, katerega ne moriš s seciranjem svojega partnerskega odnosa - z razliko od prijateljstva med ženskami - zato pa se spustiš na konkretnjša tla, od iskanja poklicnega zadoščanja in praktičnih problemov, do odkrivanja tiste želje po svobodi, ki jo lahko občutijo moški in ki je ženske ne moremo razumeti, zmotno misleč, da nas lahko ogroža. Zato pa ima prijateljstvo med moškim in žensko tudi določene kontraindikacije: za pretres negativnih ali razbolelih čustev ni ravnaj primerni, predvsem ker se - tudi on! - znajde v kočljivem položaju: "kakšen nasvet naj ji dam?"...

Vida Valenčič

Likovna razstava
Umetniško gibanje -
Odpрте meje

V soboto, 26. junija, so v Ribiškem naselju pri Devinu, v prostorih bivše knjižnice, kjer ima sedež jamarsko društvo Flondar, odprli likovno razstavo, ki je ponujala na ogled širok izbor del hrvaških umetnikov iz občine Buzet in umetnikov iz devinsko-nabrežinske občine. Dela sta po skrbnem izboru predstavili organizatorica Anita Nemarini in koordinatorka Mirjana Pavletič. Dela so bila uglasena na široko objemanje možnosti soočanja človeške duše z naravo. Prisotne goste je v imenu občine Devin-Nabrežina pozdravil župan Giorgio Ret.

Umetniki iz Buzeta so razstajali kiparska dela iz različnih materialov, ki poudarjajo njihov karakterni značaj, tankočutno občutljivost in notranji naboj narave. Slikarska dela umetnikov občine Devin-Nabrežina pa so izražala predvsem razgibano raznolikost struktur in poetično plat narave.

Likovni dialog se prične ob prisluškovanju brbljanja kamnitih ekspresivnih obrazov Alojza Čarogaja, ki preko poudarjenih odprtih sprejemajo iz okolja v svojo notranjost informacije, katere ob nenehnem predelovanju puščajo vidno sled na potezah obraza. Slika

Ester Fusco je prikazovala obraz, zamaknjen v svojo notranjost ob zbranim poslušanju notranjega glasu, ki zaznava sporočila, potujoča po zraku. Bronasti glavi in lesena skulptura, ki prikazuje oko v ribi, umetnika Mladena Kaštela, govori o otroškem pogledu na svet, ko tipaje resno raziskuje svojo okolico, pri ribi pa nas nagovarja, naj pazorno sledimo vodnemu elementu emocij. Realistično naslikane divje rase Patrizie Mosca izražajo igrivost gibanja, ki ga vzbujajo srečanje z vodnim elementom in veselje pripadnosti vrsti ter naravi. Sandro Apa ovije vsakdanjo sivino ritmičnega tiktakanja v melanholično poetičnost toplih barv. Kraška narava Sonje Gruden raziskuje s slikarsko govornico gibljivo trdnost kraške strukture z izpostavljanjem ču-

stvene topline domačije, ki je v očitnem kontrastu s hladnim, odbojnim zunanjim okoljem. Marmornate skulpture Mileta Lončarja prikazujejo stičnost človeške drže, ki se kljub obremenjenosti življenja s počasnim korakom pomikajo naprej, a tudi o fleksibilnosti, ki je vtisnjena v oblikah ženske figure. Tematika Naseljencev Anice Pahor izraža bolečino ob izgubi domačega kraja s prizvokom hladne modrine. V obliki dreves, v katere so ujete figure, pa ustvari v nas idejni stik z identiteto pripadnosti in obarvane tuje okolje s toplino, ki ponuja spet nove možnosti izmenjave. Simbolična dela Bogomile Doljak z antično trijado barv, belo, rdečo in črno, ter leseno strukturo poudarjajo pri kraškem nagelju pokončnost kraškega človeka. Pri prikazu

osmice pa v obliki jajca in steklenice vina ujame umetnica magično plat substance s poslušom za notranje gibanje tekočin. Z občutenim doživljanjem svojstvene moči rože življenja nas Fabio Dose v svojih slikah obenem tudi sooča z njeno krhkostjo in minljivostjo, saj se to lahko zgodi v hipu, če rožo odtrgamo. Vlado Pernič vtisne v oblike lesenih krogel zaznava celosti in potencialno možnost, ki jo vsebuje vsaka človeška dlan ali seme, ko se odpre dajanju in sprejemanju. Vjekoslav Poropat z jeklenimi skulpturami išče predvsem ravnotežje z oporno točko za povezovalne štirih strani neba. S sliko vodne-

ga rastlinstva nas Claudia Raza očara z vodnim ogledalom, ki pritegne naš pogled v globino, in ravno takrat, ko se potopimo v razmišljanje - vemo, da voda zrcali nebo - dvignemo pogled navzgor ter ujamemo neskončnost. Pri sliki kraške krajine s pogledom sledimo krivulji zemlje in se zaustavimo le ob poetičnih in trpkih detajlih narave. Izrazite slike Mime Semec s svetlo temnimi kontrasti poudarjajo fluidnost in moč vode, ki se sreča z nešteti preprekami, a je sposobna poiskati ravno toliko načinov, da jih uspe zgladiti in si utreti pot naprej. Dialog se sklone v krog z barvami Anite Nemarini, ki potujejo z neskončno energijo vetra in so vezni element povezovanja bodisi krajev kot ljudi. Razstava je bila odprta do 14. julija.

Ani Trejak

Že minuli teden smo poročali in objavili tudi nekaj mnenj o letošnji izvedbi t.i. Drage mladih 2004, ki je bila v začetku meseca na Opčinah in v Trstu, končala pa se bo letos jeseni na prizorišču ob Finžgarjevem domu na Opčinah. Ker je Draga mladih vsako leto bolj aktualna in živa, večkrat celo bolj zanimiva kot sama Draga, objavljamo tokrat še nekaj mnenj tako mladih, ki so se študijskih dnevov udeležili, kot tudi nekaterih predavateljev.

Igor Škamperle - Podobni smo si v tej naši skupni identiteti kot

slovenski ljudje. Identiteta je vezana na skupni govor, na vse, kar ta govornica nosi: izkušnje zgodovine, je estetski in duhovni izraz. Skupni smo si po slovenskem prostoru, ki si ga delimo od morja, Krasa pa do prekmurskih ravnin in dolenskih gričev. Skupni smo si tudi po nekaterih oblikah razumevanja sebe, sveta, zgodovine. Različni pa smo si po regionalnih posebnostih in tudi po različnih zgodovinskih izkušnjah, ki smo jih imeli. Te razlike prihajajo danes

posebno na dan tudi zato, ker živimo v neki globalizaciji, kjer je skupna platforma vedno bolj podobna. Istovetimo pa se kot posamezniki s svojim mikrokozmosom. To pa predstavlja tudi neki izziv, in sicer, kako ohraniti te lastnosti, ki nas povezujejo, hkrati pa tudi ohraniti neko živo informacijo med temi partikularnimi lastnostmi.

Marij Čuk - Podobni smo si več ali manj v vsem. Podobni smo si

kot ljudje istega naroda, kar je že opredeljuje, podobni smo si po jeziku, čeprav so tudi v tem razlike; različni pa smo v mentaliteti, da sprejemamo osrednji slovenski prostor in zamejski prostor kot dve ločeni stvari. Meja je še vedno prisotna, in tudi če naj bi nekega dne padla, je še vedno tista črta, ki oba prostora

Finžgarjev dom na Opčinah
Udeleženci o Dragi
mladih 2004

zamejuje. Odpraviti te razlike je izziv prihodnosti in ustvariti moramo spet tisto staro idejo enotnega slovenskega kulturnega prostora, da bo ta podobnost še bolj podobna in različnost manj različnost.

Herman Kelich - Podobni smo si v jeziku, podobni smo si v pe-

smi in poeziji. Različni pa smo si v tem, kako dejansko gledamo na celoto. Kot Korošci živimo v svojem prostoru, v katerem se hkrati borimo za svojo slovenščino. Obenem moramo razvijati razne strukture, da sploh preživimo. V tem pa Slovenija nam ne pride preveč na proti in dejansko tudi mi preko te geografske meje premalo gledamo na skupni prostor, v katerem so naše korenine. Prav v tem je bistvo tega, kar nas ločuje.

Staska Cvelbar (Trst) - Na Drago zahajam že od otroških let, ko sem prihajala v spremstvu staršev. Obiskujem jo, da bi spoznala nove ljudi iz matice; obenem je Draga priložnost soočanja z mnenji drugih vrstnikov, ki se po svetovnonazorskih pogledih od naših razlikujejo.

Rok Ravnar (Domžale, Ljubljana) - Zadnja leta redno prihajam na Drago mladih predvsem zato, da obiščem naše zamejske Slovence, katere - po pravici moram povedati - bolj malo poznam in tako mi je vedno znova zanimivo, kakšne izkušnje imajo Slovenci v drugih državah. Obenem se tu srečujemo tudi mladi iz Slovenije, ki se sicer tudi malo srečujemo doma. Draga mladih je prostor za sproščen pogovor in nova razmišljanja ter kombinacija intelektualnega pogovora in večernega dru-

ženja; to je, kar me vedno znova privlači v te kraje.

Maja Erbežnik (Šentvid, Ljubljana) - Letos prvič obiščem Drago preko organizacije Nova generacija (pomladek SLS), ki me je povabila.

Aljaž Kunčič (Ljubljana) - Pričakujem si, da bom spoznal čim več mladih in da bomo podebatirali o aktualnih zadevah in prišli do kakšnih konstruktivnih rešitev in sklepali nova prijateljstva.

Jure Levart (Celje) - Letos sem prvič na Drago mladih. Prišel sem predvsem zato, ker sem slišal, kaj se je na Drago dogajalo v času, ko je bila Slovenija pod komunizmom. Sam prihajam iz centralne Slovenije in res veselim se, da se tudi mladi v času, ko je Slovenija samostojna, zbiramo in debatiramo o aktualnih, preteklih in prihodnjih problemih.

Boris Vodopivec (Šentjernej) - Drugič sem na Drago mladih. Zdi se mi "fajn", da se tu sreča

mladina, ki je bolj intelektualno usmerjena, in da vse ne sloni le na golem popivanju. Dobro je, da se kaj pametnega in konkretnega pove. Rad imam, ko pridejo izkušeni ljudje, večinoma znani intelektualci, in povejo neke reči, ki držijo: njih je treba poslušati in nato na teh besedah in mislih graditi.

Miha Lehar (Ljubljana) - Letos sem prvič na Drago mladih. Zanima me življenje Slovencev v Italiji. Presenečen sem nad organiziranostjo manjšincev: počutim se, kot da bi bil v Koprju.

Barbara Kunčar (Ljubljana) - Prvič sem na Drago mladih. Prišla sem zaradi zanimivih družbeno političnih tem, o katerih se tu debatira. Poleg debat je veliko delavnic, v katerih spoznavam vrstnike: mi iz Slovenije pove-mo svoje izkušnje, Slovenci iz zamejstva pa svoje. Tako navežemo nova prijateljstva in upam, da bomo še dalje ostali v stiku.

Kratke

Padriška afera / Sodišče preklicalo zaplembo nekdanjega taborišča in umaknilo obtožnico proti 12 osumljencem

Prejšnji teden je glede afere nekdanjega padriškega begunskega taborišča prišlo do premika v pozitivno smer, in lahko bi trdili, da je zadeva skoraj v celoti rešena. Namestnik državnega tožilca Federico Frezza je namreč najprej preklical zaplembo področja, v katerem imajo svoj sedež številna krajevna društva. Sporočilo pojasnjuje, da se področje vrača sedaj lastniku, to je Agenciji za državno posest, ki je v bistvu sprožila postopek, s katerim so bazovski orožniki prostore pred nedavnim zaplenili. Državna Agencija bo tako področje bivšega padriškega taborišča predala Deželi F-Jk, ki bi jo nato morala nameniti uporabi krajevnih društev in organizacij. Naša društva pa ne bodo koristila s prostori, dokler ne bo sklenjen sporazum z Agencijo za državno posest. Obenem je namestnik Frezza umaknil obtožnico proti dvanajstim osumljencem z obrazložitvijo, da so ti ravnali v dobri veri in zato ni šlo za nikakršno vdiranje na zemljišča in v ostale prostore bivšega begunskega taborišča. Po mnenju odvetnika Petra Močnika glede osumljenec ne gre govoriti o nikakršnem vdoru ali ilegalni zasedbi prostorov, saj so bili stiki med našimi organizacijami in lastnikom področja neprekinjeni in agencija za javno posest je dobro poznala, v kakšnem stanju in razmerah je bivše taborišče. Tega se je namreč zavedal tudi javni tožilec, ki se je pri svoji utemeljivi skliceval tudi na dogovor z dne 12. januarja 2000, ko je država ponovno dobila v posest bivše taborišče. Veliko prizadevanje s strani krovnih organizacij SKGZ in SSO je obrodilo tudi sadove. Po prvem sestanku na prefekturi, ko je prefekt Sottile sprejel Sergija Pahorja in Igorja Gabrovca, je dan zatem potekalo še eno srečanje na prefekturi, ki se ga je udeležil sam deželni ravnatelj Državne domene Antonio Rossin. Dogovorjeno je bilo, da v pričakovanju globalne rešitve, ki mora dozoreti na osi Dežela - Državna domena, Državna domena sklene začasne najemniške pogodbe s sedanji upravniki prostorov. Še pred sklenitvijo pogodb pa bodo zainteresirana društva in ustanove, ki so uporabljale zaplenjene prostore, Državno domeno zaprosile za "varstvo" prostorov in s tem torej njihovo kontinuirano koriščenje. Na potezi - piše v tiskovnem sporočilu SKGZ in SSO - je sedaj Dežela, ki v prvi osebi nosi pristojnosti za spoštovanje institucionalnega sporazuma iz leta 1990 o protivednosti za gradnjo sinhrotrona. V tem sporazumu namreč je točno zapisano, da mora biti nekdanje begunsko taborišče na Padričah namenjeno potrebam krajevnega prebivalstva, ki ga je gradnja sinhrotrona neposredno ali posredno prizadela.

Dvojna slovesnost v Rojano

V začetku prejšnjega tedna, to je v ponedeljek in torek, je rojanska verska skupnost slavnostno praznovala farna zavetnika sv. Mohorja in Fortunata. Župnijski praznik je bil priložnost za praznovanje 142-letnice posvetitve cerkve. Ponedeljek je bil namenjen praznovanju svetnikov. Mašo, ki je potekala v treh jezikih, slovenščini,

Foto Kroma

italijanščini in latinščini, je daroval novomašnik Christian Medos. V torek pa je maševal tržaški škof Evgen Ravignani, ki je ob jubilejni slovesnosti rojanske cerkve vodil tudi procesijo, ki se je vila po rojanskih cestah. Za zastavo rojanske Marijine družbe so hodili slovenski verniki.

Russell Coutts prijatelj Trsta

Na sedežu tržaške občine je v petek prejšnjega tedna podžupan in odbornik za šport Paris Lippi podelil znanemu jadralcu Russellu Couttsu priznanje za zmago na najpomembnejši jadralni regati na svetu America's Cup. V sproščeni vzdušju je podžupan dejal, da je Coutts, ki se v teh dneh uspešno udeležuje regate Nations Cup v našem zalivu, prijatelj našega mesta, kar je tudi gost sam poudaril. Povedal je še, da so mu pri srcu tržaške "mule" in tudi okusna hrana...

Na Proseku odprli nov sedež zahodnokraškega rajonskega sveta

Ob prisotnosti tržaškega župana Roberta Dipiazze, njegovega zgoniškega kolega Mirka Sardoča, odbornikov Občine Trst Giorgia Rossija in Lorenza Spagne, deželnih svetnikov Tamare Blažine in Igorja Dolenca, tržaškega občinskega svetnika Fulvia Camerinija ter skoraj vseh svetnikov zahodnokraškega rajonskega sveta in seveda predsednika razjonskega sveta zahodnega Krasa Bruna Rupla so odprli in predali namenu nov, prenovljen sedež zahodnokraškega rajonskega sveta v osrčju Proseka.

JAZBEC

Pekarna - slašičarna

NABREŽINA 98, tel 040200174

UNIPOL BANCADr. STOJAN PAHOR
finančni posrednik

tel. 040 3220283, GSM 3484440474, s.pahor@tin.it

TRST - Trg Venezia 1, www.unipolbanca.it

Novi statut dežele F-Jk Predstavili dokument slovenskih članov konvencije**Od načel do dejanske uresničitve predlogov**

"**T**a dokument je nastal z željo, da bi bila z novim statutom Furlanija-Julijska krajina moderna dežela, ki spoštuje svoje prebivalstvo v vseh njegovih zgodovinskih, kulturnih in jezikovnih aspektih, brez razlik in s prizadevanjem, da se vsi ti aspekti ohranijo kot skupno bogastvo celotne dežele in prenesajo na prihodnje rodove." Tako se glasi uvodni del dokumenta, ki je nastal na podlagi dogovorov slovenskih članov konvencije za sestavo novega statuta dežele F-Jk, pri katerih so bili vzpostavljeni tudi plodni stiki z ostalimi jezikovnimi manjšinami, ki živita na deželni območju, to se pravi germanofonsko in furlansko. Pozornost ni torej namenjena le naši manjšinski skupnosti, a tudi širšemu in raznolikemu jezikovnemu in etničnemu spektru, ki je naši deželi pred štirimi desetletji zagotovil posebnost statuta do drugih italijanskih dežel.

Dokument, ki so ga slovenski člani konvencije (deželna svetnika Igor Canciani in Bruna Zorzini, Bojan Brezigar kot zastopnik slovenskih organizacij ter Mirko Sardoč, predstavnik krajevnih uprav) predstavili prejšnji teden na sedežu deželnega sveta, je širokopotezen načrt, ki je prepojen z evropskim navdihom. Prav po komaj odobreni ustavni pogodbi Evropske unije se je zgledovala slovenska komponenta, saj evropska lista določa, da je vrednotenje kulturne in jezikovne različnosti eden temeljnih ciljev EU: jeziki manjšin niso samo vrednota tistih, ki jih govorijo, ampak so skupno

Foto Kroma

evropsko bogastvo in vsa Evropa jih mora štiti in skrbeti, da njihovi jeziki ne izginejo. Čeprav ta dokument predstavlja le izsek vsebin, ki naj jih

obravnavajo novi statut, je želja predsednikov krovnih organizacij SSO in SKGZ Sergija Pahorja in Rudija Pavšiča predvsem ta, da novi deželni statut

postane dejanski zaščitnik pravic narodnostnih skupnosti, ki živijo v F-Jk, še posebej pa naše.

Igor Gregori

Načela, ki naj jih vsebuje novi statut F-Jk

- Ime Dežele se v prvem členu statuta izpiše v italijanščini ter v slovenščini, nemščini in furlanščini.
- Dežela vrednoti jezikovno različnost kot skupno bogastvo vseh svojih prebivalcev.
- Dežela priznava, štiti in spodbuja furlansko, germanofonsko in slovensko jezikovno manjšino, ki živijo na njenem ozemlju.
- Dežela priznava uradni status furlanščine, nemščine in slovenščine na območjih, kjer so ti jeziki zaščiteni.
- Dežela z lastnimi zakonskimi ukrepi izvaja in dopolnjuje državno zakonodajo na področju zaščite jezikovnih manjšin ter jamči izvajanje mednarodnih pogodb in listin, h katerim je pristopila Italija.
- Dežela s posebnim zakonom jamči participacijo priznanih in kvalificiranih organizacij civilne družbe jezikovnih manjšin na področju kulturnih, družbenih in gospodarskih dejavnosti ter športa, ki sodijo v njeno pristojnost.
- Deželni statut vsebuje načela, na osnovi katerih bo zajamčena prisotnost slovenske manjšine v deželnem svetu, v predsedstvu deželnega sveta in v deželnem odboru.
- Spreminjanje meja teritorialnih krajevnih uprav, njihovo združevanje, delitev ali ukinitje, ne sme v nobenem primeru povzročiti škode jezikovnim manjšinam, ki so prisotne na njihovem ozemlju.
- Dežela pri ozemeljskem načrtovanju in pri gospodarskem razvoju upošteva specifične potrebe jezikovnih manjšin.
- Dežela je pristojna za poučevanje v javnih šolah jezikov priznanih jezikovnih manjšin in jezikov skupin priseljencev.
- Dežela v okviru mednarodne dejavnosti vključuje tudi dogovore v korist slovenske in germanofonske manjšine ter v korist italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem.
- Za nadzor nad izvajanjem jezikovnih pravic manjšin v deželi imenuje dežela varuha jezikovnih pravic.
- Dežela skrbi za obstoj in razvoj italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem ter za ohranitev italijanskega jezika in kulture v krajih, kjer je ta manjšina avtohtono prisotna.
- Dežela si prizadeva za ohranitev istrske kulture in tradicij med skupnostmi istrskih beguncev oziroma njihovih potomcev, ki živijo na njenem ozemlju.
- Dežela skrbi za ohranitev deželnih jezikov in kultur med organizacijami izseljencev.
- Statut dežele je sestavljen v italijanščini, slovenščini, furlanščini in nemščini. Vse verzije so uradne.

Radijski oder / Občni zbor in volitve**Potrditev dosedanjega vodstva**

V sredo, 30. junija, je v sejni dvorani v ul. Donizetti 3 potekal občni zbor Radijskega odra, ki je štel v dnevnem redu tudi volitve novega upravnega odbora. Marjan Jevnikar je v svojem predsedniškem poročilu podal pregled opravljenega dela (npr. brezplačno prilogo čitanki za

višje srednje šole oz. zgoščenko z naslovom Zvočna podoba besede) in nakazal nekaj načrtov za bodoče. Matejka Peterlin je v imenu umetniškega odbora predstavila osrednjo dejavnost RO, tj. snemanje oddaj za radijski medij v okviru tako imenovane Male scene, Mladinskega odra in Odprte knjige (prav te dni se izteka cikel 33 novel iz zbirke Ob kresu

življenja Zore Tavčar) in ob tem izpostavila, da je ansambel "izvedel vrsto del slovenskih avtorjev, med katerimi so dobro zastopani tukajšnji ustvarjalci". Beseda je tekla tudi o Tečaju lepe govorice za odrasle in o bralnih uricah za otroke v sodelovanju s ŠC Melanie Klein. Ostale dejavnosti (Gledališki vrtljak, Tečaj lepe govorice za najmlajše, gledališka gostovanja) je orisala Lučka Susič in dodala, da se "vedno pogosteje na nas obračajo ustanove in posamezniki bodisi za poseg na področju pravilne izreke". Tako bo jeseni štartal Tečaj lepe govo-

rice za učitelje openskega Didaktičnega ravnateljstva. Po obveznih točkah dnevnega reda (poročili blagajnika Ivana Buzečana in predsednika nadzorne odbora Marijana Bajca, odobritvi obračuna 2003 in proračuna 2004) so zbrani člani izvolili novo vodstvo ali, bolje, potrdili zaupanje ekipi, ki je v minulnem mandatu uspešno načrtovala in vodila razvejano društveno delovanje: Ivan Buzečan, Alenka Hrovatin, Marjan Jevnikar, Marijan Kravos, Lučka Susič, Matejka Peterlin, Marjana Prepeluh.

AL

In memoriam**Bernard Jazbec**

Pred dnevi smo v Nabrežini pokopali 93-letnega Bernarda Jazbeca, ki je vsa povojna leta preživel v Nabrežini, čeprav je njegovo življenje v predvojni dobi potekalo izven tega kraja. Pokojnik, rojen v Svetem pri Komnu, je že v mladih letih tako vzljubil svoj narod, da je kmalu spoznal cilj takratne fašistične države, zato se je že kot mladenič zatekel v takratno Jugoslavijo ter se tako izognil tudi vojaški služnosti v neprijateljski državi. V Ljubljani je delal kot krojač, kar mu je zadostovalo za mirno preživetje skupno z družico Albino, sestro znanega tigrovskega voditelja Justa Godniča. Neposredno pred vojno se je prese-

lil v Novo mesto, kjer je kot krojač uspešno deloval, saj je moral skrbeti za družino, v kateri se je rodil sin Dušan. To pa ga ni oddaljilo od sodelovanja s tigrovci in z drugimi rodoljubci, ki so bili poleg svaka Godniča in Danila Zelena ter drugih kar stalni gostje njegove delavnice. Tu so prijatelji in ostali prevratniki vedno dobili varno zavetišče. Ko je Italija zasedla velik del Slovenije, so ga kot dezerterja zaprli in odpeljali v posebne bataljone. Po padcu Italije se je vrnil na svoj dom v Sveto in tam sodeloval z NOB, dokler se ni z družino preselil v Nabrežino, kjer je v krogu svojih dragih zdrav dočkal lepo, častljivo starost. Domačini so ga zljuz-

bili, saj si je s svojim delom pridobil ugled, in malokdo je poznal njegovo sodelovanje in njegove žrtve v vojnem času in pred njim. To se je izvedelo šele ob njegovi 90-letnici, ko je na občnem zboru Društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske bil imenovan za čast-

nega člana te organizacije. Prej smo ga poznali kot pridnega, skrbnega gospodarja, veselega družabnika, ki je v družbi rad zakvartal, in če je bilo le mogoče, na tak ali drugačen način, tudi zmagal. Dragi Bernard, še do pred kakim mesecem ste bili pripravljeni za razna krojaška dela za smešno nizko povračilo; vsako nedeljo smo Vas srečevali pri sv. maši, vsaj enkrat tedensko ste z avtomobilom odhajali na Kras, kjer ste na svoji domačiji kmetovali, kar Vam je bilo v veliko veselje. Danes se od nas poslavljate, ko zaključujete svoj bogati življenjski krog v zavesti, da ste opravili svojo dolžnost do družine in naroda, za kar smo Vam vsi hvaležni. Dragi gospe Albini, ki ste jo dolga leta z ljubeznijo negovali, sinu Dušanu in vsem ostalim najbolj občuteno sožalje.

Antek

Predstavitev knjige v Kraški hiši v Repnu

Bivalna kultura na Krasu

Prav res nove publikacije Bivalna kultura na Krasu - bivalne enote ne bi mogli predstaviti v drugem oko-

se bo po želji vseh razvil v uspešno dejansko stvarno obliko, če se bodo lastniki in novi lastniki hiš na Krasu držali na-

rednji govornik. Ravnikar trdi, da je kraški rob že geografsko pomenil ločnico, ki deli razvitejšo urbanizirano območje vzdolž obale, to je območje Trsta, od ruralnega, tržno mnogo manj zanimivega predela. Kras pa je v zadnjem času postal nekako "modno pribežališče" za vse tiste, ki so jim mestni zidovi pretresni. Ravno tovrstni novopriseljenci so povečali težnjo po novogradnjah, oziroma po adaptacijah obstoječega stavbnega fonda. Nekoč zapostavljeno območje je v zadnjih letih postalo priljubljeno pribežališče meščanov, ki so po mnenju arh. Ravnikarja tisti dejavniki, kateremu gre pripisati zaslugo za ohranjanje prvobitnosti kraškega prostora. "Za avtohtonega prebivalca kraška hiša ni antipod urbanega bivališča Ljubljana oz. Tržačana, temveč domača hiša, v kateri živi in dela njegova družina". Taka disonanca v konceptu bivanja se potem odraža v fizičnem prostoru: za marsikaterega avtohtonega Kraševca postane njegova hiša, ki je lahko idealna podoba kraške arhitekture, pretresna... Prav za usklajevanje teh dveh stvari je ta knjiga toliko bolj pomembna, saj je sedaj v združenju Evropski postal Kras tako za Slovence kot za naše sosede skupni prostor, ki ga je treba skupno negovati.

Foto Kroma

lju kot na borjaču Kraške hiše v Repnu. V terek so namreč odgovorni Sekcije samostojnih poklicev pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju prikazali številnemu občinstvu, med katerimi je bilo nekaj izvedencev na področju arhitekture, pa tudi številno interesentov, specifični projekt, ki ima za zdaj zarodno obliko oziroma iztočnico v knjigi, ki je sad skupinskega dela ekipe arhitektov. Zarodek

potkov, ki jih priročnik v prijetni obliki in s kopico fotografij in ikonografij nudi. Priročnik je pred kratkim nastal pod okriljem SDGZ ob zamisli pred nedavno upokojenega ravnatelja Vojka Kocjančiča. Publikacija bi težko zagledala luč, ko ne bi njene izdaje za 90% stroškov krila tržaška Trgovinska zbornica, in sicer Sklad za neobdavčeni bencin. Priročnik ima dvojno vlogo: gre za pomenljiv korak

navedene strategije, navodila ter uporaba osnovnih bivalnih enot; obenem je še razčlenjenih nekaj misli o razvoju naselij ter o skladnih in neskladnih arhitekturnih elementih. Geometer Roberto Daneu je prispeval okvirne pravne in formalne vsebine, inženir Livio Pertot pa zapis o posegih na nosilnih elementih. Predgovor knjigi je prispeval arh. Vojteh Ravnikar, ki je bil na torkovem večeru tudi os-

note. Obiskovalci se bodo srečevali z dvojnimi oznakami: prva opisuje značilnosti kraške pokrajine, druga pa navaja posamezno vrsto rastline z znanstvenim imenom in, kjer je mogoče, tudi z ljudskim imenom; ob tem pa še rastlinsko družino, zemljepisno razširjenost ter dobo cvetenja. Zaradi posebnih ureditvenih kriterijev je vrt Carsiana pripomoček za razumevanje in tolmačenje glavnih kraških rastlinskih ambientov ter obnem priložnost za prikazovanje njihovih najznačilnejših vrst. Namen botaničnega vrta je podčrtati stalno ponavljajoče se sestavne elemente kompleksne narave kraškega območja. Carsiana postane potemtakem instrument za gojenje naravnih lepote in obenem se globoko usidra v zavest prebivalstva ter tako pripomore k pravnemu odnosu do teritorija in uporabe njegovih naravnih virov.

IG

Zgoniška občina V poletnih mesecih

Carsiana spekter raznolikosti kraškega sveta

Če bi naši someščani radi pobegnili od vročih zidov svojih domov in se ne bi radi mučili v navalu kopalcev, ki se v poletnih mesecih pod soncem topijo na nabrežju tržaških kopaljš, bi lahko izbrali neobičajni izlet po kraških naravnih lepoteh, ki se ena ob drugi v naslednjem idealnih primerkov vrstijo v vrtu Carsiane, malem botaničnem parku, ki leži na kraški planoti. Leta 1964 je v zgoniški občini skupina strokovnjakov in ljubiteljev kraške flore dala pobudo za ureditev botaničnega vrta. Izbrali so ime Carsiana, ker so imeli namen ohraniti in zbrati najznačilnejše vrste kraških rastlin. Že od vsega začetka so organizatorji imeli namen, da

svojo uresničitev predajo kavi javni upravi, da bi tako zagotovili neobremenjeno bodočnost Carsiane. Leta 1972 si je tržaška pokrajinska uprava prevzela nalogo, da pobudo podpre in jo nameni številnemu občinstvu. Pri ureditvenem kriteriju so se organizatorji vrta Carsiana odpovedali tradicionalnemu urejanju zbirki rastlinskih vrst, ki sloni na botanični sistematiki. Taka didaktična ureditev, ki se praviloma pojavlja skoraj po vseh velikih botaničnih vrtovih, bi bila za manj obsežen zgoniški botanični vrt neuporabna. Danes - pišejo odgovorni Carsiane - je bolj pomembno nuditi širšemu občinstvu namestitvev lahko spoznavnih

naravnih ambientov. Zato je bila glavna skrb ohranitev in podjarjanje najznačilnejših podob kraške pokrajine, kot so gmajna, goščava in podrast, doline, vegetacija po skalah in meliščih. Področje, ki ga Carsiana prikazuje, ustreza približno tistemu, ki ga obravnava že klasično delo tržaškega botanika Marchesettija z naslovom Flora Trsta in njegove okolice (1896-97), v katerem prikazuje izliv Timave, Vipavo, Vremščico, Slavnik in izliv Dragonje. Da bi se pa vsekakor ne odpovedali nekaterim zelo značilnim vrstam visokega Krasa, se je ta meja premaknila preko Vipavske doline do prvih vzpetin Trnovskega gozda, Hrušice in Nanoške pla-

note. Obiskovalci se bodo srečevali z dvojnimi oznakami: prva opisuje značilnosti kraške pokrajine, druga pa navaja posamezno vrsto rastline z znanstvenim imenom in, kjer je mogoče, tudi z ljudskim imenom; ob tem pa še rastlinsko družino, zemljepisno razširjenost ter dobo cvetenja. Zaradi posebnih ureditvenih kriterijev je vrt Carsiana pripomoček za razumevanje in tolmačenje glavnih kraških rastlinskih ambientov ter obnem priložnost za prikazovanje njihovih najznačilnejših vrst. Namen botaničnega vrta je podčrtati stalno ponavljajoče se sestavne elemente kompleksne narave kraškega območja. Carsiana postane potemtakem instrument za gojenje naravnih lepote in obenem se globoko usidra v zavest prebivalstva ter tako pripomore k pravnemu odnosu do teritorija in uporabe njegovih naravnih virov.

Obvestila

Slovenska župnijska skupnost pri Sv. Jakobu vabi na praznovanje župnijskega zavetnika sv. Jakoba Apostola ob 150-letnici posvetitve cerkve. Od četrtega, 22., do sobote, 24. julija, bo tridnevna duhovna priprava na praznik. Ob 16.30 bo molitev rožnega venca, ob 17. uri pa sv. maša z govorom. Govoril bo p. Gavdencij Skledar, gvardijan minoritskega samostana sv. Frančiška Asiškega v Piranu. V nedeljo, 25. t.m., bo slovenska maša ob 9.15, zvečer pa bo ob 18.30 slovensko skupno somaševanje, ki ga bo vodil tržaški škof Evgen Ravignani. Po maši bo procesija z Najsvetejšim po bližnjih ulicah, po procesiji pa bo na Trgu sv. Jakoba igrala godba Giuseppe Verdi.

Razstava "Lesene umetnine", na kateri bodo razstavljali umetniki iz Slovenije, avstrijske Koroške in naše dežele, bo potekala od 1. do 8. avgusta v Bridarjevi hiši v Devinu. Urnik

razstave bo od 17. do 21. ure.

V petek, 6. avgusta, z začetkom ob 20.30 bo v cerkvi Janeza Krstnika v Štivanu pri Devinu koncert Sl. Chamber Orchestra, Slovenskega mednarodnega orkestra, ki šteje 27 članov. Na sporedu bodo dela W.A. Mozarta, J. Haydna in J. Suka. Dirigent in solist bo Vasja Legiša. Vabljeni!

Gospo in gospodične, pridite na tridnevni oddih z duhovnimi srečanji v Dom blagrov nad Trstom, in sicer od ponedeljka, 16., do srede, 18. avgusta. Srečanja bo vodil znani pater Andrej Božič, frančiškan iz Vipavskega križa. Pojasnila in prijave na tel. št. 040 299409 (ga. Jež) in 040 43194 (Martelanc).

Darovi

V spomin na svoje pokojne daruje Ada Guštinčič 30,00 evrov za društvo Rojanski Marijin dom in 20,00 evrov za misijone. **Za Rojanski** cerkveni zbor daruje NN 50,00 evrov

Jože Šušmelj ponovno dobrodošel med nami

Slovenci, ki živimo v Italiji, bomo na generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu lahko računali na osebo, ki dobro pozna naš prostor, naše težave in naše potrebe. Slovenska vlada je namreč pred nedavnim odločila, da bo Jože Šušmelj nasledil Črtomirja Špacapana v vlogi generalnega konzula v Trstu.

Jože Šušmelj zamejstvo dobro pozna, saj je bil prav on tisti, ki je po osamosvojitvi naše matične domovine s sodelavci organiziral novi slovenski generalni konzulat v Trstu. Leta 1997 je bil imenovan za pooblaščenega ministra na slovenskem veleposlanstvu v Rimu in več časa nadomeščal veleposlanika, tako da je na visokih državnih ravneh tudi pobliže sledil in spremljal dogajanja okrog našega zaščitnega zakona.

Duhovne vaje za žene in dekleta Vrednost tišine

Ob nedeljah rada poslušam po televiziji papeževe besede pred molitvijo angelovega češčenja. Vsakokrat pove kaj lepega in koristnega. V nedeljo, 11. julija, je iz svojega počitniškega kraja v Dolini Aosta govoril o vrednosti tišine. Glej no, sem si mislila, ravno prav! Tudi me, primorske žene in dekleta, se pripravljamo, da se bomo za tri dni, od 16. do 18. avgusta, umaknile iz vrveža sveta v tišino Doma blagrov nad Trstom. Medtem ko si bo naše telo pri-

voščilo zasluženi počitek od domačih in drugih opravil, se bo naš duh bogatil z idejami, ki nam jih bo podajal p. Andrej Božič.

"Le tišina naredi človeka zares svobodnega. Samo v tišini lahko človek sliši Božji glas." Tako pravi papež Janez Pavel II. o tišini.

Žene in dekleta, ki se želite za kratek čas umakniti v tišino, se oglasite pri gospe Ježi (tel. 040 299409) ali pri gospe Martelanci (tel. 040 43194).

Dolgoletna udeležnica

Izlet Kluba prijateljstva v notranjost Istre

Po glagoljaški poti (2)

Poslovili smo se od ostankeve nekoč mogočne srednjeveške trdnjave v Roču z namenom, da si ogledamo znamenito ALEJO GLAGOLJAŠEV, ki se vije od Roča do druge trdnjave, Huma. Preden smo izstopili skozi glavni vhod, nas je vodič opozoril na kamnito ploščo na obzidju. Tu piše, da je glagoljaš Juri Žekan nesel leta 1482 v Izolo misal princa Novaka, da bi ga tam tiskali. Dotiskan je bil leta 1483. To je bil prvi misal, tiskan v glagolici. To je torej prva knjiga, tiskana v slovanskem jeziku. V praslovanskem jeziku seveda, ki je bil še do nedavnega obredni jezik posvoda tam, do koder so glagoljaši prispeli. Enakovredni latinščini, potrjen od papeža Hadrijana II. v Rimu.

Kako je do glagolice prišlo? Sveta brata Cirila in Metoda poz-

namo in častimo kot apostola Slovanov. Na prošnjem Veliko-Moravskemu knezu Rastislavu je bizantinski cesar poslal na Moravsko dva Grka, ki sta poznala tudi slovansko govorico v okolici Soluna. Vedela sta, da bosta lahko prodrla do srca in do uma Slovanov le v njihovem domačem jeziku. Ciril je na podlagi grških črk sestavil nov črkopis, glagolico. Z Metodom sta prevedla svete knjige (misal, Sv. pismo...) in molitve v slovansčino in tako oborožena prispela na Moravsko. Imela sta velike uspehe. Seveda to ni bilo po godu nemškemu misijonarjem, poslanim iz Salzburga. Zatožili so ju papežu in tako sta odšla na pot proti Rimu. Na poti ju je ustavil slovenski knez Kocelj v Spodnji Panoniji (danes so tam Ogrji). Dal jima je na pot kakih 50 učencev,

V Roču - Ob obzidju

da bodo potem oni poučevali sorojake. Tako se je začela potujoča glagoljaška šola, ki je potovala tudi skozi naše kraje! Rim je sicer

glagoljaške knjige in nauk odobril, toda... Toda sv. Ciril je v Rimu umrl l. 869. Sv. Metoda so ob vrnitvi zaprli v ječo in izpustili

knjige in znanje po slovanskem svetu. Preko Dalmacije, Kvarnerskih otokov in Dinarskega sveta so prispeli tudi v Istro in celo v naše kraje. Na vzhod se je bolj

širila cirilica, ki jo je pripravil in tako poimenoval po sv. Cirilu njegov učenec sv. Klemen (Klement). K nam je prišla glagolico celo do Benečije in bila precej razširjena po Istri in pri nas, kamor je pač prispel kak duhovnik glagoljaš. Oglejski patriarhat jim je bil naklonjen. Odprl je tudi šole zanje. Vendarle je latinščina, ki je bila v zahodni Evropi povsod uradni jezik, ne le v Cerkvih, tudi v šolah in državnih uradih, glagolico spodbujala pri nas in na Hrvaškem. Zadnji udarec ji je zadal drugi vaticanski zbor, ko je določil, da naj bodo molitve, obredi in torej tudi knjige v narodnih jezikih.

Glagolico je segla tudi v naše kraje; kljub vsemu je le ostalo nekaj spomenikov. Eden je npr. v cerkvi na Kontovelu. Precej jih je bilo v dolinski občini. Toda o vsem tem in še marsičem je pisal že g. Angel Kosmač.

/ dalje
Nada Martelanc

Potres je testiral kakovost in pomanjkljivosti popotresne sanacije

Predsednik Rop obljublja takojšnjo pomoč

Nekaj minut čez petnajsto uro je 12. julija v Posočju zopet zatrelo, in sicer z močjo 4.9 stopnje po Richterjevi lestvici. Nekaj tisoč ljudi je kar nekaj dni legalo spat v strahu in tako rekoč z eno nogo na

in sicer Furlana iz Moše pri Gorici, velikega planinca in ljubitelja naših gora in ljudi pod njimi. Ranjeno ženo so odpeljali v bolnišnico, sedaj pa je že doma. S soprogo sta posebno oboževala Krn, kamor sta zahajala večkrat let-

prav tako močno poškodovanih kot pri potresu pred leti. Med njimi je presenetljivo veliko tistih, ki so bile sanirane. Pri cerkvi Marije Device v polju pri Bovcu se je npr. podrl zvonik. Popolnoma podrta - sesedla - se je hiša v Bovcu, ki ni bila sanirana.

Še isti večer so bile čiste ceste, ki so bile kar nekaj ur prevozne z veliko negotovostjo. Nad Trnovim ob Soči pa je bila cesta zaprta z veliko skalo, ki se je odkrčila od pobočja nad njo. Da nimajo izvajalci v tem primeru možnosti takšno oviro razstreliti ali odstraniti po vnaprej pripravljenem scenariju, je skoraj nenavadno. Po izjavi prisotnega geomehanika je teren nad tem delom ceste in še kje zelo nestrokovno zavarovan, saj bi moralo biti nestabilno pobočje, v katerem je bila vdolžena ali razširjena cesta, zavarovano z močnimi jeklenimi vrvmi, sidri terena in vmes z mrežami, je pa le z mrežami, ki zadržujejo drobno kamenje ob neurjih ali pa še to ne, se pritožujejo tisti, ki se vozijo po teh cestah oblasti za hrbotom. Pa saj vemo, kakšne so naše ceste, po katerih se vozijo tudi zanje pristojni, ki pa ne zahtevajo niti popravljen napak ali pa imamo tako nizke stan-

darde kot demokracijo...

Tukaj ni izgovora, da država nima denarja.

Že takoj po potresu je bilo slišati obljube, da bodo ukrepali takoj in da bodo sanacije stekle prej kot ob prejšnjem potresu. Kar nekaj ljudem je civilna zaščita omogočila, da so prespali izven svojih ogroženih domov, v Bovcu npr. kar v jedilnici osnovne šole. Tudi tokrat so se najprej izkazali prostovoljni domači gasilci. Med prebivalci pa v splošnem vlada te dni negotovost in med nekaterimi celo nezaupanje zaradi slabih izkušenj, saj so obljube deževalo tudi ob zadnjem potresu, potem pa so se pojavile posledice izvršitve teh obljub, ki jih je najboljše testiral ta potres. Veliko hiš še danes dejansko ni obnovljenih in so tudi zato utrpele veliko dodatno škodo ali pa jih bodo morali kar porušiti.

Tudi ni malo družin, ki so se pritoževale, da niso prejele po dopolnilnem zakonu pripadajočih sredstev in so jih pristojni zavrnili, češ da v njihovem primeru to ne velja oz. niso za dodatna sredstva upravičeni. Potem so razpoke prekrili z ometom in upali, da potresa ne bodo več doživeli...

Tako je bila storjena še večja moralna škoda, saj se mnogi državljanji tudi v tem primeru počutijo nemočni. Upati je, da bo v naslednjih mesecih sanacija potekala drugače.

Žal se zgodovina ponavlja tudi v tem primeru. Večino slovenskih krajev je potres strel, toda najbolj vasi okoli Krna, povečini na Bovškem. To so Čezsoča, Drežnica, Soča, Lepena. Povsod so bili tudi dokaj nevarni kamniti udori. Na tiskovni konferenci je bovški župan Danjel Krivec povedal, da so pristopili sistematično k odstranitvi ruševin in prekrivanju streh ter odstranitvi napol porušenih dimnikov. Skupine gasilcev pomagajo povsod, kjer domači tega ne morejo sami. Najprej bodo poskrbeli za varnost ljudi v objektih ali pa jih nameščajo drugje. Po sedanjih ocenah, tako župan, je približno toliko poškodob kot pri prejšnjem potresu. Poveljnik krajevnihi gasilcev Bozja je povedal, da so jim prišli pomagat gasilci iz Idrije, Cerknega in Tolmina. Pomoč pa ponujajo tudi drugi.

Po mnenju Alojza Mlakarja, poveljnika regionalnega štaba za civilno zaščito, bodo komisije za ocenitev škode kmalu dale prve rezultate in sedaj štab pomaga pri najnujnejših delih. Na osnovi prvih ocen bodo podani ukrepi.

Poškodovani planinci so bili odpeljani v bolnišnico.

Kot smo poročali, so ceste sedaj očiščene in, kar pade še nanje, čistijo sproti. Priporočajo previdno vožnjo in upoštevanje navodil gasilcev in redarjev, ki so na terenu. Ne priporočajo pa vzponov na gore. Kdor najde tam koga, ki potrebuje pomoč, naj takoj kličo na GRS ali policijo. Komisijski ogled škode lahko prizadeti prijavijo na številko 3886 095.

Na vprašanje novinarja, kaj bo s sanacijo tistih objektov, katerih gospodarji kreditne niso več kreditno sposobni, je bil dan odgovor, da bo o tem še govor na najvišji pristojni ravni in na dan, ko si je potresno območje ogledal predsednik slovenske vlade Anton Rop. Vprašanje je bilo tudi, kaj direktor Državne tehnične pisarne meni o tem, da so bile poškodovane tudi potresno sanirane hiše. Dobil je odgovor, da bodo strokovno proučili vsak primer posebej in potem opravili analize ter dali primerne odgovore.

Po takem skopem odgovoru ni bilo več vprašanj.

Miran Mihelič

tleh, saj so se ta rahlo tresla še nekaj dni. Tokrat je bila v vsem Posočju sicer poškodovana kakšna stavba manj, toda potres je zahteval smrtno žrtev in tudi ranjene. Ceste so sedaj normalno prevozne, takoj so priskočili na pomoč v najbolj nujnih primerih gasilci, predsednik vlade Anton Rop pa je obljubil tudi hitre sanacijske ukrepe.

Po podatkih, ki so bili znani do večera prvega dne, tokratni potres sicer ni bil tako močan kot pred šestimi leti in pol, toda, kot rečeno, je zahteval smrtno žrtev na Krnu,

no. Doma imata slovenski kolektar, na katerem je označeno, kdaj sta se imela namen povzpeti na kakšno goro. Po poročilih CZ je bilo več ranjenih pri samem potresu v Čezsoči in na Žagi, ni pa izključeno, da kakšen srčni infarkt ne bo upihnil še katerega življenja. Pod večer so prvi dan gorski reševalci našli še štiri tuje planince v pogorju Krna. Dva sta bila hudo ranjena od kamenja, dva pa lažje. Vse so prepeljali v dolino s pomočjo helikopterja. Tudi število objektov, nekaj sto hiš samo na Bovškem, je

niko je teren nad tem delom ceste in še kje zelo nestrokovno zavarovan, saj bi moralo biti nestabilno pobočje, v katerem je bila vdolžena ali razširjena cesta, zavarovano z močnimi jeklenimi vrvmi, sidri terena in vmes z mrežami, je pa le z mrežami, ki zadržujejo drobno kamenje ob neurjih ali pa še to ne, se pritožujejo tisti, ki se vozijo po teh cestah oblasti za hrbotom. Pa saj vemo, kakšne so naše ceste, po katerih se vozijo tudi zanje pristojni, ki pa ne zahtevajo niti popravljen napak ali pa imamo tako nizke stan-

GLOSA

O igrah

Jurij Paljč / palj@noviglas.it

Pravzaprav tokrat ne bi rekel nobene o igrah na srečo, ker ponavadi sreče itak nimam, a bi vseeno zapisal nekaj besed o tistih igrah, ki jih boste letos v poznem poletju tako sili, da si boste zares oddahnilli, ko vas z njimi ne bodo več dobesedno "zasuvali in zasipavali" od jutra do mraka, tudi ponoči, skratka: vedno.

Olimpijske igre so nekaj tako velikega, tako pomembnega in tako veličastnega, vsaj tako vsi po vrsti, od športnikov do športnih novinarjev, trdijo, da si vsak športnik želi vsaj enkrat v življenju postati udeleženec Olimpijskih iger, kajti tam da se zberejo le najboljši z vsega sveta. Ni pa vedno rečeno, da se zberejo samo najboljši, a zberejo se vsaj dobri.

Pravzaprav sploh ni res, da gredo na Olimpijske igre samo najboljši, ker na Olimpijske igre pošiljajo države svoje ekipe, države pošiljajo tja svoje športnike. Število je sicer res omejeno: toliko jih odpade na Evropo, toliko na Južno Ameriko etc., a dejstvo je, da Slovenci ne bi poslali na Olimpijske igre najbrž nobenega športnika, če ne bi imeli svoje države, če pa bi jih že, bi jih bilo manj kot za prste na eni roki. Mimogrede: Američani, kjer je kraljevstvo košarke, pošljejo na olimpijske igre samo eno reprezentanco in niti ni rečeno, da najboljšo, Italija tudi svojo. Vsakdo, ki kaj ve o košarki, ve tudi to, da bi, recimo, Teksas, ki je samo ena od več kot petdesetih ameriških držav, lahko poslal na Olimpijske igre vsaj deset takih reprezentanc, kakršna je v košarki italijanska...

Zato tisto o najboljših, ki da "nastopajo vsi po vrsti na Olimpijskih igrah", pustimo ob strani, ne?

Še to: če gledate, slučajno seveda, če gledate torej Olimpijske igre pozimi, ko so, seveda, boste videli nastopati take smučake, ki v Kranjski gori med nedeljskimi Janezi nimajo kaj početi na smučarski stezi, tako počasi vozijo med vrati, da tudi vas, ki ne znate smučati, zares boli, ko jih gledate, in se zato upravičeno sprašujete, kdo za hudiča jih je na stezo na Olimpijske igre sploh spustil...

Samo toliko o najboljših in o izboru, ki je krivičen, kot je vsak izbor vedno krivičen, eden bolj, drugi manj.

Že res, da se postavljajo neke meje, neke "olimpijske nome", ki jih je prej treba doseči, da se lahko udeležijo

Olimpijskih iger, a v tekni na petdeset tisoč metrov bi vsaj petdeset suhih in majhnih Etiopcev teklo bolje kot vsi belci skupaj...

In mi ne boste rekli, da tečejo italijanske tekačice hitreje od lepe ameriške zamorke, ki je letos na Olimpijskih igrah v Atenah ne bo, ker je slabo tekla na ameriških

izbornih tekmovanjih, je pa zagotovo najboljša na svetu!

Olimpijske igre so izjemna stvar, ker naj bi na njih prišlo do izraza vse plemenito v človeku, ki športno tekmuje, predvsem pa naj bi tam tekmovali za olimpijska odličja, ki pa danes poleg slave prinesejo zelo veliko denarja. Danes ste priča najavam, koliko velja zlata, koliko srebrna in koliko bronasta medalja v posamezni državi, športniki se že dogovarjajo, če se niso že, s sponzorji, koliko bodo "pokasirali", če dobijo to ali ono medaljo in tako dalje.

"Vse je en sam biznis!" bi rekel preprosti Janez. Jaz bi še dodal, da je velik, strašansko, grozljivo velik posel, samo to.

O kakem športu seveda tu ni govora, vsaj o tistem ne, ki se je nekoč še gojil, takrat, v časih, ko vseprisotni denar ni še prav vsega pokvaril, tudi v športu.

O poživilih in dopingju tokrat ne bi, ker nima smisla, ker ima navaden človek zares občutek, da so vrhunski športniki vsi drogirani, tako ali drugače, ker sicer tam, kjer so, ne bi bili, če pa se jih že nekaj ne drogira, so to prej izjeme kot pravilo. Vsaj tak občutek je od zunaj, ko se to gleda, ta blišč in to bedo, ki pride najbolj od izraza na Olimpijskih igrah.

Na Olimpijskih igrah bodo spet športniki korakali za baklami, ki se jim reče olimpijski ogenj, in podobne lepe stvari se bodo dogajale, do onemoglosti vam bodo servirali v vseh obarah in prikubah vse živo in mrtvo s prizorišča v Atenah, kjer bodo Olimpijske igre letos in niso bile pred štirimi leti preprosto zato, ker si je gospa Coca Cola zaželela Olimpijske igre doma v Atlanti, ko pa je bila le okrogla obletnica, mar ne?

"Stoletnice se Grkom ne podarja kartako, pa čeprav so sicer res izumili Olimpijske igre! Kdo pa končno tudi so, ti Grki, stoletnico bomo imeli mi, ki plačamo, Coca Cola plača največ, zato bomo imeli igrice lepo doma! In končno tudi: le kaj imajo poleg starogrških ruševin in ovčeske skupnega današnji Grki s starimi Grki?" si je rekel direktor Coca Cole in lepo poskrbel, da so se člani Olimpijskega komiteja lepo imeli povsod po ZDA, ko so še odločali, kje bodo prejšnje Olimpijske igre, najbrž so že itak bogati gospodje tudi kaj lepega domov gospem odnesli in igre so bile seveda v ZDA, v mestu Coca Cole seveda.

Še danes ne morem pozabiti evropskih tepčkov, kako so nam takrat vsevphek po radiu in televiziji govornili, "kako Američani ne čutijo z Olimpijskimi igrami, ki jih niti ne zanimajo in zato je organizacija slaba!"

"Letos bo drugače, boste videli, letos bo drugače!" trdijo Grki, ki stoletnih Olimpijskih iger niso dobili, a so dobili letošnje.

Nič drugače ne bo, eno samo medijsko nasilje bo, od jutra do večera, ker boste na televiziji lahko videli samo te slike: športnike in športnice, ki tečejo, plavajo, skačejo, mečejo žogico čez mrežo, pod mrežo, v mrežo, skozi mrežo... in se nenehno migajo...

Eno samo dirkanje in norenje z mišicami in tekmo za denarjem in slavo bo!

"Izza" novinarske konference

Slovenska skupnost v Torontu

Praznik slovenstva (1)

V nedeljo, 4. julija, je Slovenska skupnost v Torontu priredila 45. tradicionalni Slovenski dan, združen s praznovanjem slovenske samostojnosti. Letošnjemu srečanju so dali prireditelji svojski pečat, poglobitev zavesti in pripadnosti slovenski skupnosti v Kanadi. Ta osrednja misel je bila povsem uresničena. Vzpredno s praznovanjem slovenske samostojnosti je bil velik poudarek tudi na delovanju slovenskih društev.

Vreme ni bilo naklonjeno, že v jutranjih urah je pričelo rahlo deževati, prenehalo je z bogoslužjem, vendar se je kljub temu zbralo lepo število rojakov. Letošnji program je bil dvodelen. Dopoldne je bilo nedeljsko bogoslužje, ki ga je vodil župnik Ivan Plazar. Svojo homilijo je navezal na vrednote, med katerimi je tudi narodna pripadnost. Bogoslužnje je bogat mladinski cerkveni zbor župnije Brezmažne s cerkvenimi popevkami.

Popoldanski kulturni program so v glavnem zapolnile mladinske organizacije, ki so navdušile prisotno občinstvo. Po kanadski in slovenski himni je bil povabljen k mikrofonu častni generalni konzul g. Jože Slobodnik, ki je prebral pozdravno pismo veleposlanice gospe Veronike Stebej, ker se osebno pro-

Jože Slobodnik

slave ni mogla udeležiti. Veleposlanica je v pismu nakazala tudi zgodovinske dogodke, v katere je sedaj vpletela Slovenija: vključitev Slovenije v NATO in Evropsko zvezo.

Glavni govornik, predsednik Kanadskega slovenskega zgodovinskega društva in koordinator Kanadske slovenske skupnosti g. Stane Kranjc je svoj vsebinsko dobro zgrajen govor okvilil na temo: "Kanadska slovenska skupnost včeraj, danes in jutri". Govornik je poimensko nanizal dejavnosti in dosežke slovenskih organizacij v korist celotne slovenske skupnosti v Kanadi od dneva samostojnosti do danes, hkrati pa je tudi zelo nadrobno opozoril prisotne, kaj je slovenska skupnost v Kanadi pomembnega napravila v korist mlade države Slovenije.

/ dalje
F. Habjan

Janez Janša je predstavil vlado v senci

Najbolj pomembna je obnova po potresu v Posočju

Slovinci smo solidarni s prebivalci Bovca, Čezsoče in območja Kobarida, ki jih je potres v ponedeljek, 12. julija, močno prizadel. Na Bovškem in v okolici je bilo poškodovanih okoli 500 stanovanjskih zgradb in drugih objektov, v Kobaridu in okoliških vaseh pa je bilo prizadetih približno 200 poslopij. Nastala pa je velika škoda tudi na infrastrukturnih objektih. Nekatere zgradbe so bile tako poškodovane, da jih bodo morali podreti. Škoda zaradi nove naravne nesreče naj bi po dosedanjih ocenah znašala več kot milijardo tolarjev. Vendar pa v Posočju pričakujejo razumevanje in odškodnino oz. olajšave tudi za tiste mnoge primere, ko so bile po velikonočnem potresu leta 1998 hiše obnovljene in po zagotovilih izvedencev varne za prebivanje, med to naravno ujmo pa so bile ponovno poškodovane.

Med prvimi javnimi osebno-stmi je potresno območje obiskal 13. t.m. koprski škof Metod Piriš. Prizadetim je izrazil solidarnost Cerkev in jim obljubil pomoč pri premagovanju novih težav in šk. Ob tem je dejal: "Čeprav čutimo svojo nemoč in majhnost, se velikodušno izročimo v Božje roke. V Božjih rokah smo vedno varni, pa naj pridejo kakršnekoli preizkušnje in bridkosti." Škofa je med obiskom spremljal voditelj škofije Karitas Koper, Matej Kobal. Omenjena dobrodela in človekoljubna organizacija je v nekaj dneh za prizade-

te zbrala znatno denarno pomoč, svojo plemenito akcijo pa škofijska Karitas nadaljuje. Ob tem naj poudarimo, da je potres poškodoval tudi nekatere sakralne objekte v Posočju. Obnovitvena dela in drugi posegi za sanacijo razmer v Posočju

so najbrž pomembnejša od kampanje za bližnje parlamentarne volitve. Posamezne politične stranke, denimo, LDS, SDS, ZLSD, Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka in Desus, so objavile volilne programe. V njih navajajo svoje poglede in stališča o razmerah v Sloveniji, kot se kažejo pred volitvami. O prihodnosti Slovenije pa razpravljajo na več ravneh: tako na posvetovanjih pri predsedniku države dr. Janezu Drnovšku, v vladi, LDS, pa v obeh velikih civilno-

družbenih gibanjih, to je v Forumu 21 in Zboru za republiko. Vse te aktivnosti naj bi predvsem vplivale na volilce in njihovo odločitve o tem, za katero stranko oz. kandidata bodo glasovali. Med osebami, ki jih bodo stranke kandidirale za poslance v novem slovenskem parlamentu, vzbujajo veliko simpatijo in podporo članikar mariborskega lista Večer, Miro Petek. Njega so 28. februarja leta 2001 napadli in ga poskušali umoriti tisti, ki se zdaj zagovarjajo pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti. Medtem ko so napadali znani in jim dejanje sedaj dokazujejo na sodišču, uradno ni ničesar znanega o tistih, ki so napad na članikar naročili in plačali. Članikar iz Koroške je postal - in takšno vlogo še zmeraj ima - simbol boja za neodvisnost slovenskih članikarjev in za njihovo poslanstvo v demokratični družbi.

Mira Petka je poskušala LDS prepričati, da bi kandidiral na njeni listi v njegovem domačem okolju na Koroškem. Toda odločil se je za kandidacijo na listi SDS. Pojasnil je, da se je za kandidacijo na omenjeni listi odločil zaradi tega, "ker se v Sloveniji v dvanajstih letih, odkar je na oblasti ena politična opcija, predvsem na področju človekovih pravic ni kaj veliko spremenilo. Na svojem primeru sem spoznal, da lahko nekateri ljudje nezakazovano skorajda pobijajo ter da sodni procesi in preiskave trajajo več let, kar ljudem jemlje voljo do vsega. Tudi v primeru, da ne bom izvoljen, se ne bom več ukvarjal s političnim novi-

narstvom." Dodal je, "da je v Sloveniji rabelj še zmerom bolj varovan kot žrtev. Še zmerom se čutim ogroženega, saj me neznanici nenehno zasledujejo."

Janez Janša vodi vlado v senci

V predvolilni kampanji verbalno najbolj napadajo bivšega zunanega ministra dr. Dimitrija Rupla. Dolžijo ga celo izdajstvu LDS, stranke, ki ji formalno še zmerom pripada. Z obžalovanjem pa poročam, da je vrhunec gonje zoper uglednega politika in enega izmed tvorcev samostojne Slovenije dosegel poslanec LDS Tone Partljič, sicer tudi znani slovenski pisatelj. Dejal je namreč, "da bi se nam smeja le krave, če bi glasovali za Dimitrija Rupla."

SDS, stranka, ki jo vodi Janez Janša, pa je 15. t.m. predstavila t.i. vlado v senci. Sestavljena je po resornem načelu, tako kot aktualna slovenska vlada. Predsednik je Janez Janša, podpredsednik Peter Jambreč, odgovoren za zunanjo politiko dr. Dimitrij Rupel, za evropske zadeve novi poslanec v evropskem parlamentu Miha Bajc, za resor pravosodja pa je bila izbrana nekdanja poslanka Polonca Dobrajc.

Vlada v senci, ki jo je Janez Janša napovedoval že dalj časa, je ob predstavitvi obrazložila svoj program za naslednja štiri leta. Obrtna zbornica Slovenije za bližnje državnozbornice volitve snuje lastno obrtno-podjetniško listo. Kandidati iz obrtne dejavnosti se bodo za poslanska mesta potegovali v vseh volilnih okrajih, na katere je razdeljena Slovenija.

Marjan Drobež

Kratke

Primorske novice bodo postale dnevni časnik

Na skupščini družbenikov (lastnikov) Primorskih novic, časnika, ki sedaj izhaja trikrat na teden, bila je 12. t.m., so sklenili, da bo omenjeno glasilo 27. septembra letos postalo dnevni časnik. Izhajal bo vsak dan, razen ob nedeljah, Primorske novice naj bi tako bile prvi regionalni časnik v Sloveniji, ki bo sistematično skrbel za informiranje prebivalcev vseh 22 primorskih občin.

Časnik bo ustanovljen zaradi tega, ker ima Slovenija po mnenju omenjene skupščine premalo dnevniških časnikov, in zato, "da bo izražal življenje v okolju, na Primorskem, ki ga tudi v drugih predelih Slovenije vse bolj cenijo." Primorske novice bodo tudi oblikovno prenovljene, časnik bo bolj svež in sodoben. Odločitev so z veliko večino podprli sedanjim in prihodnjim lastnikom Primorskih novic, kot so Banka Koper, družba za gradbeništvo Primorje v Ajdovščini, Luka Koper, koprsko podjetje Intereuropa in družba HIT v Novi Gorici. Novi časnik naj bi izhajal v nakladi vsaj 18 tisoč izvodov dnevno.

Zoper ustanovitev novega dnevnika se je izrekel predsednik uprave časopisa Dnevnik iz Ljubljane Branko Pavlin, ki je delničar Primorskih novic. Po njegovem gre za "lokalno politični projekt." Ugovarjala mu je direktorica Primorskih novic Barbara Verdnik, češ, da ustanovitev časnika ni politična odločitev, "politike sploh nikjer ni, ampak je to čista poslovna odločitev. Hrvatska Istra ima svoj dnevnik, v Furlaniji-Julijski krajini pa imajo več dnevniških listov. Če hočemo biti enakovredni tej Evropi, moramo imeti vse stvari, tudi dnevnik. Časopis Dnevnik iz Ljubljane bi podprl projekt, če bi lahko postal večinski lastnik. Toda tega že po zakonu ne more. Zato predstavniki omenjenega časnika zdaj glasujejo proti vsem razvojnim načrtom Primorskih novic."

Časopis Primorske novice je nastal v Novi Gorici, toda zaradi pritiska politike in teženj, da naj bo Koper tretje najpomembnejše regijsko središče v Sloveniji, za Ljubljano in Mariborom, so tja preselili večino najpomembnejših ustanov, med njimi omenjeni časnik. V Primorskih novicah je pred oblikovanjem dnevnika redno zaposlenih 69 ljudi, med njimi 40 članikarjev.

Na Hrvaškem manj slovenskih turistov

Kaže, da v tej turistični sezoni na Hrvaškem ne bo letovalo okoli milijon turistov iz Slovenije, s čimer bi ponovno dosegli število iz prejšnjih let. Obiski v sosednje državo so začeli upadati že v mesecih maju in juniju, pa tudi v mesecu juliju ni dosegli pričakovanega obsega. Po podatkih ministrstva za turizem in zavoda za statistiko v Zagrebu je bilo v prvi polovici letošnjega leta na Hrvaškem 16% slo-

Foto DPD

slovenskih turistov manj kot v ustreznem obdobju leta 2003.

Morda se bodo razmerja in podatki o obiskih iz Slovenije v mesecu avgustu, ko poletna turistična sezona doseže vrhunec, spremenili oz. izboljšali. Toda očitno ne bo pričakovanega milijona turistov iz Slovenije, kar naj bi pomenilo največje razočaranje hrvaškega turizma v letošnji sezoni. Zagrebški časnik Večernji list je ob takih gibanjih zapisal, "da sta Slovence ugabili Tunizija in Turčija." Med razlogi, zaradi katerih je v prvih šestih mesecih prišlo iz Slovenije okoli 40 tisoč gostov manj kakor lani, na Hrvaškem navajajo slabo vreme in "zasutost slovenskih turistov s poceni ponudbami iz Tunizije, Grčije, Turčije in tudi iz Bolgarije." Raziskava, ki jo je opravil Inštitut za turizem v Zagrebu, je pokazala, da je osnovni motiv oz. razlog prihoda tujih turistov na Hrvaško sonce in morje, in sicer v preko 90 odstotkih, medtem ko jih samo 8 odstotkov pride zaradi kulture in kulturne dediščine, in, denimo, le 3 odstotke zaradi potapljanja. Največja prednost Hrvaške je seveda Jadransko morje. Imajo skupaj 5.835 km obale, od česar odpade na kopni del 1.777 km in na otoke 4.058 km. V hrvaškem delu jadranskega morja je kar 1.185 otokov, morje pa naj bi bilo po zatrevanjih njihovih turističnih organizacij "povsod kristalno bistro in čisto."

V Sloveniji prihajajo turisti iz Japonske

Slovenija je zaradi sprejema v EU postala bolj prepoznavna v svetu. Skoraj nikjer je več ne uvrščajo v krog balkanskih držav, kar je po ustaljenih predsodkih nekaj slabega, menilo, ki vsako državo s tega območja posebej zaznamuje v mednarodnih odnosih. V novi številki časopisa za menedžment in trženje v turizmu, Turizem, ki ga izdaja Slovenska turistična organizacija, so o destinaciji oz. novem "naslovu" Slovenije zapisali naslednje: "Izgleda, da je Sloveniji končno uspelo: v zahodnih sredstvih obveščanja in raziskavah je ne štejejo več kot državo Balkana oz. Vzhodne Evrope, temveč kot srednjeevropsko članico EU. Za to gre zahvala izključno članstvu v evropski povezavi, ki je državne meje premaknila na vzhod." Zaradi večje prepoznavnosti naj bi se povečalo tudi število turistov in drugih obiskovalcev, ki prihajajo "odkriva" slovensko državo. Slovenija se tako tudi med Japonci postopno uveljavlja kot priljubljena srednjeevropska država. Zaslugo za to imata predvsem Slovenska turistična organizacija in slovensko veleposlanstvo v Tokiju. V prvih petih mesecih tega leta je Slovenijo obiskalo 83% več Japoncev, kot v istem obdobju lani, in opravilo za 60% več prenočitev. Japonski organizator potovanj je o Sloveniji izdal informativno zloženko, v japonskih trgovinah pa je na voljo jogurt z motivom Bleda na pokrovcu.

Tabor Slovencev po svetu

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa pripravlja 8. tabor slovenskih otrok po svetu od 25. julija do 1. avgusta 2004 v počitniškem kampu Podzemelj v Beli krajini.

Tabor pripravljamo z namenom, da mladim rojakom po svetu približamo del Slovenije kot celoto čudovite pokrajine in kulturnih znamenitosti. V program vključujemo tudi veselo šolo slovenskega jezika, v okviru katere bodo letošnji udeleženci bolje spoznali življenje in delo Otona Zupančiča.

Vabimo Vas, da se udeležite vodne slovesnosti, ki se bo začela v nedeljo, 25. julija, ob 18.00 uri, v počitniškem kampu Podzemelj ob Kolpi v Beli krajini. Na uvodno prireditev so vabljeni predstavniki ministerstev, ki so podprla ta projekt, veleposlaniki držav, od koder prihajajo udeleženci, predstavniki SV, pomembnejše osebnosti Bele krajine in stari otrok.

Dobrodošli pa boste tudi med tednom, ko nas lahko obiščete in se nam pridružite pri aktivnostih tabora. Z veseljem Vas bomo sprejeli, prosimo Vas le, da nas o Vašem obisku in željah predhodno obvestite, da se bomo lažje dogovorili za najprimernejši čas.

Na svidenje na taboru!

Slovenski zunanji minister Vajgl za hrvaški časnik Vjesnik

"Potrebujemo več medsebojnega zaupanja in manj zavisti!"

Slovenski zunanji minister Ivo Vajgl je v pogovoru za nedeljsko izdajo hrvaškega Vjesnika spregovoril predvsem o odnosih med Slovenijo in Hrvaško.

"Bral sem ankete v zadnjem času, v katerih si niti Slovenci niti Hrvati ne želijo drug drugega za soseso. Mnogi med nami si morajo zastaviti vprašanje: Zakaj smo prišli do tega in kakšna je

resnična dimenzija tega problema? Tega ne bi podcenjeval, to je resno vprašanje," je po poročanju STA med drugim dejal novi vodja slovenske diplomacije. O sedanjem, slabem stanju hrvaško-slovenskih odnosov je minister Vajgl dejal, da vendarle obstaja visoka stopnja sodelovanja in zaupanja tudi na političnem področju, moti pa ga popačena slika o prioritetah, po-

sebno ko gre za javno mnenje.

Kar zadeva mejo na morju, slovenski zunanji minister meni, da sta državi prišli do točke, ko ni potrebno na hitro zahtevati novih rešitev. "Z dogovorom in parafiranim sporazumom Drnovšek - Račan smo prišli do neke rešitve, ki jo je bilo takrat moč doseči z diplomatskimi pogajanjmi. Ta ni obveljala zaradi političnih razlogov. Sporazum

obstaja, ne moremo ga obravnavati, kot da ga ni, je pa potrebno najti čas in kontekst za uresničitve sporazuma," je dejal Vajgl. Glede zaščitne cone na Jadranu minister ne bi začel tam, kjer so razhajanja, pač pa tam, kjer sta državi imeli in še vedno imata skupne interese. "Imamo skupni interes, da Jadran ostane morje živih virov, ki morajo najprej ostati dostopni narodom, ki živijo ob tem morju, da ga skupno zavarujemo pred onesnaženjem," je poudaril minister Vajgl in dodal, da način preskakovanja takšnega vrstnega reda in razglasitev nekega dokončnega dejstva nista bila posrečena.

Zelo visoke denarne globe za storjene prekrške

V Sloveniji nov zakon o varnosti v cestnem prometu

Državni zbor je dvakrat sprejel novi zakon o varnosti v cestnem prometu. Prvič ga je izglasoval 24. junija, po odločilnem vetu državnega sveta (drugega doma parlamenta) pa ga je potrdil na zasedanju 9. t.m. Zakon vzbuja različne odmeve in tudi polemike. Stranka mladih Slovenije je začela zbirati podpise za referendum, s katerim naj bi sporni zakon odpravili. Največ kritik se nanaša na višino denarnih kazni, ki bi jih plačevali kršitelji prometnih predpisov v Sloveniji. Cilj zakona je očitno predvsem uvarjanje sankcij zoper voznike, ni pa določil o preventivni vzgoji in delovanju avto-moto društev oz. organizacij, s čimer bi po mnenju dela javnosti lahko znižali število nesreč, prekr-

škov in žrtev v javnem prometu. Navajamo, da je na slovenskih cestah letos ugasilno že okoli 140 življenj, kar je za deset odstotkov več kot v istem obdobju lani. Sedanje stanje v prometu je slabo, saj ponekod za volan še neregistriranih vozil sedajo tudi od osem do deset let stari otroci. V avto-šolah naj bi bilo veliko primerov podkupovanja, zaradi česar prejmejo voznika dovoljenja tudi posamezniki, ki ne obvladajo tehnike in pravil vožnje z motornimi vozili. Država pa očitno meni, da bodo stanje lahko izboljšali predvsem z visokimi denarnimi kaznimi, ko bodo morali prizadeti vozniki porabiti celo plačo za prekrške. In kolikšne kazni čakajo slovenske državljane in seveda tu-

di tuje udeležence v cestnem prometu s 1. januarjem leta 2005, ko bo nov zakon pričel veljati? Za prekoračitev hitrosti vožnje v naselju do 10 km na uro nas bodo policisti udarili po žepu za 10.000 tolarji, za prekoračitev za 20 km s 30.000 tolarji in z eno kazensko točko, za prekoračitev do 30 km pa bo treba odšteti kar 60 tisočakov, voznik pa bo kaznovan še s tremi kazenskimi točkami. Kar 120 tisočakov kazni in še pripisanih petih kazenskih točk bo deležen voznik, ki ga bodo policisti zalotili pri vožnji, ki bo za 30 km nad dovoljeno hitrostjo, medtem ko bodo odvzeli vozniško dovoljenje vsem, ki bodo skozi naselje vozili s hitrostjo več kot 100 km na uro. Posebno veliko ogorčenja vzbujajo novi zakon zaradi tega,

ker je znižal dovoljeno vsebnost alkohola pri voznikih. Meja se bo z 0,5 spustila na 0,2 promila alkohola. Vse gre v smer uveljavitve določila o t.i. 0,0 promila alkohola dovoljenega med vožnjo.

Novi zakon o varnosti v cestnem prometu torej prinaša zelo ostro kaznovanje politiko in zato spodbuja polemike. Kritiki pravijo, da bo uvedel represijo na slovenskih cestah. Zakon so v parlamentu odkrito podprli samo poslanci iz LDS in ZLSD. V stranki mladih Slovenije, so ostrejši kazni označili za "nenormalne", v Novi Sloveniji, krščanski in ljudski stranki, pa za "nevzgojni" ukrep. Po mnenju Alojza Skoka, poslanca iz omenjene stranke, "je s strožjim kaznovanjem mogoče doseči le polnjenje proračuna, saj policija letno izreče od 600 tisoč do 700 tisoč ukrepov, od katerih je kar 500 tisoč plačilnih nalogov za prekrške v cestnem prometu. Kakih tisoč primerov pa obravnavajo sodišča."

M.

Strah je ob tem potresu večji, zato je človekoljubna organizacija Karitas organizirala tudi psihološke delavnice

"Kdaj bo spet streslo?!"

Zaradi velikega strahu, ki ga je tokratni potres povzročil med odraslimi in otroci, je Karitas v bovški šoli organizirala Psihološke delavnice, namenjene pomoči pri odpravljanju stisk in travm. S svojimi pomočniki jih vodi priznani psiholog in psihoterapevt dr. Bogdan Žorž. S stanjem v Posočju se je ponovno seznanil tudi ravnatelj škofijske Karitas Koper Matej Kobal in krajevnim skupnostim razpoložljivo ponudil pomoč. V soboto, 17. julija dopoldan, je potresno območje zopet obiskal ravnatelj ŠK Koper Matej Kobal in s tam zadržal cel dan. Seznanil se je z zadnjimi znanimi podatki o škodi in potrebah za sanacijo ter obenem pojasnil, kakšen je obseg možne pomoči s strani škofijske Karitas.

Tudi na osnovi dobljenih informacij bo ta usmerila svojo pomoč. V Bovcu je med drugim obvestil župana, da so začeli že zbirati sredstva in, mu zagotovil, da tisto, kar bo Karitas zbrala, bo zagotovo šlo v celoti v pomoč prizadetim ljudem. Pojasnil mu je še, s kakšno materialno pomočjo lahko računajo z njihove strani. Vse, kar bodo zbrali, bodo razdelili izključno tistim, ki bivajo na potresnem območju, in delili glede na več kriterijev. Najpomembnejša bosta višina škode in sedanje socialno stanje. Kolikšna pomoči pa bo odvisna od višine pomoči, ki jo bo v ta namen zbrala Karitas.

Zagotovil je, da napovedanih programov tečajev čez to poletje, predvidenih v Soči, ne bodo zmanjšali in se ne želijo umakniti iz Posočja iz strahu

pred potresom. Po drugi strani pa so pripravljene, v kolikor bi se pokazala nujna, programe začasno prekiniti in dom ponuditi tistim, ki so se morali izseliti iz svojih hiš. Ker pa dom v Soči nima udobja, meni, da najbrž ne bo zelo zanimiva ponudba.

Ravnatelj Kobal bo prihajal na potresno območje po potrebi, z vidika stanja na terenu.

Povedal je še, da se je škofijska Karitas odločila, da ob vikendih v prostorih osnovne šole Bovec organizira Psihološke delavnice, namenjene pomoči pri odpravljanju stisk in travm, ki jih je pri otrocih povzročil potres. Delavnice bo ob pomoči usposobljenih sodelavcev vodil psiholog in psihoterapevt Bogdan Žorž. Trajale bodo od 15. do 18. ure.

Pomagati želijo vsem otrokom. Pri nekaterih se stres vidi, pri drugih pa je težje opazen in tako je škoda, če jih kriza spremlja dalje. S starši, ki bodo otroke pripeljali, bo možen pogovor na začetku in ob koncu o tem, kako pomagati otroku, ki doživlja strah in stisko ob potresu.

Pripravili bodo tudi delavnice za odrasle pod naslovom "Živeti s potresom". Gre za odpravo spremljajoče katastrofične misli: "Kdaj bo spet streslo?!". Prav na podlagi spoznanja, da je ob tem potresu strah veliko večji kot pri prejšnjem, so pripravljene organizirati terapijo proti strahu. Nujno je delati na tem, da ljudje ohranijo voljo do življenja v teh krajih, sicer bo še tako dobra obnova zastoj. "Vesel bi bil," je še povedal ravnatelj Kobal, "da bi zgledu Karitas, ki deluje na prostovoljni

osnovi, čeprav z zelo strokovnimi ljudmi, kot je znani dr. Žorž s svojo ekipo, sledili še drugi, ki pa so sicer gmotno podprti kot državne institucije. Upam, da bo odziv ljudi dober, saj takšni pogovori koristijo vsakomur. Karitas se zahvaljuje vsem, ki bodo o tej odlični priložnosti seznanili še druge."

Oni tudi sicer, še v zvezi s prejšnjim potresom, pomagajo pri odplačevanju visokih anuitet s paketi hrane in odplačilom zapadlih položnic socialno šibkim.

Potres je povzročil tudi izpad dohodka in je zato Karitas pripravljena pomagati moralno in materialno. Svoj prispevek lahko nakažete na TRR Škofijska Karitas 24500 - 9004155438 s pripisom: Posočje 2004.

Za stike z javnostmi: **Jožica Ličen, gsm 041 429 713.**

Doslej so, ob potresu 1998 ter plazu v Logu pod Mangartom, nakazali naslednja sredstva: pakete hrane prejema 48 družin;

v posvojitvi na daljavo (5.000,00 SIT mesečno) je vključenih 30 otrok, 4 družine še čakajo na posvojitelje;

vsako leto je v letovanje otrok in družin vključenih približno 13 otrok in 4 družine;

ob potresu 1998 je bilo razdeljenih 77.689. 065,00 SIT 199. družinam;

za obnovljeno župnišče v Soči ca. 30.000.000,00 SIT;

plaz: - odplačevanje kreditov družinam (17.469.000,00)

- za nakup stanovanja 2.300.000,00 SIT izplačano eni družini

- dom d.v. v Logu 14.000.000,00 SIT

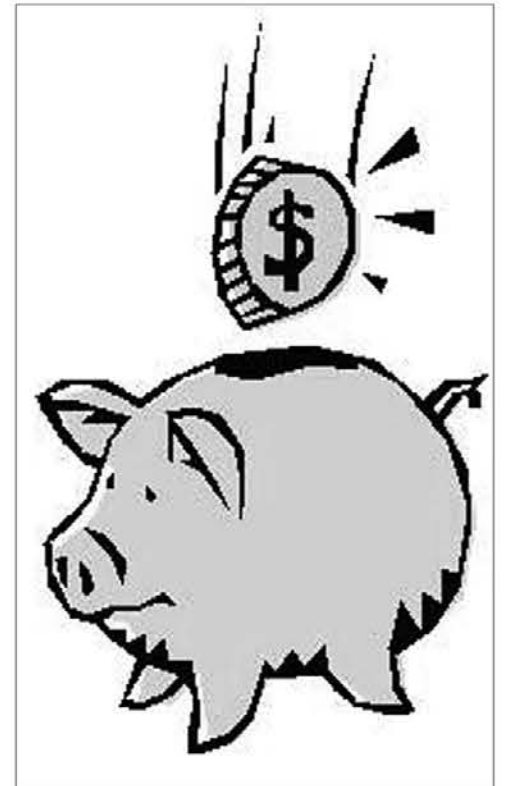
Stranke privlačuje osebni odnos v manjših strukturah

Zadružne banke doživljajo nov razcvet

V zadnjih letih se je zelo veliko govorilo o pomenu in vlogi velikih bank, ki naj bi po mnenju strokovnjakov bolje kljubovale težavam tržišča, imele večjo dohodkovnost, razpolagale z bolj usposobljenim osebjem ipd. Ravno zaradi tega je prišlo v prejšnjih letih do številnih združitve med obstoječimi kreditnimi zavodi. Nastale so nove ustanove, ki nudijo svojim strankam številne storitve. Iz analize, ki jo je za leto 2003 izdelala italijanska osrednja banka Banca d'Italia, pa izhaja, da imajo stranke veliko raje manjše ustanove, kjer so storitve nekoliko bolj počni, predvsem pa jih privlači osebni odnos, ki ga v manjši strukturi dobijo. Posebno zanimiv pa je podatek, da imajo stranke med manjšimi strukturami najraje zadružne banke, ki so v letu 2003, kljub vsesplošni gospodarski krizi, ki je zajela italijansko gospodarstvo, doživele nepredvidljivo rast.

Iz analize izhaja, da je na italijanskem državnem ozemlju 446 zadružnih bank, ki so v glavnem pri dobrem zdravju in se zelo dobro vključujejo v socialno, kulturno in športno okolje, v katerem delujejo.

Ugotovili so, da imajo te banke skupno preko 680 tisoč članov. V povprečju imajo zadružne banke zelo solidno premoženjsko strukturo, kar daje veliko razvojnih možnosti za naprej. Ker so v glavnem manjše in zelo dobro zasidrane v podjetniško strukturo področja, na katerem delujejo, se lažje prilagajajo novostim tržišča. V letu 2003 so se zbrana sredstva, ki so jih bankam zaupali varčevalci, povečala za kar 11%, česar ostale banke niso doživele. Vzponredno pa so se povečala tudi sredstva, ki so jih banke posojale svojim strankam. Bolj zanimiv pa je seveda tudi podatek, da se je v letu 2003 povečal tržni delež zadružnih bank. Zaradi večjega obsega poslovanja pa se je v povprečju povečalo število zaposlenih, kar je v nasprotju s podatki, ki so jih posredovale druge

banke. Zanimive pa so tudi razvojne strategije, ki jih te banke razvijajo. Poleg novih storitev, kot je npr. poslovanje po svetovni spletni mreži, pa gledajo te banke tudi na vzhod, saj predstavlja širitev Evropske unije zanimiv izziv, ki ga posebno zadružne banke iz naših krajev ne nameravajo zamuditi.

Mara Petaros

Zaradi poškodovane cerkve imajo sedaj mašo kot v časa Mojzesa

Nobena tolažba ni popolnejša od božje

Koprski škof msgr. Metod Pirih je v nedeljo, 18. julija, somaševal v Logu pod Mangartom, v Soči in Bovcu, kjer je cerkev začasno zaprta, zato je daroval sveto mašo v šotoru pred njo. Maše zunaj bovške župnijske cerkve sv. Urha potekajo tokrat že tretjič. Prvič po prvi svetovni vojni, ko je bilo mestece porušeno skoraj do tal in tudi vse njegove cerkve.

Drugič po potresu leta 1998 in tretjič to poletje.

Škof je Bovško v teh dneh, po zadnjem potresu, obiskal že dvakrat in, kot je ob tej priložnosti povedal, je želel s svojo bližino, med drugim, izraziti tudi podporo v težavah, ki so ljudi doletele in ki jih še čakajo, preden se bodo zopet mogli vrniti na svoje domove.

Povedal je še, da v nobeni od tisočih slovenskih župnijskih cerkev ta dni ne odmeva Božja beseda tako kot pred tisočletji, ko se je Abraham v Stari zavezi sestal s svojo ženo v šotoru. Zato se srečujemo z Božjo be-

sedo in med seboj. Ob tem pa povsod čutimo solidarnost s prizadetimi, je še poudaril. Kjerkoli je te dni škof Pirih maševal, so molili za pomoč

sli najsvetejše na varno in bo nekaj časa, ob maševanju, v šotoru v Bovcu.

Po maši je škof še povedal: "Ob tem hudem dogodku mislite, kaj boste do-

brega naredili za župnijo, zase in za kraj. S tem presejanjem sebe, se dvigamo višje nade, dosežemo v modrosti večje zavedanje v Bogu, medsebojno spoštovanje in mir. Odpustite si medsebojne zamere in se pobotajte. Prosimo Svetega Duha, naj bo to poročstvo boljših časov. Gotovo nobena tolažba ni tako popolna kot Božja. Te dni razni ministri in tudi novinarji prihajajo in odhajajo. Tako bo še nekaj časa, potem vedno bolj po redko. Jezus pa je in ostaja z nami. Če imamo čisto srce, je vedno z nami. Je tisti, ki ima cel svet v rokah.

Iščimo v svojih mislih pri njem pomoč, da nam bo ta pomagala iskati tolažbo in pot k najboljšim rešitvam. Naj vas rešuje Sv. Duh vsakega nemira in napolnjuje v ljubezni!"

Miran Mihelič

ljudem v stiski. Škofijska in slovenska Karitas bo pomagala, kolikor ji bo v človeški moči dano in z upanjem, da bi bila ustrezna sanacijska pomoč dodeljena čimprej tudi s strani države. Iz vseh treh poškodovanih cerkev na Bovškem so prene-

Brezposelnost v Sloveniji rahlo upada

Stopnja brezposelnosti v Sloveniji je po poročanju Slovenske tiskovne agencije meseca maja znašala 10,5 odstotka, kar je 0,2 odstotne točke manj kot aprila. V Sloveniji je bilo maja 872.872 aktivnih prebivalcev. Od tega jih je bilo delovno aktivnih 781.354, kar je 0,2 odstotka več kot aprila in 0,3 odstotka več kot maja lani, so sporočili iz slovenskega državnega urada za statistiko.

Meseca maja je bilo registriranih 91.518 brezposelnih oseb, kar je 2,5 odstotka manj kot aprila in 3,9 odstotka manj kot maja lani. Stopnja registrirane brezposelnosti, ki je v prvih petih mesecih povprečno znašala 11 odstotkov, je bila maja pri moških devetodstotna, pri ženskah pa 12,3-odstotna. V letošnjem mesecu maju je bilo v Sloveniji zaposlenih 702.440 oseb, samozaposlenih pa 78.914 oseb. V podjetjih in drugih organizacijah je bilo maja zaposlenih 636.406 oseb, kar je 0,4 odstotka več kot pred letom dni, pri samozaposlenih osebah pa si je zaposlitev poiskalo 66.034 oseb oz. 0,8

odstotka manj kot maja lani. Število kmetov se je v Sloveniji v letu dni povečalo za 0,7 odstotka na število 29.416.

Po izračunih evropskega statističnega urada Eurostata je bila maja stopnja brezposelnosti v razširjeni Evropski uniji devetodstotna. V Sloveniji je bila po oceni Eurostata 6,4-odstotna. Brezposelnost med moškimi je bila v tem mesecu 5,9-odstotna, med ženskami pa 6,9-odstotna.

Letna stopnja inflacije pa je junija v evroobmočju padla na 2,4 odstotka odstotka, prav toliko pa je tudi znašala v celotni Evropski uniji. Na mesečni ravni pa je stopnja inflacije v juniju tako v evroobmočju kot petindvajseterici znašala 0,0 odstotka.

Pred letom dni je inflacija na letni ravni v evroobmočju znašala 1,9 odstotka, v EU pa 1,8 odstotka. Slovenija je junija letos na letni ravni beležila 3,9-odstotno inflacijo. Junija 2003 v primerjavi z junijem 2002 je njena stopnja inflacije znašala 6,2 odstotka.

Nasveti varčevalcem

Individualna prostovoljna zavarovanja (3. steber)

Varčevalni plani preko investicijskih skladov so najbolj pregledna in prilagodljiva oblika vlaganja za pokojnino. Investitor lahko namreč v vsakem trenutku izve za vrednost svoje naložbe, tako da pomnoži vrednost točke oziroma kvote izbranega sklada s številom nabranih točk ali kvot. Stroški za vlaganje (vstopne in upravljaljske provizije) so povprečno nižji in bolj jasni ter preglednejši od ostalih načinov vlaganja za dodatno pokojnino. Stopnja davka v višini 12,5 % je že vključena v ceno kvote, tako ob zaključku varčevalnega plana vlagatelj nima negativnih presenečenj. Tudi prijave v dohodnino niso nikoli potrebne. Dinamika in trajanje vplačil sta stvar osebnih odločitve vlagatelja. Klub temu, da je varčevanje v investicijskih skladih dolgoročno naložba, investitor lahko v vsakem trenutku in brez dodatnih komisij prekine plače-

Kako do dostojne pokojnine? (4)

vanje in dvigne privarčevana sredstva. Družba za upravljanje je namreč po zakonu dolžna najkasneje v roku 15 dni nakazati vsoto na račun varčevalca. Vsekakor se nabrana sredstva izplačajo samo v obliki enkratnega zneska. Namesto mesečne dosmrtno rente, značilne za ostala pokojninska zavarovanja, lahko vlagatelj optira za programirano izplačevanje kapitala seveda do izčrpanja slednjega. Poleg tega za investicijske sklade ne velja nikakršen režim davčnega odbitka. Ker je varčevanje za dodatno pokojnino dolgoročne narave, je smiselno varčevati v delniških skladih. Določeni čas (4/5 let) pred zaključkom varčevalnega plana oziroma upokojitvijo vlagatelj preseli sredstva v obvezniške sklade, ki predstavljajo zelo nizko stopnjo tveganja.

1) Dodatno pokojninsko zavarovanje se lahko uresniči tudi z akantonomacijo v t.i. **Individualne skrbstvene plane** (it.: "Piani Individuali di Previdenza" - PIP ali "Fondi Integrativi di Previdenza - FIP). Podobno kot

pokojninske sklade ureja ta način varčevanja zadnja pokojninska reforma. S pravno-tehničnega vidika sta si obliki investiranja zelo podobni. Vlagatelj lahko računa na isto stopnjo davčnih olajšav in je upravičen do vloženih sredstev in doseženih donosov ob upokojitvi (trenutno 65 let za moške in 60 let za ženske) v obliki kapitala. Z razliko od pokojninskih skladov lahko pa pristopi k skrbstvenemu planu vsak posameznik na podlagi osebne odločitve, saj za vključitev ni potrebno izpolnjevati nikakršnih posebnih pogojev. Poleg tega niso potrebni predhodni dogovori med zastopniki uslužbenec in delodajalci za oblikovanje tega pokojninskega kritja. Stroški za vlaganje pa so povprečno zelo visoki.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Slovenski nogomet

Gorica med evro prvaki

S pomini na tisti trideseti maj, ko so nogometaši Gorice drugič v svoji zgodovini osvojili naslov državnih prvakov, so med ljubitelji modro-belega moštva še ved-

nogomet vsekakor vsaj za razred nižji od našega, saj so Novogoričani nasuli domačinom štiri zadetke, kar je tudi rekordno število belo-modrih na evropskih srečanjih. Dejst-

končnici. Novogoričani so do sedaj štirikrat preskočili predkrog kvalifikacij (vselej v pokalu Uefa), njihovi nasprotniki pa so ponavadi obtičali na prvi oviri. Tretji pozitivni faktor

no živi. To je bil dan, ko so si Novogoričani rezervirali vozovnico za evro vlak, ki je odpeljal v sredo in bi nogometaše Gorice lahko vozil širom Evrope skozi celo poletje ter v najboljšem primeru pripeljal na zaključno zrebanje in razdelitev ekip v skupine. Toda pot je dolga. Prva ovira na jurišu vrtnic je bil estonski prvak Flora iz Tallina - v trenutku, ko to pišem, rezultat povratne tekme še ni znan. Gre za mlad klub, ustanovljen šele leta 1990. Kljub svoji mladosti se lahko pohvali s sedmimi domačimi naslovi prvakov in dvema pokalnima lovorikama, a vseeno se našim nogometašem ni treba ustrašiti nasprotnika. Že prva tekma je pokazala, da je estonski

vo, da se v Sloveniji igra boljši nogomet, kaže tudi Fifina lestvica. Slovenija je na 42. mestu, Estonija pa na 75. Razlogov za (ne)uspeh naših prvakov je

več. Prvi je ta, da so si na gostovanju priigrali lepo prednost, škoda le za tisti zadnji prejeti zadetek, ki je padel prav v

v prid naših prvakov je dejstvo, da so modro-beli vselej izločali slabša moštva, in Flora, kot se je pokazalo na prvi tekmi, je gotovo šibkejši tekmeč.

Zadnja vzpodbujajoča ugotovitev je, da Gorica igra povratno tekmo na domačih tleh in lahko računa na številčno vzpodbudo s tribun.

Na drugi strani imajo tudi Estonci še nekaj minimalnih možnosti za uspeh. Njihovo domače prvenstvo je v polnem teku, saj pozimi zaradi nizkih temperatur in neugodnih razmer ne igrajo. Posledica tega je, da bi morali biti boljše pripravljene kot slovenski prvaki, čeprav prvo srečanje tega dejstva sploh ni potrjilo. Na karto presenečenja ne morejo več igrati, ostane

jim samo še upanje, da bi bili naši prvaki z mislimi že v naslednjem krogu in bi podcenjevali nasprotnika. To bi bila brzkone največja napaka, ki jo lahko moštvo stori v športu.

Če izločimo minimalne možnosti izpada modro-belih, se lahko ozremo naprej, na sever. Na vozovnici za evro vlak bo pisalo oziroma v tem trenutku, ko to berete, verjetno že piše Kopenhagen. V danski prestolnici jih pričakuje istoimenski prvak FC Copenhagen. V nasprotju s prvim srečanjem bi tokrat vlogo favorita prevzeli Danci, ki bi se brzkone uvrstili v nadaljnje tekmovanje. Odstotek uspeha naših bi bil zelo nizek, ob senzacionalni zmagi pa bi se potovanje nadaljevalo proti zadnji oviri, ki bi jo dooločil žreb. Za slovenski nogomet bi bilo lepo obuditi spomine izpred petih let, ko so Mariborčani preskočili tudi to stopnjo in prišli v nogometni raj, vendar so realne možnosti, da Gorica naredi senzacijo in ponovi uspeh "vijolic", skorajda nične. Skupno so modro-beli na evropski sceni do povratne tekme s Floro odigrali enaindvajset srečanj; petkrat so zmagali, enkrat igrali ize-načeno in kar petnajstkrat priznali premoč nasprotniku. Prejeli so kar dvakrat več zadetkov, kot so jih dali (21 : 42) in ne nazadnje so bili v prejšnjih nastopih veliko bolj izkušeni, saj je trenutno zaradi denarnih težav vse breme na mladih igralcih.

V življenju ne gre obupati pred težkimi situacijami. Dovolj zgovoren je zgled Grčije, ki je proti vsem napovedim letos osvojila naslov evropskih prvakov, čeprav marsikateri nogometni izvedenec ni znal niti izgovarjati nekaterih imen in čeprav so jih na stavnica uvrstili in zadnja mesta ter jim dali možnost za zmago 1 : 100. Gorica in Grčija sta si podobni v dveh stvareh: barvi dresov in v možnosti za uspeh. Mogoče dovolj za začetek ...

Marko Premrl

Pogovor Gregor Sfiligoj, predsednik Olympie

Predsedniško mesto je izziv

V četrtek, 17. junija

2004, je v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici potekal občni zbor SZ Olympie. Za društvo, ki je nastalo leta 1961 v Gorici, je bil to že 31. občni zbor.

Prvo na vrsti je bilo poročilo predsednika Iva Spazzapana, ki ga je prebral Franko Bagon. V poročilu je predsednik poudaril pomembne rezultate, ki jih je Olympie dosegla v zadnjih treh sezonah. Od osvojitve končnega 4. mesta v sezoni 2001-2002, 7. mesta v sezoni 2002-2003, pa do letošnje uspešne sezone, ko je popolnoma pomlajena ekipa osvojila 6. mesto v deželni D ligi. Zahvalil se je obenem vsem članom odbora in igralcem za vse delo in trud, ki so ga vložili v društvo v teh treh letih. Sledili sta še tajniško poročilo, ki ga je prebrala tajnica Damijana Češčut, ter blagajniško poročilo, ki ga je podal blagajnik društva Andrej Vogrič. Občni zbor so nato pozdravili Janez Povše v imenu krovne organizacije SSO, občinski odbornik Damijan Terpin, predsednik športnega društva Soča Benjamin Černic in predsednik OK Val Ivan Plešničar. Vsi so poudarili pomembno vlogo, ki jo ima Olympie na goriških tleh, saj je šport edinstveno sredstvo za druženje naše slovenske mladine. Pozdravom je sledila izvolitev novega odbora, ki ga sestavljajo: Karin Dorni, Katerina Quinzi, Katja Dorni, Gregor Sfiligoj, Simon Komjanc, Martin Komjanc, Matej Terpin, Marko Lutman, Andrej Vogrič, Damijana Češčut, Gianni Mania', Saša Hlede, Stefano Bensa, Marjan Vogrič in Sandi Pintar. Na prvi seji odbora so bile porazdeljene naslednje funkcije: tajnica Damijana Češčut, blagajnik Marjan Vogrič, gospodar Stefan Bensa, podpredsednik Andrej Vogrič in predsednik Gregor Sfiligoj. Novi predsednik je v odboru sicer novinec, vendar je bil že od malih nog vedno aktiven v društvu kot igralec.

Gregor, izvoljen si bil za predsednika, kljub temu da si prvič v odboru Olympie! Kako gledaš na to novo in zahtevno funkcijo? Res, v odboru sem prvič, predsedniška funkcija pa je zame še toliko večja novost. Prav zaradi tega iz dneva v dan odkrivam nove strani in tudi težave te pomembne vloge, vendar pa lahko računam na trden odbor in na stalno pomoč njegovih starejših članov. To mi je v veliko veselje in spodbudo.

Kaj bi rekel o novem odboru? V njem je veliko mladih obrazov!

Sestavo novega odbora sem sprejel z velikim veseljem. V njem je res veliko novih obrazov, med katere spadam tudi sam. Sicer smo vsi že vrsto let kot odborniki ali igralci člani Olympie, zato poznamo dinamike društva.

Katero so prve naloge, s ka-

terimi se bo novi odbor soočal?

Prva naloga, ki jo bomo morali rešiti, se tiče telovadnice in odnosov z njenimi lastniki. Novi odbor se je namreč soočil s problemi, ki so prišli na dan v zadnjih letih, in bo skušal te težave premostiti z novimi idejami in predlogi. Kot glavni uporabniki objekta se vsekakor čutimo soodgovorni pri upravljanju tega objekta. Menimo, da mora biti ravno to izhodišče za nadaljnje razgovore.

Olympie je trdno vključena v projekt Rast. Bo novi odbor nadaljeval na poti sodelovanja, torej po smernicah, ki jih je začrtal prejšnji odbor?

Odbor se popolnoma strinja s prvotno zamisljivo projekta. Že prvo leto je obrodil veliko sadov in uspehov na članski in predvsem na mladinski ravni, kar že samo po sebi pričča, da temelji na trdnih tleh. Želeli pa bi si večjo formalnost v dogovorih med društvi, ki so vključena v projekt.

Kako bo z ekipami Olympie v naslednji sezoni?

Ekipa D lige bosta gotovo zapustila Filip Hlede in Artem Bajdak, ki bosta prestopila v združeno ekipo v državno B2 ligo. Tako bo v naši ekipi v D ligi več prostora za druge mlade igralce, katerim bo kot pomožni trener in igralec pomagal Andrej Vogrič. V mislih imamo tudi sestavo, ki bi nastopala v D ligi in v kateri bi igrali starejši igralci Olympie, ki so si zaželeli se vrniti v društvo po krajšem obdobju igranja v drugih zamejskih ekipah. Odigrali bomo tudi prvenstvo 1. divizije in mladinska prvenstva U18 (v sklopu projekta Rast) in U13.

Olympie se ukvarja tudi z drugimi športnimi panogami. Kako bo s temi v naslednji sezoni?

Pri Olympii imamo zelo pester program, namenjen predvsem našim najmlajšim članom. Poleg ritmične in orodne telovadbe imamo tudi plesno skupino Gym-play, ki jo vodi Damijana Češčut. V teh skupinah redno telovadi veliko število mladih športnikov, ki predstavljajo pravi zaklad za prihodnost.

Letos si igral pri Soči v D ligi, ker je bila ekipa Olympie v D ligi pomlajena. Boš v naslednji sezoni nadaljeval z igranjem pri Soči?

Osebnost bom dal prednost ekipi Olympie, ki bi nastopala v D ligi.

Katero so tvoje želje za novo mandatno dobo odbora?

Želel bi si, da bi se čim več mladih vključevalo v vrste Olympie in da bi se tudi oni čez nekaj let čutili vezani na društvo tako, kot se čutimo jaz in vsi ostali člani današnjega odbora.

Zdrava prehrana v poletnem času

Ne le za lep zunanji videz, tudi za dobro počutje

pojeste nekaj rezin prepečenca z medom ali marmelado (ne več kot štiri), en jogurt ali pa kak sadež.

Kosilo

Izogibajte se še posebno bogatim jedem. Privoščite si raje kako mešano solato. Solata? "Bleah," si bo mislila večina bralcev. Ne, to ni res, saj jo lahko obogatite s celo vrsto sestavin, kot so na primer tuna, oljke, mozzarella, koruza in seveda s

katerokoli zelenjavo. Obrok vas bo zadovoljil, ne boste se počutili oteženi, pa še telo vam bo hvaležno, ker ga ne boste preobremenili.

Večerja

Zvečer kar pojedite kakšno belo meso ali ribo na žaru. Nikakor pa ne pozabite na zelenjavo. Sadije zauživajte kar ves dan, vsebuje namreč dosti vode. In prav voda je v poletni vročini najvažnejša, saj nam preprečuje, da bi se telo dehidriralo. To velja še posebno za starejše osebe, ki nimajo več tako dobrega občutka za žejo. Popiti bi bilo treba vsaj dva litra tekočine na dan, najbolje vode, priporočljivi pa so tudi sveži sadni sokovi.

Vsi tile nasveti ne veljajo samo za počitnice, temveč tudi za vse tiste, ki si dopusta ne morejo privoščiti in ostanejo doma v mestu ter neznosni vročini. To, kar sem napisala, jasno ni zakon, temveč le nasvet. Če pa se ne boste počutili bolje in ne boste postali bolj vitki, se lahko pritožite kar pri podpisani.

Metka Kuret

Kako vas bodo ljudje gledali, ko boste prvič v kopalnicah stopile na plažo? To je prav gotovo vprašanje, ki predstavlja za veliko večino žensk pravo moro (v tem primeru ne nočno, ampak predvsem dnevno). V glavnem je to vedno veljalo za ženski spol, zadnje čase pa se mu pri teh bojaznih pridružujejo tudi nekateri predstavniki moškega spola. Že dobro, lep videz nikomur ne škodi, ampak dajmo se tokrat osredotočiti predvsem na zdravje, kajti ta je edini pogoj, da boste zares uživali poletje in počitnice. V tem letnem času je pomembna predvsem prehrana.

Telo porabi manj energij, zato kar pozabite na katerokoli mastno jed (ljublanski zrezki, krofi, svinjina, maslo, mortadela itd.), kajti drugače vam bo trda predla. Katera pa naj bi sploh bila idealna poletna dieta?

Zajtrk

Ko si nekoliko opomorete zaradi vročih neprespanih noči, lahko popijete kavico ali pa čaj,

Štiristo goriških romarjev z nadškofom De Antonijem v Lurdu "Gospod je moja skala"

Tradicionalno vsakoletno romanje goriške nadškofije v Lurdu je letos potekalo od nedelje, 4., do sobote, 10. julija. Modri vlak nas je popeljal tja do Pirenejev, kjer stoji eno izmed najbolj obiskanih in skrivnostnih Ma-

ve. Pri mednarodni maši v ogromni baziliki sv. Pija X., kjer smo verniki vseh narodnosti združeno molili vsak v svojem jeziku, smo se v tej veliki množici bolnih, trepečih, prizadetih, revnih in manj revnih ljudi začutili bratje v duhu

rijo, zaupali smo ji svoje skrbi in težave, jo prosili pomoči in milosti za nas, naše otroke, družine, bolnike in vse drage, zlasti tiste, ki so v težavah. Slovenski romarji smo sodelovali tudi pri skupnih bogoslužjih s pesmijo, molitvijo in sve-

rijnih svetišč na svetu. Romanje je vodil nadškof Dino De Antoni, vseh skupaj pa nas je bilo več kot štiristo: duhovniki, prostovoljci in prostovoljke, bolniki in seveda zdravi romarji, dobro je bila zastopana tudi skupina slovenskih vernikov. Romanje je organiziral goriški odbor UNITALSI-ja, državnega združenja laikov, ki omogoča bolnikom, da se udeležujejo romanj v Marijina svetišča, predvsem v Lurdu, Fatimo, Loreto in drugam.

Že v vlaku smo imeli priložnost za spoved, skupno smo molili rožni venec in sodelovali pri maši. Kmalu po prihodu v Marijino svetišče smo se udeležili obreda luči in vode, v procesiji smo položili Mariji na čast veliko svečo, ki je izgorevala vse dni našega bivanja v Lurdu. Geslo letošnjega romanja je bilo *Gospod je moja skala*.

Vsak dan smo zahajali posamezno pred Marijino podobo, vrstili pa so se tudi skupni obredi in molitve. Nepozabne, globoke občutke smo doživeli v teh skupnih urah molit-

in pripadniki iste Cerkve, živi kamenčki skupnega mozaika. Podobno smo podoživljali druge množične obrede kot procesijo sv. Rešnjega Telesa, mašo pri votlini, procesijo z lučkami. Za nekatere izmed nas bo ta ostala nepozabno doživetje, saj smo na pročelju bazilike pred Marijino podobo v procesiji in pred morjem lučk odmolili delček rožnega venca v slovenskem jeziku; v Lurdu nismo bili gostje, bili smo doma.

Iz spomina ne bomo izbrisali tudi srečanj pripadnikov slovenske skupine, zgodnje jutranje sv. maše, križevga pota. Naš duhovni vodja Karlo Bolčina nas je z lepimi in globokimi mislimi spremljal na križevem potu. Rahlo pršenje se je na vrhu hriba pred dvanajsto postajo spremenilo v nevihto, grmelno je in se bliskalo, ura je bila petnajsta in v mislih smo bili vsi ob Jezusovi smrti na Oljski gori. V nočnih urah, ko nad Marijinim svetiščem zavladala popolna tišina, smo ob svetlobi tisočerih sveč in žuborenju vode molili pred Ma-

tipisemskimi besedili, skupno smo prehodili tudi Bernardkine poti.

V zvezi UNITALSI sodelujejo tudi Slovenci, pobudo za sodelovanje v

tej organizaciji je dal že pred približno dvajsetimi leti pokojni msgr. Franc Močnik, danes pa skrbijo za udeležbo slovenskih romarjev nekateri zavzeti verniki. Prostovoljci in prostovoljke (t.i. "dame in barellieri") so brezplačni pomočniki, ki dajejo na razpolago svoj prosti čas in dopust kot prostovoljni osebni dar. Bolnikom omogočajo sodelovanje pri verskih obredih in oskrbo v sprejemnem središču Salus Infirmorum. Med njimi je veliko mladih, tudi Slovencev, in hvalevredno je, da jih župnije spodbujajo v tem poslanstvu in jim tudi finančno omogočajo sodelovanje na romanju, kjer so "dobili več, kot so dali," tako so povedali.

V soboto popoldne smo se vrnili v hiter ritem današnjega časa, neizbrisen pa bo ostal pogled na roke, ki božajo že gladko skalo lurske votline, na glave, ki se nanjo naslanjajo in jo poljubljajo, jočejo, molijo in častijo Brezmadežno. To je slika, ki kaže moč vere. To je življenjska postojanka, ki pusti neizbrisen odtis v srcu slehernega.

Daniela Ferfaglia

Slovensko zdravniško združenje Trst - Gorica Dvodnevni stik s čarom koroške zemlje

Ko se poletje razžiivi, si člani Slovenskega zdravniškega združenja, ki več kot dvajset let povezuje zdravnike, živinozdravnike in lekarnarje iz Tržaške in Goriške s sedežem v Trstu, privoščijo sproščujoč - letos že sedmič - dvodnevni obisk zelene Koroške. To je tudi lepa priložnost za prijateljsko srečanje s koroškimi kolegi, včlanjenimi v Slovensko zdravniško združenje v Celovcu, ki mu predseduje dr. Franci Vutti. Letos jih je koroška zemlja sprejela na sončno soboto, 3. t. m., ko so se v zgodnjih popoldanskih urah pripeljali v valovito slikovitost mile doline Podjune, in sicer na Bistrico pri mestecu Pliberk (Bleiberg) v hotel Petzenkoenig, ki ga upravljajo Slovenci. Hotel je ohranil videz trdne domačije z vsemi gospodarskimi poslopiji, v katerih je sedaj mnogo prostorov preurejenih v otroške igralnice, saj je namenjen prav družinam z majhnimi otroki, ki si lahko tudi privoščijo kopanje v notranjem bazenu ali naravnem jezercu, v katerega prehaja hotelski vrt. Prijazna vodička Iva

Vernjak je izletnike najprej pospremila v pliberški grad, ki je v zasebnih rokah in se ponša z bogato knjižnico iz 17. st. V njem je urejena galerija, pol-

slikarski motiv eksistenčnega slikarstva, kakor je sam imenoval svoj slikarski slog. Zelo rad je v akvarelih, olju na platno, lesorezih... odslikaval kmečki

menovana po slikarju Wernerju Bergu (1904-1981), ki je bil nemškega rodu, a se je po študiju na Dunaju, kjer je spoznal svojo ženo, strastno navezal na lepote Koroške in na njene ljudi - zelo je spoštoval Slovence -, ki so mu bili najljubši

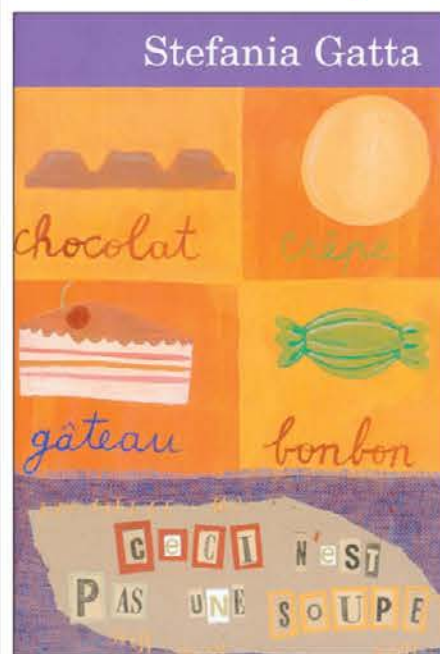
svakdan in koroško pokrajino v raznih letnih časih v temnejših in svetlejših barvnih otenkih in različnih razpoloženskih trenutkih. Poleg njegovih slik je v galeriji trenutno razstava (od 16. maja do 17. oktobra 2004) njegovih so-

dobnikov Eremiti-kozmpoliti s podnaslovom Slikarstvo moderne na Koroškem 1900-1955.

Po tem umetniškem vdihu so si izletniki ogledali zelo staro mestno jedro; Pliberk je namreč omenjen že l. 1020. Še sedaj sloni pretežno na kmečkem gospodarstvu. Na glavnem trgu stojita kužni steber na čast

sv. Rozalije, v zahvalo za prestano kugo, in vodnjak, ki so ga zgradili l. 1993 ob 600-letnici ustanovitve mesta. Farna cerkev je posvečena sv. Petru in Pavlu; v njej so ob nedeljah tri maše, dve slovenski in ena nemška. Kratek sprehod po

Trijezična publikacija za otroke "To ni zelenjavna juha!"

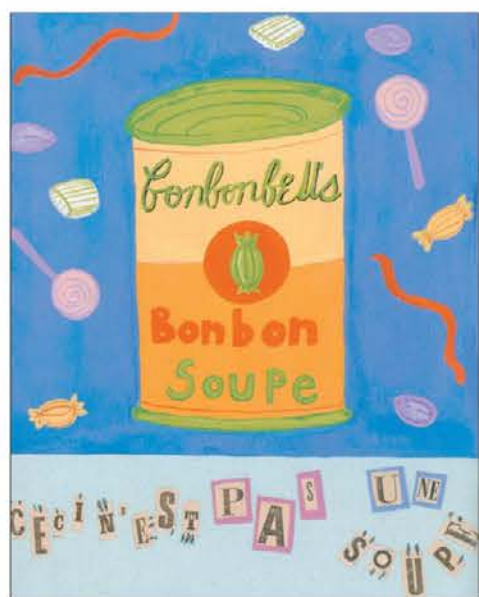

Pozdravljen, spet je tu mala knjiga zate. Tudi tokrat je nekaj posebnega. Pripovedovala ti bo dve zgodbi, popeljala te bo v daljne, a tudi bližnje dežele, in ti bo omogočila sanje. A najpomembnejše je to, da se boš tudi nekaj naučil. Naučil se boš uporabljati vse to, kar ti je dala narava. Barve z okusi, vonjave ob dotiku prstov, vse pa bo obogateno z domišljijo. Lahko boš poletel na barvitih preprogah, lahko boš srečal slone, ki plešejo, čajnike, ki vzdihujejo, copatke, ki zvončkljajo, lahko si boš predstavljala čokoladno juho s palačinkami. In to, lahko mi verjameš, ti prinese srečo, saj je domišljija svoboda in svoboda je sreča. Objemam te," je zapisala na začetek prikupne knjižice ravnateljica Instituta Alliance Française Maria Bartolucci Norbedo. Eksotične dežele, omamne vonjave, žirafe, ki skačejo

nazaj, sloni v pižmah, otrok, ki ne mara zelenjavne juhe, njegov brat, dedek in mama, ki si izmišljujejo zvijače, da bi mali deček pojedel to zelenjavno juho. Vse skupaj je okrašeno s slikami raznorodnih stilov, kjer se tople in mrzle barve prelivajo med sabo in ustvarjajo občutek fizičnega kontakta z neizmerno razsežnostjo narave.

Vse to vsebuje trijezična knjižica (francoščina - italijanščina - slovenščina), ki jo je izdala tržaška Alliance Française. Ta je sledila načelu zabavnega u-

čenja, saj se otroci prek branja dveh zanimivih zgodbic z naslovom *To pa ni zelenjavna juha* in *Obstajajo dežele* seznanijo s francoskim jezikom. Konec so avtorji začeli s petimi nevsakdanjimi kuhinjskimi recepti, tako da bo branje prišlo prav tudi marsikateri kuharici oziroma kuharju. Ilustracije in tekst je prispevala Stefania Gatta, v italijanščino je knjižico prevedla Marina Bartolucci Norbedo, v slovenščino pa Maja Lapornik.

mestecu, ki ima dvojezični vrtec in osnovno šolo, je izletnike pripeljal do lepega, smotno izkoriščenega Kulturnega doma, zgrajenega v zadnjih desetih letih - uradno odprtje je bilo letos aprila -, v katerem se, kot je dejal Jurij Mandl, vsestranski kulturni delavec in občinski svetnik, tamkajšnji Slovenci zbirajo na prireditvah, pa tudi na družabnostih v moderni restavraciji. Kulturna dejavnost je kar razvejena. Dvorana sprejme do 450 gledalcev in je dobro obiskana. V njej imajo gledališki abonma s šestimi predstavami osrednjih gledališki hiš iz Slovenije, skupno pa do 60 prireditev. Pod njo je telovadnica, ob njej pa so še drugi prostori, kot sta pevska soba, v kateri vadi MoPZ Kralj Matjaž iz Libuče (zborovodja Hannes Košutnik), posvečena Milki Hartmannovi, in lepo urejena knjižnica. Les je topla, prepoznavna sestavina pohištva in oblog. V tišini zvezdne sobotne noči so primorski izletniki na jasi sredi gozda v Podkrajju nad vasico Bistrico doživeli čarobno kresovanje sv. Cirila in Metode, ki ga navadno domačini pripravljajo 4. julija, a so ga letos anticipirali gostom v čast. Ko so iskric zaplesale proti nebu, se je oglasilo petje pevcev moškega zbora Kralj Matjaž in mešanega Podjuna. Njim so se pridružili goriški in tržaški go-

stje, ki radi pojejo, in tako so si sledile rahlo otožne koroške in druge znane slovenske narodne pesmi, vmes pa je zaigrala harmonika bratov Košutnik. V nedeljo so se vsi povzpeli z vzpenjačo na Peco (2079 m), da bi prebudili kralja Matjaža. Žičnica dospe na 1708 m, od koder je enkratni pogled na Podjuno in njene urejene njive koruze, pšenice in travnike ter gozdove. Od tu vodijo steze na vrhove, s katerih je možen tudi razgled na Slovenijo. Izletnikom so preostali še trije koroški postanki. Prvi je bil ogled baročne cerkve Božjega groba v Cirkovčah s centralno kupolo in dvema zvonikoma. Bogato zgodovino cerkve, ki so jo začeli graditi v letih 1758-59 je natančno opisal pliberški dekan Ivan Olip. Pot jih je nato vodila proti Žvabeku, kjer so si ogledali viseči most na soteski reke Bistrice - v sredini je globina 58 m - na Dravski kolezarski poti, ki povezuje Italijo, Avstrijo in Slovenijo. Finančni prispevek zanj je dala EU. Restavracija Kulturnega doma v Pliberku, dobro založena z osvežilnimi pijačami in sladoledom, je bila primeren kraj za pozdrave in zahvalo, ki jo je predstavnikoma koroških gostiteljev, dr. Vuttiju in dr. Wolfgangu Zdovcu, izrekel predsednik tržaško-goriškega društva dr. Rafko Dolhar.

Iva Koršič